

TÜRKÇE

8.
SINIF

ORTAOKUL VE
İMAM HATİP ORTAOKULU

TÜRKÇE

8. SINIF

DERS KİTABI

YAZARLAR

Adem DEMİR

Duygu YILMAZ

Kadir DURU

Murat PASTUTMAZ

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

EDİTÖRLER

Dr. Gülten SAKARYA ERKEK

Dr. Sabri CEYLAN

GÖRSEL TASARIMCILAR

Hayrullah ORHAN

Halil ŞİMŞEK

Yağmur YILDIRIM

ÇOKLU ORTAM TASARIMCISI

Hayrullah ORHAN

REHBERLİK UZMANI

Naciye YOKUŞ

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI

Lokman GÜZELYURT

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UZMANI

Önder ÖZTÜRK

ISBN 978-975-11-8766-6

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 21.05.2025 tarih ve 132696373 sayılı kurul (ekli listenin 17. sırasında) kararı ile 2025-2026 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile Ders Kitabı olarak kabul edilmiştir.

Kurulca bu kitabın kabul edilmiş olması ders kitabından yayınevi ve yazarın sorumluluğunu kaldırmaz.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

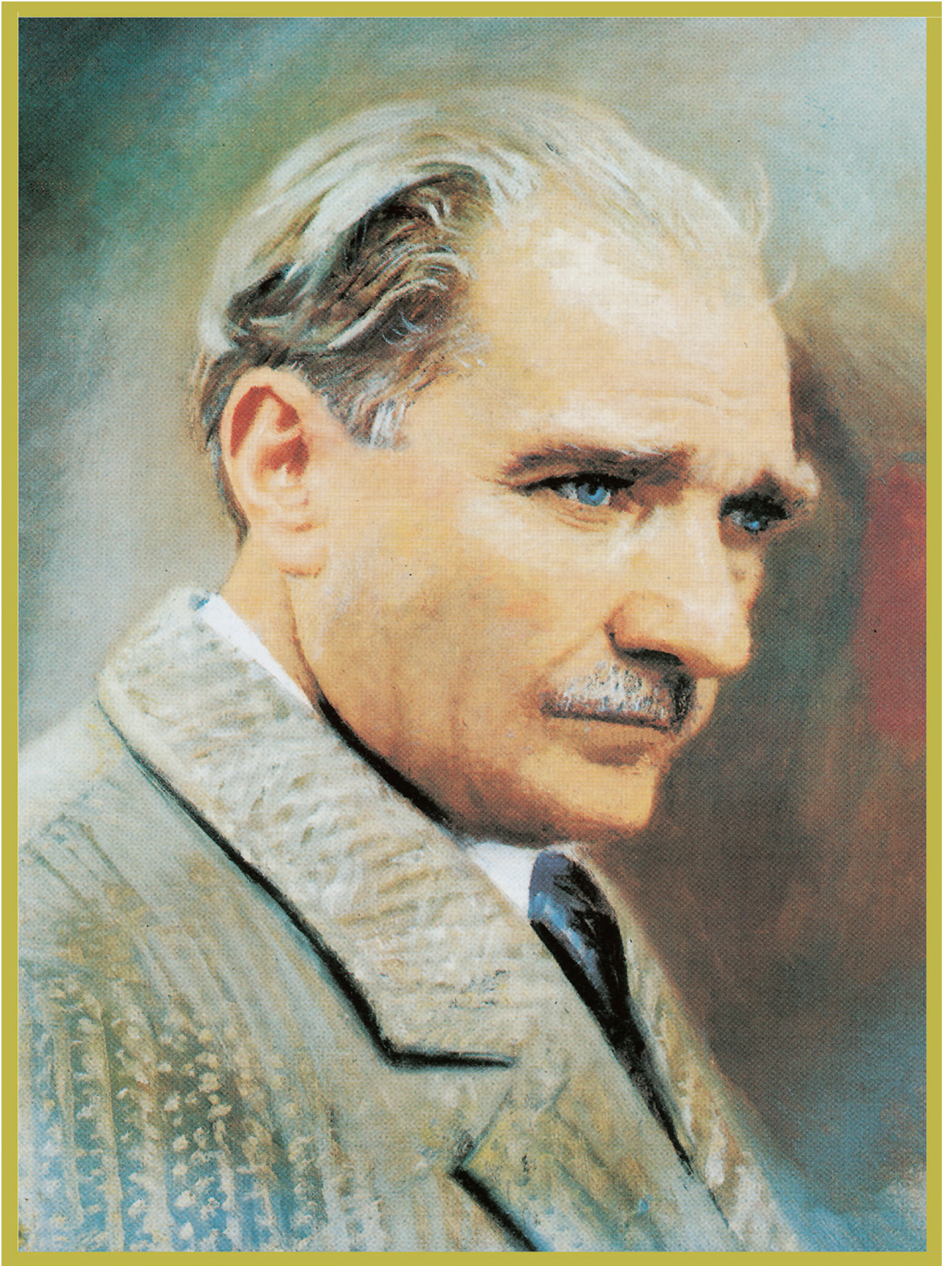
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaîf bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

1. TEMA : OKUMA KÜLTÜRÜ

• Kâğıdın Serüveni	11
• Çamur Tabletten Elektronik Tablete: Kitap	16
• Umutla Umutsuzluk	22
• Atatürk Bizimle (Dinleme Metni)	28
• Kitap (Serbest Okuma Metni)	32
• Tema Değerlendirme	34

2. TEMA : MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

• Bu Vatan Kimin?	37
• 215 Okkalık Mermi Nasıl Kaldırıldı?	42
• Memleketin Hayatı Söz Konusu	47
• Atatürk ve Eğitim, Öğretim, Öğretmen (Dinleme Metni)	53
• Bayrak (Serbest Okuma Metni)	57
• Tema Değerlendirme	58

3. TEMA : ERDEMLER

• Bir Somun Ekmekten Alınan Ders	61
• Gardaşım	67
• Yanlışlarımız... ..	71
• Meşe ile Saz (Dinleme Metni)	77
• Ölümsüzlük Ağacı (Serbest Okuma Metni)	79
• Tema Değerlendirme	80

4. TEMA : MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

• Ergenekon Destanı	83
• Türkiye	88
• Bir Hikâye Yaz İçinde İnsan Olsun	94
• Türk Halk Edebiyatı: Âşık Veysel (Dinleme/İzleme Metni)	100
• Geçmişten Günümüze Uşak Halısı (Serbest Okuma Metni)	105
• Tema Değerlendirme	106

5. TEMA : BİLİM VE TEKNOLOJİ

• Hezarfen Ahmet Çelebi	109
• Yankı Odası Nedir?	115
• Hava Nasıl Oralarda?	122
• Uzayın Derinliklerine Yolculuk: Robotlar Gezegeni (Dinleme Metni)	130
• Doruklardaki Ustalar (Serbest Okuma Metni)	134
• Tema Değerlendirme	136

6. TEMA : DUYGULAR

• Tepedeki Yalnız Ağaç	139
• Bu Çağrı Sanadır	147
• Umut... ..	151
• Dostluk Dediğin (Dinleme Metni)	158
• Ana Dili (Serbest Okuma Metni)	163
• Tema Değerlendirme	164

7. TEMA : DOĞA VE EVREN

• Ardahan'dan Gelen Mektup	167
• Bitkiler Nasıl Hareket Eder?	172
• Gazlı Göl	179
• "Gökyüzünden Mektuplar" Kar Kristalleri (Dinleme Metni) ...	186
• Yeşil Alanların Şehir Yaşamındaki Önemi (Serbest Okuma Metni)	190
• Tema Değerlendirme	192

8. TEMA : SAĞLIK VE SPOR

• Kahvaltının Önemi	195
• Spor Yap, Beynin Formda Kalsın!	200
• Obezite Nedir?	205
• Atatürk ve Spor (Dinleme Metni)	210
• Badminton Oynamaya Var mısınız? (Serbest Okuma Metni)	213
• Tema Değerlendirme	214

• Kaynakça	216
• Cevap Anahtarı	216
• Görsel Kaynakça ve Genel Ağ Kaynakçası	216
• Türkiye'nin Mülki İdare Bölümleri ile Kara ve Deniz Komşuları Haritası	218
• Türk Dünyası Haritası	219

Akıllı Cihazlarla
Erişilebilir İçerikler

Tema Adı

Derse Hazırlık
Çalışmaları

İşlenecek Metinler ve
Serbest Okuma Metni

Okuma, Dinleme/İzleme Yönergesi

İşlenen Metnin İsmi

Etkinlik
Yönergesi

1. Etkinlik

A) Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyerek bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.

6. Etkinlik

Karekodu okutarak filimsilerle ilgili elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız.

Akıllı Cihazlarla
Erişilebilir Etkinlik

Daha fazla soru için
karekodu okutunuz.

Tema Değerlendirme
Ek Materyali

Gelecek Derse Hazırlık

Gelecek Derse Hazırlık

Sevdiğiniz bir kitabı arkadaşlarınıza tanıtmak için sınıfa getiriniz.

Özet İçerik

Yazma

Okuma

Dinleme/İzleme

Konuşma

1. Tema Okuma Kültürü

- Kâğıdın Serüveni
- Çamur Tabletten Elektronik
Tablete: Kitap
- Umutla Umutsuzluk
- Atatürk Bizimle (*Dinleme Metni*)
- Kitap (*Serbest Okuma Metni*)

Hazırlık Çalışmaları

1. Sizce, yazının icadının insanlık tarihi açısından önemi nedir? Açıklayınız.
2. “Okuma” ve “yazma” arasında nasıl bir ilişki vardır? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Öğretmeniniz metni okurken onu dikkatle dinleyiniz.

Ardından siz de metni sesli okuyunuz. Metni okurken önemli gördüğünüz yerlerin altını çiziniz.

KÂĞIDIN SERÜVENİ

Uygarlığın ve kültürün taşıyıcısı kâğıt; okuduğumuz kitap; yazdığımız mektup, uçurduğumuz uçurtma, sınav sorularımız, evimizin tapusu, mendilimiz, gazetemiz, kimliğimiz... Yaşamımızın her anında tanıdık.

Önceleri insanlar yazı yazmak için taşları, bezleri, kilden yapılmış tabletleri, bal mumlarını, kemikleri kullanmışlardı. Duygularını, düşüncelerini bunların üzerine zor şartlarda aktarıyorlardı.

Bu zorluk insanları “Daha kolay nasıl yazabilirim?” sorusunun arayışına yöneltti. Ardından insanlar Eski Mısır’da papirüs denen yaprakları kullandılar. Papirüsler aynı adlı bitkiden yapılıyordu ve rengi sarıydı. Papirüsler kesilip bir tahta üzerine diziliyor, ıslatılarak tokmaklarla dövülüyordu. Yüzeyleri tırtıklıydı ve mürekkebin dağılma riski vardı.

Bugün, Eski Mısır tarihi hakkında bu papirüsler oldukça fazla bilgi sunmaktadır. İnsanların hep daha iyiyi ve daha kullanışlıyı arayışları tabii ki bitmedi. Bir zaman sonra papirüslerin yerini parşömenler aldı. İlk parşömenler keçi derilerinin işlenmesiyle ortaya çıktı. Uzun yıllar dayanabilen parşömenlere insanlar yazdılar, çizdiler. Parşömenin yapımı da kolay olmuyordu.

Sonunda Çinliler MÖ II. yüzyılda bugün kullandığımız kâğıdın atasını icat etmeyi başarmıştı. İlk önceleri dut ağacının kabuğunu talaş hâline getirip öğüttüler. Yüksek sıcaklıkta talaşı kimyasallarla birleştirip hamur oluncaya kadar kaynattılar. Çıkan hamuru merdanelerle inceltip tabakalar hâlinde kuruttular.

Günümüzde sıradan bir nesne olan kâğıt, 1900’lü yıllara kadar tek tek yapraklar hâlinde kullanılıp birleştiriliyordu. Sıra, kâğıtları birleştirip defter olarak üretmeye gelmişti. Çünkü fabrikalar, artık seri üretime geçmişti. Ambalaj, gıda, inşaat, sağlık, kozmetik, reklam, iletişim sektörleri de kâğıt kullanıcısı olmuşlardı.

Ağaçtan Kâğıda Giden Yol

Ağaçlar kesildikten sonra, kabuklarından soyulur ve parçalara ayrılır. İçine su katılarak parçalar makinelerde hamur hâline getirilir. Hamurun içine, kâğıdın oluşumundaki gerekli kimyasallar eklenir. Beyaz kâğıt elde edilecekse beyazlaştırıcı kimyasallar, renkli kâğıt elde edilecekse renklendiriciler ilave edilir ve karıştırılır. Çıkan hamur, borular aracılığıyla işlenmek üzere kâğıt makinelerine gönderilir. Bu esnada basınç ve vakum uygulanır. Sıcak silindirler yardımıyla hamur çeşitli ölçülerde inceltilerek levhalar oluşturulur. Sonunda kesime yollanır. Ardından kurumaya bırakılır.

Bazı kâğıtlar ise dönüşümlerden elde edilir. Kullanılmış kâğıtlardan kâğıt üretmek daha az ağaç kesimine ve doğanın korunmasına önemli katkıda bulunur.

Arkadaşlarımıza, sevdiklerimize hediyelerini verirken paket kâğıtları dikkatinizi çekti mi? Bazıları el yapımı özel kâğıtlardır. Özel kâğıtlara pamuk ve/veya keten ilavesi yapılmaktadır.

Kitap ve gazeteleri dijital ekrandan okusak da kâğıdın serüveni sona ermiş değildir. (...)

TSE Öncü Çocuk
(Türk Standardları Enstitüsü)
(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

1. Etkinlik

A) Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyerek bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Tahminim

B) Tahminlerinizi kelime veya kelime gruplarının *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'teki açıklamaları ile karşılaştırarak kontrol ediniz.

C) Bir kelime defteri oluşturunuz. Öğreneceğiniz kelime veya kelime grupları ile bunların anlamlarını kelime defterine yazınız. Bu uygulamaya yıl boyunca devam ediniz.

2. Etkinlik

A) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Kâğıt, yaşamımızın hangi alanlarında karşımıza çıkmaktadır? Açıklayınız.
2. İnsanların yazı yazmak için kullandığı ilk araçlar nelerdir? Örnekler veriniz.
3. Papirüs ve parşömenler nasıl elde ediliyordu? Açıklayınız.
4. Kâğıdın yapım aşamaları nelerdir? Anlatınız.
5. Metinde geri dönüşümle ilgili nasıl bir mesaj verilmektedir? Açıklayınız.
6. Metnin son cümlesinde verilen düşüncüyü nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu cümleden hareketle kâğıdın günümüzdeki kullanım alanları ve geleceği ile ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

B) Metni okurken altını çizdiğiniz yerleri niçin önemli gördüğünüzü açıklayınız. Bu bölümlere ait düşüncelerinizi arkadaşlarınızla tartışınız.

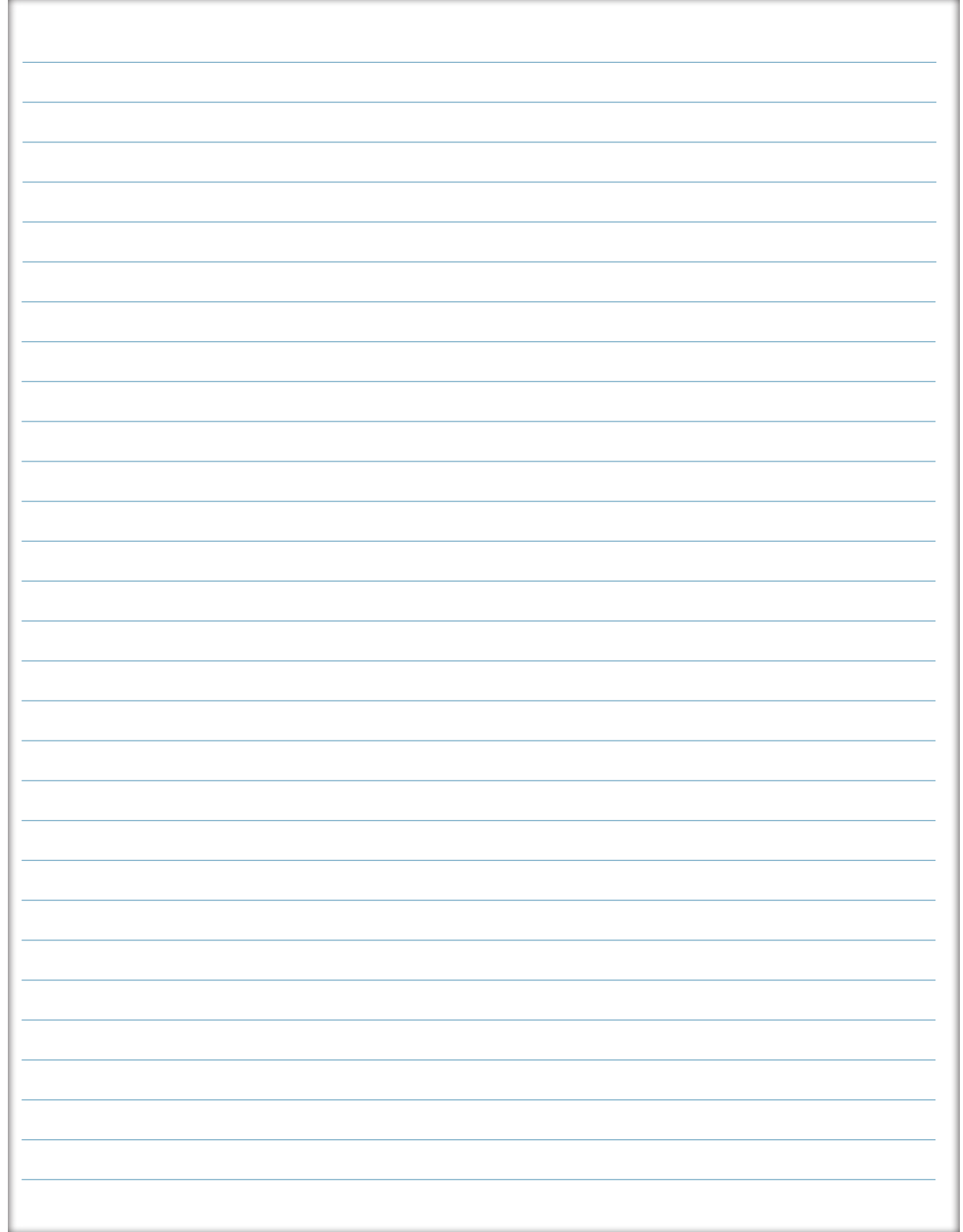
3. Etkinlik

“Geçmişten Günümüze Yazı Araçları” konulu bir sunum hazırlayınız. Sunumunuzu video ve görsellerle destekleyiniz. Sunumunuzdan önce prova yapmayı unutmayınız. Sunumunuzu öğretmeninizin belirleyeceği bir derste arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.

Etkinlik

Aşağıya “Âlim unutmuş, kalem unutmamış.” sözünden hareketle bilgilendirici bir metin yazınız. Metninizi yazarken “*oysaki, başka bir deyişle, özellikle, kısaca, böylece, ilk olarak, son olarak*” geçiş ve bağlantı ifadelerinden seçtiklerinizi uygun yerlerde kullanınız.

5.

Etkinlik

Aşağıdaki neden-sonuç ifadelerini okuduğunuz metinden hareketle tamamlayınız.

- Papirüslerin yüzeyleri tırtıklı olduğu için
- için bir zaman sonra papirüslerin yerini parşömenler aldı.
- Fabrikalar seri üretime geçtiği için

6.

Etkinlik

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Cümlelerdeki altı çizili fiillerden (eylemlerden) kip ve kişi eki alanların altına örnekteki gibi üçgen, kip ve kişi eki almayanların altına daire çiziniz.

Önceleri insanlar yazı yazmak için taşları, bezleri, kilden yapılmış tabletleri, bal mumlarını, kemikleri kullanmışlardı.

Ardından insanlar Eski Mısır'da papirüs denen yaprakları kullandılar.

Papirüsler kesilip bir tahta üzerine diziliyor, ıslatılarak tokmaklarla dövülüyordu.

İlk önceleri dut ağacının kabuğunu talaş hâline getirip öğüttüler.

Sıra, kâğıtları birleştirip defter olarak üretmeye gelmişti.

Kullanılmış kâğıtlardan kâğıt üretmek daha az ağaç kesimine ve doğanın korunmasına önemli katkıda bulunur.

Gelecek Derse Hazırlık

Sevdiğiniz bir kitabı arkadaşlarınıza tanıtmak için sınıfa getiriniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Sınıfa getirdiğiniz kitabınızı arkadaşlarınıza tanıtınız. Bu kitabı neden sevdiğinizi açıklayınız.
2. Sizce iyi bir kitabın özellikleri nelerdir? Açıklayınız.

► Öğretmeniniz metni okurken onu dikkatle dinleyiniz.
Ardından siz de metni sesli okuyunuz.

ÇAMUR TABLETTEN ELEKTRONİK TABLETE: KİTAP

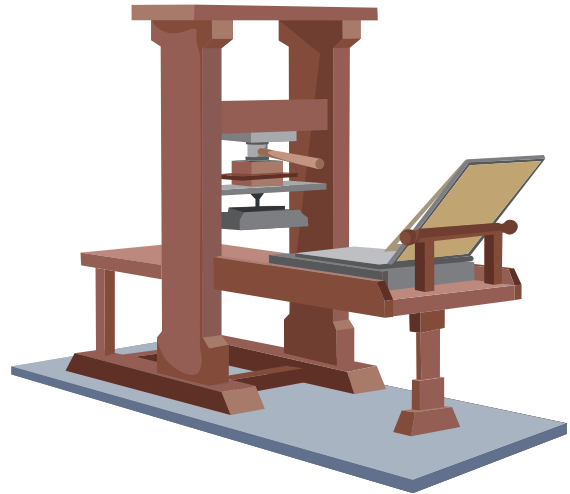

Yazının icadı insanlığı derinden etkiledi. Artık söylenen sözler uçup gitmeyecekti. Kitabın icadı ise bu etkiyi ikiye katladı; söylenen sözler artık daha çok kişiye ulaşacaktı.

(...) Yazının icadından sonra insanlar üzerine yazmak için birçok farklı malzeme kullanmışlar. Orhun Yazıtları gibi eserler kitap sayılmaz çünkü üzeri yazılıysa da bu tür anıtları taşımak çok zor iştir. Kitap dediğimiz zaman bir araya getirilerek birbirine tutturulmuş, çoğunlukla içerik bütünlüğü olan, yazılı, resimli sayfalardan söz ediyoruz. (...)

Kitabı Çoğaltmak

Kitap tarihinin en önemli dönüm noktalarından biri matbaanın icadıdır. 9. yüzyılda Çinliler elle yazılmış kitapları ağaç oyma tekniğiyle ahşap plakalara geçiriyordu. Sonra bu plakaları kalıp olarak kullanarak kitabı çoğaltıyorlardı. Kalıba metal harfleri tek tek dizerek baskı yapma tekniğini 1450 yılında Almanya'da Gutenberg (Gutenberg) icat etti. Bu teknikte harfler yan yana dizilerek sözcükleri, sözcükler yan yana dizilerek cümleleri oluşturuyordu. Böylece kalıbı oymak için harcanandan çok daha kısa sürede kitap sayfasının harfleri dizilebiliyor ve çok daha hızlı

baskı yapılabilirdi. Metal harfler ahşap kalıplara göre daha dayanıklıydı. Kitap üretimi hızlanmış ve ucuzlamıştı. Böylece kitap manastır ve saray kütüphanelerinden çıkıp daha çok kişiye ulaşabiliyordu. Gutenberg'in bulduğu bu teknik "tipo baskı" adıyla 20. yüzyıl sonuna kadar varlığını sürdürdü.

(...)

Az yazı, bol resim: Çizgi roman

İnsanlar günümüzden binlerce yıl önce kendilerini mağara duvarlarına yaptıkları resimlerle ifade etti. Hiyeroglif gibi resim-yazılar da kullanıldı. Çeşitli alfabeler icat edildikten sonra da insanlar, kendilerini resimlerle ifade etmeye devam etti. (...) Elle hazırlanmış resimli kitaplar, matbaanın yaygınlaşmasıyla daha çok kişiye ulaştı. Derken 20. yüzyılda öykünün belli bir kurguya göre hazırlanmış resimlerle anlatıldığı, metnin anlatıma yardımcı olduğu ve bazen hiç kullanılmadığı bir tür ortaya çıktı: Çizgi roman!

Avrupa çizgi roman tarihi, İsviçreli Rodolphe Töpffer'in (Rudolf Töpffer) 1830'lu yıllarda hazırladığı bant öykülere dayandırılırken, ABD'de Richard Fenton Outcalt'ın (Rıçırt Fentin Autkalt) gazetede yayımlanan *The Yellow Kid* (Dı Yelov Kid) (Sarı Çocuk) adlı bant öyküsü başlangıç kabul edilir. Tüm dünyada ilgiyle okunan Japon çizgi romanı manganın ise kökleri Japon kültürünün derinliklerindedir.

Başlangıç tarihi ve kültürü ne olursa olsun, çizgi roman, atalarımızdan miras kalan "kendini resimle ifade etme" yönteminin kitapla buluşmuş halidir.

(...)

Elektronik Kitap

(...) Teknolojinin gelişmesi ve dijital ortamların çoğalmasının sonucunda elektronik kitaplar ortaya çıktı. E-kitaplar basılı olmayan dijital ortamlarda okura sunulan ve okurun da taşınabilir dijital okuyucular kullanarak okuduğu kitaplardır. Geleneksel kitaplarda okur kâğıdın üzerindeki yazıyla baş başadır. E-kitapların en önemli özelliklerinden biri okurla etkileşim sağlayabilmesidir. Bazı e-kitaplar sesli ve hareketli olarak tasarlanır ve bu özellikler okurun tercihlerine göre çalışır. Depolama büyüklüğüne göre yüzlerce kitaptan binlerce kitaba kadar tek bir e-kitap okuyucunun içinde saklanabilir. Yani artık bir insan koca bir okul kütüphanesini çantasındaki ya da cebindeki bir cihazın içinde gittiği her yere götürebiliyor.

Elektronik kitaplar ciddi tartışmalara da neden oldu. Geleneksel kitapları tercih edenler elektronik kitapların seilmeyeceğini, benimsenmeyeceğini düşündü. Bazı insanlar e-kitapların geleneksel kitapları ortadan kaldırmasından kaygı duydu. E-kitap varken kitap basmak için kâğıt harcamaya gerek olmadığını savunanlar da çıktı. Bu arada birçok yayınevi geleneksel yollarla hazırlayıp satışa sunduğu kitapların elektronik sürümünü de üretti.

(...)

Yıldıray KARAKİYA
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1. Etkinlik

A) Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyerek bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.

[illegible]

B) Tahminlerinizi kelime veya kelime gruplarının *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'teki açıklamaları ile karşılaştırarak kontrol ediniz.

2. Etkinlik

A) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Kitap tarihinin en önemli icatlarından biri nedir? Bu icat neden önemlidir?
2. Kitapların ucuzlamasının sonuçları neler olmuştur?
3. Metinde çizgi roman tarihi ile ilgili hangi bilgiler verilmiştir? Örnekler veriniz.
4. Elektronik kitap nedir ve nasıl ortaya çıkmıştır? Açıklayınız.
5. Sizce, kitapların yaşamımızdaki önemi nedir?

B) Metinde düşüncüyü geliştirme yollarından hangileri kullanılmıştır? Örnekler vererek açıklayınız.

3. Etkinlik

A) Aşağıda verilen özelliklerden hangileri okuduğunuz metinde görülmektedir? Yanlarına çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

1. Öne sürülen düşünce kanıtlanmaya çalışılmıştır.	
2. Olaya dayalı bir anlatım yapılmıştır.	
3. Nesnel ifadeler kullanılmıştır.	
4. Belli bir makam, kurum veya kişiye yazılmıştır.	
5. İçerik, bilimsel bir yaklaşımla ele alınmıştır.	

B) Tabloda özelliklerini işaretlediğiniz metin türünü aşağıya yazınız.

4. Etkinlik

A) • Geleneksel kitaplar ile elektronik kitapları karşılaştıracağınız bir konuşma metni hazırlayabilmek için araştırma yapınız.

- Araştırmanızda “edu” ve “gov” uzantılı genel ağ (internet) adreslerinden yararlanınız.
- Konuşmanızı görsel ve işitsel materyallerle destekleyiniz.
- Aşağıda verilen kriterlere uygun bir konuşma planı hazırlayarak defterinize yazınız.

- * Hangi hitap ile başlayacağım?
- * Konuşmamın içeriğinde neler olacak?
- * Konuşmamı hangi materyallerle destekleyeceğim?
- * Ses tonumu ve beden dilimi nasıl kullanacağım?
- * Konuşmamı hangi ifadelerle bitireceğim?

B) Konuşmanızı, hazırladığınız plan doğrultusunda ve mantıksal bir bütünlük içinde arkadaşlarınıza sununuz.

C) Sunumunuzu aşağıdaki değerlendirme ölçütlerine göre değerlendiriniz.

	Evet	Hayır	Kısmen
Araştırmamda güvenilir kaynaklardan yararlandım.			
Konuşma planı hazırladım.			
Konuşmamı görsel ve işitsel materyallerle destekledim.			
Konuşmamı hazırladığım plan doğrultusunda sundum.			
Ses tonumu ve beden dilimi etkili şekilde kullandım.			
Uygun selam, hitap ve sonlandırma ifadeleri kullandım.			

5. Etkinlik

A) En sevdiğiniz kitap kahramanının günümüz dünyasında yaşadığını düşünerek onunla geçireceğiniz macerayı anlatan hikâye edici bir metin yazınız. Metninize uygun bir başlık yazmayı unutmayınız.

B) Yazdığınız metni öğretmeninizle yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçiriniz. Varsa hatalarınızı düzeltiniz.

6.

Etkinlik

A) Aşağıdaki cümlelerde geçen fiilimsileri bularak bunların altını örnekteki gibi çiziniz.

1. Elindeki kitabı bana göstererek bir şeyler söylüyordu.

2. Türkçemizi zenginleştirmek hepimizin görevidir.

3. Abone olunan dergiler okuyucuların adresine gönderilir.

4. Kitap okumadan geçirdiği bir günü bile olmadı.

5. Kütüphaneye girdiğinde kendini çok mutlu hissediyor.

6. Her kitap, ufkumuzu genişletecek bir fırsattır.

7. Unutulmaz eserlerin sahibi olan şairimiz, sonsuza dek yaşayacak.

8. Farklı yazarlara ait eserler okuması onu zenginleştiriyor.

9. Odasında birkaç saattir ara vermeksizin kitap okuyor.

10. Eleştirel düşünmek, okuma alışkanlığıyla kazanılabilir.

B) İçinde fiilimsi bulunan üç cümle kurarak cümleleri aşağıya yazınız.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

Gelecek Derse Hazırlık

Kitap okumanın ruhsal sağlığınıza etkileri ile ilgili bir araştırma yapınız.

Kitap okumanın ruhsal sağlığımıza etkileri ile ilgili yaptığınız araştırma sonucu edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

UMUTLA UMUTSUZLUK

Yaşama sevincini kaybetmişti nicedir. Oysa çevresine neşe saçan biri olarak tanınırdı. Bu, doğruydu. Ancak son zamanlarda... Bunaldığı zamanlarda yaptığı gibi gönlünü şenlendirmek için çiçeklerden medet umdu yine.

Kaktüsler, menekşeler, sıklamenler... Desen desen, renk renk çiçeklerin selam edişini izlemek üzere balkona doğru adımladı. Balkon camından kafasını uzatıp “Kabul eder misiniz beni?” dedi. Sanki çiçeklerden başka biri vardı balkonda. Keşkeli bir iç çekiyordu kızacak bir ev arkadaşının bile olmayışına... O kadar para verip kış bahçesi yaptırdığı balkonuna yavaşça süzöldü, beyaz kumaştan diktirdiğı armut minderlerin birine oturdu. O anda aklına üşüşen sorunları kâğıda yazmaya karar verdi. Başka türlü halledemeyecekti. Maddelere yıldız koymayı düşünüyordu. Yıldızlı sorunlar ağırdı ve hiç bitecek gibi değildi.

Sorunsuz Sorun Listesi

- Biriken ve bitmek bilmeyen dosyalar
- Evden çalışmak zorunda kalmak
- Eline ulaşmayan kitaplar

(...)

Başını iki elinin arasına alıp gözlerini yere dikti. Bir iki dakika böyle durup düşündü. Sonra en alttaki dosyayı eline aldı, ilk cümlesini okumak için kapağını açtığı anda kapının sesini işitti. Zil çalıyordu. Buna sinirlenmişti çünkü kendi kendini çalışmaya motive etmek için iki saattir uğraş veriyordu. Balkondan kapıya doğru adım atarken gelen her kimse ona sitem ediyordu. Kapıyı açınca gelen kişinin kargocu olduğunu kıyafetinden anladı. Telaşlı ve yorgun bir hâli vardı adamcağızın.

- İyi günler. Telefonunuza gelen kodu söyler misiniz?
- Donup kaldı ve adamı tekrar etti:
- Kod?

İki üç saattir telefona bakmadığını söyleyerek, izin istercesine içeriye doğru yöneldi. Kodu söyleyip, kapıyı kapatırken kutunun içinde ne olduğunu pek de merak etmediğini, düşündü. Yine de gönderici kısmına baktı. Az öncekinin aksine heyecandan kalbinin güm güm atmasına engel olamıyordu. Kargo paketini bir iki saat bekletip açmak yerine ıslak mendille sildi ve bantları kesti. Havalı poşetlere sarılmış, ciltli, saman kâğıttan sayfaları olan yüzyıllık kitapları tutarken ellerinin titreyişini durduramıyordu. Çocukluğunda patlatmayı çok sevdiği havalı poşetler için Allah'a bir daha teşekkür etti. Bu sefer de kitapları korumak için kullanılmıştı çünkü poşetler.

Gelen kitapları okumaya hemen başlamalıydı, kaybettiği bunca zamana zaman eklemek istemiyordu. Kitabın kokusunu içine çekti ve ilk cümleyi görünce şaşaladı: Çıkmadık candan umut kesilmez.

Bu cümle, okuduğu bir kitaptan başka bir cümleyi hatırlattı ona:

- Yaşamak nefes almak mıdır yoksa geleceğe umutla bakmak mı?

Artık yüzü gülüyordu. Kitapları kucağına alıp balkona gitmeden kendine meyve tabağı hazırladı. Meyveleri keyifle yedikten sonra az önce sorunları yazdığı listenin üzerine büyük bir çarpı attı. Sonra kâğıdın diğer yüzünü çevirdi, yapılacaklar listesi hazırladı. Listenin başında evden çalışmayı sevmek vardı. Evini güzelliklere açmaya hazırlanan baharın kokusunu hissediyordu. Bu cümle, kaybettiği bütün duyguların ve dinlerken içinde yok olduğu bütün türkülerin anlamı olabilirdi.

Türkülerin ekseni etrafında dönüşünü izleyip batarken doğacağın-
dan emin olduğu güneşe doğru: "Umutla..." bakıyordu.

Sorunların şimdiden çözülmeye başladığını düşündü. Gülümseyerek bağırdı:

- Umudun olduğu yerde her soruna bir çözüm bulunur.

Hasan Hüseyin BİLGİÇ
(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

1. Etkinlik

A) Okuduğunuz metinden alınan aşağıdaki kelimeleri ve kelime gruplarını anlamlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. sitem etmek

...3...

a. Birinden veya bir şeyden yardım beklemek.

2. şaşalamak

.....

b. Uzun süreden beri.

3. medet ummak

.....

c. Bir kimseye üzüldüğünü, kırdığını öfkelenmeden belirtmek.

4. nice

.....

ç. Her yandan çokça bir araya gelmek, toplanmak, birikmek.

5. üşüşmek

.....

d. Yapacak bir şey bulamamak, boş kalmak.

e. Şaşkın bir duruma düşmek, şaşkınca davranmak.

B) Aşağıya, anlamını öğrendiğiniz kelimelerden üç tanesini kullanacağınız bir paragraf yazınız.

2. Etkinlik

A) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Yazar, yaşama sevincini niçin kaybetmiştir?
2. Sorunlarını çözmek için yazarın ilk düşündüğü yöntem nedir?
3. Eve gelen kitaplar, yazarın ruh hâlinde nasıl bir değişikliğe neden olmuştur?
4. Okuduğunuz kitaplar sizin hayata bakışınızı nasıl etkiliyor? Örnekler vererek açıklayınız.

B) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri okuduğunuz metinden hareketle tamamlayınız.

1. Kapının çalması yazarı sinirlendirmiştir çünkü
.....

2. Yazar
.....
için gelen kitapları okumaya hemen başlamak istiyordu.

3. Meyveleri afiyetle yiyen yazar,
iptal ederek hazırladı.

4. “Çıkmadık candan umut kesilmez.” cümlesi yazar için
..... olabilir.

3. Etkinlik

“Kitaplar insanların dünyasını aydınlatan bir güneş gibidir.” cümlesinde kitaplar bir güneşe benzetilerek benzetme sanatı kullanılmıştır. Siz de aşağıdaki cümleleri benzetme sanatından yararlanarak tamamlayınız.

Yaşam gibidir. Çünkü
.....

Umut gibidir. Çünkü
.....

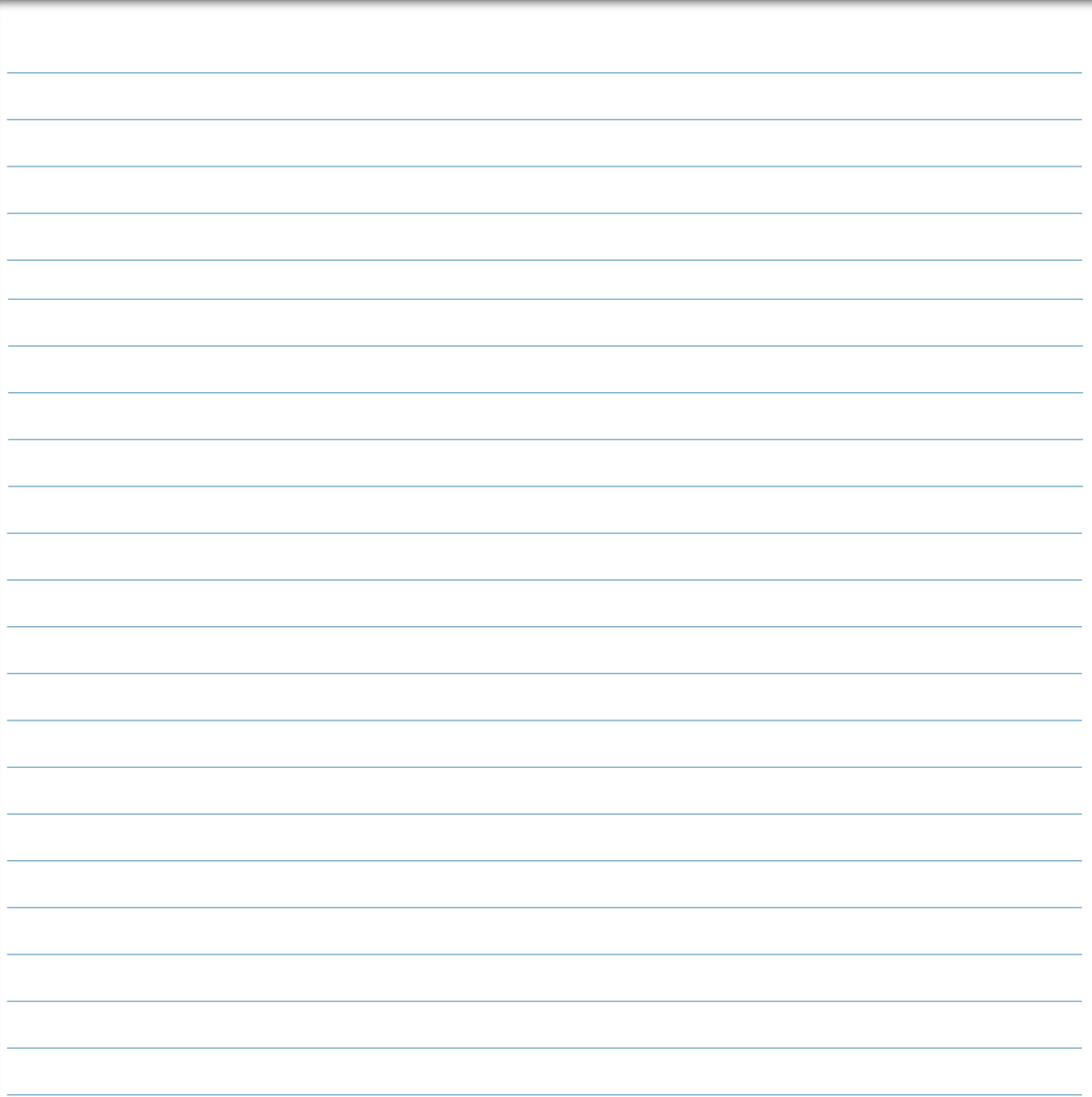
Okumak gibidir. Çünkü
.....

4.

Etkinlik

A) • Okuduğunuz metinde geçen “ Umudun olduğu yerde her soruna bir çözüm bulunur.” cümlesinin sizde uyandırdığı duygu ve düşünce-lerden hareketle açıklayıcı anlatım biçimini kullanacağınız bilgilendirici bir metin yazı- nız.

- Belirlediğiniz bir konu ve ana fikir etrafında giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan bir metin taslağı oluşturunuz.
- Gelişme bölümünde düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak, kanıtlar sunarak ve günlük hayatınızdan örnekler vererek görüşlerinizi ifade ediniz.
- Sonuç bölümünde görüşlerinizi mantıksal temellendirme yaparak bir sonuca bağla- mayı unutmayınız.

B) Yazdığınız metni öğretmeninizle yazım ve noktalama kuralları açısından gözden ge- çiriniz. Varsa hatalarınızı düzeltiniz.

5.

Etkinlik

A) Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiilimsilerin altını çiziniz. Fiilimsilerin türünü (isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil) belirleyerek tablodaki ilgili bölümü örnekteki gibi işaretleyiniz.

	İsim-Fiil	Sıfat-Fiil	Zarf-Fiil			
1	Beklediğim kitap bu sabah elime ulaştı.				X	
2	Kütüphanelerde okunacak pek çok kıymetli eser bulunuyor.					
3	Büyük eserleri okuyarak büyük düşünceleri anlayabilirsiniz.					
4	Ülkemizdeki dijital okuryazarlık seviyesini yükseltmemiz gerekiyor.					
5	Günlük işlerini bitirir bitirmez kitaplarının dünyasına dalıyor.					
6	Bir bilgiye sahip olmak için o bilginin peşinden koşmalısınız.					
7	Kitabevine her girişinde binlerce kitap karşısında büyüleniyor.					
8	Yazılan her eserle duygu ve düşünceler geleceğe uzanır.					
9	Bir dil, kalıcı eserler verilerek yeni nesillere aktarılır.					
10	Tarihin derinliklerine baktıkça Türkçenin gücünü görebiliriz.					

B) İçinde isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil bulunan üç cümle kurunuz. Cümleleri aşağıya yazınız. Cümlelerin sonundaki yay ayracın () içine cümlede kullandığınız fiilimsi türünü yazınız.

1.

..... (.....)

2.

..... (.....)

3.

..... (.....)

6.

Etkinlik

Karekodu okutarak fiilimsilerle ilgili elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız.

Gelecek Derse Hazırlık

Atatürk'le ilgili yazılmış kitaplar üzerine bir araştırma yapınız.

1. Tema: Okuma Kültürü

Hazırlık Çalışmaları

1. Atatürk'le ilgili yazılmış kitaplar üzerine yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Bir yazar olsaydınız ne tür kitaplar yazmak isterdiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

► Karekodu okutunuz. Metni dikkat dağıtıcı hareketlerden kaçınarak dinleyiniz. Dinleyeceğiniz metinde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını not alınız.

ATATÜRK BİZİMLE

(Dinleme Metni)

Mükerrem Kâmil SU

1. Etkinlik

A) Metni dinlerken not aldığınız kelime veya kelime gruplarının anlamlarını *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'ten bularak aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Sözlükteki Anlamı

B) Anlamlarını öğrendiğiniz kelime veya kelime gruplarından iki tanesini seçerek birer cümlede kullanınız. Cümlelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

Etkinlik

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Yazarın babası, Atatürk'ün öyküsünü yazabilmek için hangi çalışmaları yapmıştır? Açıklayınız.
2. Yazar dosyalara bakarken babasını nasıl hayal ediyor? Anlatınız.
3. Yazarın babasının kitaplığında yer alan kitaplar hangi özelliklere sahiptir? Açıklayınız.
4. Yazar, babasının baş ucu kitaplarından birini karıştırırken aklına nasıl bir fikir gelmiştir? Yazarın bu fikirle ilgili değerlendirmeleri nelerdir?
5. İyi bir yazar olabilmek için hangi özelliklere sahip olunmalıdır? Açıklayınız.

3.

Etkinlik

A) Dinlediğiniz metni özetleyiniz.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue lines, resembling notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

B) Dinlediğiniz metnin yazarı siz olsaydınız başlığınız ne olurdu? Başlık önerilerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

4.

Etkinlik

Karekodu okutarak “Kitapların Dünyası” isimli elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız.

5.

Etkinlik

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Yay ayraç içindeki fiillere uygun ekler getirerek oluşturacağınız fiilimsileri boşluklara örnekteki gibi yazınız.

1. Bir bilgiyi*araştırmak*..... için kitaplar en iyi kaynaktır. (araştır-)

2. Okul kitaplığımızda kitapların hepsini okuyacağız. (bulun-)

3. Kendinizi düzenli geliştirmelisiniz. (oku-)

4. Bir insanın kitaplar sayesinde mümkündür. (düşün-)

5. Yeni hikâyeler dünya daha da güzelleşecek. (yazıl-)

6. Okulda bir dergi şehitlerimizi andılar. (çıkart-)

7. Dedemin masal çocukluğumun en güzel anısıdır. (anlat-)

8. Okula bir z-kütüphane öğrenciler mutlu oldu. (yapıl-)

9. Haftada bir arkadaşlarıyla kitapları değerlendiriyorlar. (toplan-)

10. Annemin kitapları her zaman çok beğendim. (al-)

11. Reşat Nuri Güntekin çok yazarlarımızdandır. (okun-)

6. Etkinlik

Aşağıda verilen cümle çiftlerini uygun fiilimsiler kullanarak örnekteki gibi tek cümle hâline getiriniz. Kullandığınız fiilimsinin altını çiziniz.

Geçen yaz çok güzel bir kitap okudum.

Hayata bakışım değişti.

1 Geçen yaz çok güzel bir kitap okuyunca hayata bakışım değişti.

Araştırma yapmak için kütüphaneye gitti.

Kütüphane görevlisinden yardım istedi.

2

Kitap okuma alışkanlığı kazanmalısınız.

Kitap okuyan insanların hayal gücü gelişmiş olur.

3

Bir süre kitaplarıyla baş başa kalmak istiyordu.

Okumak için sessiz bir yer aradı.

4

Öğretmenimiz sene başında okuma listesi veriyor.

Öğretmenimiz bu liste üzerine zaman zaman bizimle sohbet ediyor.

5

Gelecek Derse Hazırlık

“Millî Mücadele” konulu şiirler araştırınız.

KİTAP: Her Seferinde Farklı Bir Dünyaya Açılan Bitimsiz Kapi

(Serbest Okuma Metni)

Çocukluğumuzda masal kitapları pek azdı ama büyüklerimizin anlattıkları masallar vardı; hayal dünyamızı zenginleştiren, renklendiren masallardı bunlar. Okul çağıyla birlikte öğretmenlerimizin okumayı özendirici yönlendirmeleri önem kazandı. Onları yalnız “hoca” değil aynı zamanda hayata dair birer yol gösterici olarak görüyorduk çünkü. Bu arada özellikle Ömer Seyfettin’in öyküleri tartışmasız biçimde okuma zevkiyle tanışmamızı sağlamıştı, ışığı görünce gerisi daha kolay geldi. (...)

Benim bir ayrıcalığım vardıysa bu; kitaplığı klasiklerle, tarih kitaplarıyla dolu bir evde gözümü açmam oldu. Babam ve annem, düzenli olarak kitap okurlardı. Babamın yanı sıra benden beş yaş büyük ablam da -elbette harçlığıyla- düzenli olarak kitap almaktaydı.

İlkokulun üçüncü sınıfından itibaren bir ayrıcalığım daha oldu: Babamın subay olması nedeniyle İstanbul dışındaki kentlere, kasabalara gitmeye; bir sınıfı bile birden çok yerde okumaya başladım. Kısa aralıklarla sürekli yer değiştirmek, arkadaş edinmek ve sürdürmek açısından ciddi bir sorundu. Bu sorun, arkadaşlığı evdeki kitaplarda aramama yöneltti beni. Rus, Fransız, İngiliz klasikleriyle, Tanzimat ve Cumhuriyet Dönemi yazarlarımızın evde bulduğum kitaplarını büyük bir keyifle, açlıkla okumaya koyulmuştum.

Arada okuduğum polisiye romanları ve çizgi macera kitaplarını da listeye eklemem gerekir. Derken bunlara tarih kitapları eklendi. Söylemeye çalıştığım şu ki başlamak için dışarıdan gelen yönlendirmeler gerekli olsa da sürdürmek için “tadını almış olmak”tan doğan içsel itkiler ve yönelişler işi devralıyor. Bu oldukça kolay çünkü her kitap yepyeni, bambaşka bir dünyaya açılıyor. Kendinizi o dünyayı ve hayatı bütün renkleriyle, lezzetleriyle ve özgürleşerek gezip dolaşmakta bulunan bir kimlikte ve güçlü olarak görüyorsunuz. Güç, elbette bilginin ve onun tetiklediği düşünme süreçlerinin verdiği güç...

Çocuklarım da gözlerini, kitaplığı bulunan ve düzenli okunan bir evde açtılar. Fazladan dünya çocuk klasikleri, başkaca çocuk kitaplarıyla kurulu kendi kitaplıkları da oldu. Harçlıklarıyla kitaplıklarını zenginleştirmeyi de kendiliğinden iş edindiler. Burada vurgulanması gereken şu ki kitap okunan ve bunun günlük yaşamın asli, doğal parçası olduğu bir evde, ortamda büyüyen çocuklar, kitap okumaya açık ve yatkın oluyorlar. Bu yatkınlık kimilerinde daha az, kimilerinde daha çok olsa da onları kitaplarla mutlaka ilişki içine sokuyor. Üstelik bilgisayar oyunlarının, elektronik iletişimin bunca gönül çelciliğine rağmen okumanın “tadını alan” çocuklar, kitapların yaşamda ayrı yeri bulunduğunu da biliyor ve onlarla dostluğu eksik etmiyorlar.

İsmail Mert BAŞAT
(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

TEMA DEĞERLENDİRME

(...) Ben kitap okumayı sevmediğini sanan bir çocuktum. Denize girmek, bahçede oyun oynamak, bisikletle kaybolmak, uyumak ya da yığınla başka harika şey yapmak dururken kitap okumaktan çok sıkıldım. Oysa iki ablam da sürekli kitap okur ve bundan mutluluk duyarlardı. Nasıl böyle olduklarını hiç anlamaz, yine de alttan alta imrenirdim onlara.

Günün birinde ablalarımın biri elime bir kitap tutuşturdu. Çok kalındı. Duraksadığımı görünce üstüme düşmedi, yalnızca "Korkma, bir dene!" dedi. Denedim. Harikaydı! Birkaç günde bitirivermişim koca kitabı. (...) Bugün ne yazarını ne adını hatırlıyorum. Ama konusu, geçtiği yerler, kahramanları hatta ne giydiklerine varıncaya kadar birçok ayrıntısı hâlâ aklımda.

Şimdi geriye dönüp baktığımda o kitap sayesinde beynimin bir yerlerinde kilitli duran, arkasında ne olduğunu hep çok merak ettiğim ama bir türlü açmaya cesaret edemediğim dev kapılardan birini ilk kez araladığımı anlıyorum. Sonraları bazı kitapları çok sevdim, bazılarını okuyamadım, sıkıldım. Zamanla kapı ardına dek açıldı. Her kitapta, o eşikten korkusuzca geçmeyi öğrendim. Çünkü öte tarafta renkler, sesler, insanlar, olaylar ve bilinmeyenlerle dolu gizemli ve baş döndürücü güzellikte düşsel bir dünya keşfetmişim. Muhteşemdi! (...)

Mine SOYSAL
(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalmıştır.*

1-4. soruları metne göre cevaplayınız.

1. Yazar kime, hangi konuda imrenmektedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Yazarın kitap okuma konusundaki düşünceleri nasıl bir değişim geçirmiştir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Yazarın ablasının ona verdiği kitap hayatına nasıl etki etmiştir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....

4. Metne uygun bir başlık öneriniz. Niçin bu başlığı önerdiğinizi yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Bir cümlede yargının nedeninin açıklandığı durumlarda neden-sonuç cümlesi oluşur. Aşağıdakilerin hangisinde neden-sonuç ilişkisi vardır?

- A) Evde okuyacak kitabı kalmadığından yeni kitaplar alması gerekiyormuş.
- B) Kitapta okuduğu bölümü arkadaşlarına anlatmak için can atıyordu.
- C) Bir yazar, toplumun sorunlarına gözlerini kapamazsa başarılı olabilir.
- D) İnternette derlediğiniz bilgilerin doğruluğunu kontrol etmelisiniz.

6. Aşağıdakilerin hangisinde farklı türde fiilimsiler bir arada kullanılmıştır?

- A) Araştırma yapmak için kütüphaneye gitmesi gerekiyormuş.
- B) Raftaki dergilerden birini eline alıp dikkatli bir şekilde inceledi.
- C) Bilgiye kolay ulaşan insan, bilginin değerini pek anlayamıyor.
- D) Aradığı kelimeyi sözlükten bularak kelimenin anlamını öğrendi.

7. Fiilimsiler; birden fazla cümlelerin tek cümle hâlinde ifade edilebilmesini sağlar.

Buna göre

- Kitaptaki etkinlikleri tamamladılar.
- Etkinlikleri öğretmenleriyle kontrol ettiler.

cümlelerinin fiilimsiyle tek cümle biçimine getirilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tamamlanan etkinliklerin bir kısmı kitapta yer alıyordu.
- B) Kitaptaki etkinlikleri tamamladılar ve öğretmenleriyle kontrol ettiler.
- C) Kitaptaki etkinlikleri tamamlayarak öğretmenleriyle kontrol ettiler.
- D) Etkinlikleri öğretmenleriyle kontrol ettiler çünkü tamamlamışlardı.

8. Aşağıdakilerden hangisi açıklayıcı anlatım biçimiyle yazılmamıştır?

- A) Bazı bilgilerin veya kategorilerin aklıda hazır bulunduğunu savunmak, bütün insanlarda aynı zihinsel yapının bulunduğunu ileri sürmektir. Böyle olsaydı dünyadaki bütün insanların benzer görüşlere sahip olması gerekirdi.
- B) Bir şeyler yapmak lazımdı. Bunu nasıl yapacağını tasarlarlarken bir gün evde Yusuf'la karşılaştı. Belki haftalardan beri onu yakından görmemişti. Yüzünün sarılığı Muazzez'i korkuttu. Söylemeye hazırlandığı şeyleri unuttu.
- C) Dağ, çevresindeki karasal alanlardan daha yüksek olan kara kütlelerine verilen addır. "Dağlık" sıfatı, dağlarla ilişkili ve kaplı alanları tanımlamak için kullanılır. Dünyada birçok dağ olup bunların ortaya çıkış nedeni farklıdır.
- D) İznik, binlerce yıldır uygarlığa katkı sağlamış ve çiniciliği geliştirmiş bir kenttir. Bu şehrin çiniciliğe yaptığı katkıları tarihî yapılar üzerindeki çini kaplamalarda açık seçik görmek mümkündür.

Daha fazla soru için
karekodu okutunuz.

Özet İçerik

Yazma

Okuma

Dinleme/İzleme

Konuşma

2. Tema

Millî Mücadele ve Atatürk

- Bu Vatan Kimin?
- 215 Okkalık Mermi Nasıl Kaldırıldı?
- Memleketin Hayatı Söz Konusu
- Atatürk ve Eğitim, Öğretim, Öğretmen (Dinleme Metni)
- Bayrak (Serbest Okuma Metni)

1. Araştırdığınız “Millî Mücadele” konulu şiirleri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. “Vatan” kelimesinin sizde çağrıştırdığı duygu ve düşünceler nelerdir? Açıklayınız.

Aşağıdaki şiiri, tür özelliklerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

BU VATAN KİMİN?

Bu vatan, toprağın kara bağrında
Sıradağlar gibi duranlarıdır,
Bir tarih boyunca onun uğrunda
Kendini tarihe verenlerindir...

Tutuşup, kül olan ocaklarından,
Şahlanup kan akan ırmaklarından,
Hudutlarda gazâ bayraklarından
Alnına ışıklar vuranlarıdır...

Ardına bakmadan yollara düşen,
Şimşek olup çakan, sel olup coşan,
Huduttan hududa yol bulup koşan,
Cepheden cepheyi soranlarıdır...

İleri atılıp sellercesine,
Göğsünden vurulup tam ercesine,
Bir gül bahçesine girercesine
Şu kara toprağa girenlerindir...

Tarihin dilinden düşmez bu destan,
Nehirler gazidir, dağlar kahraman,
Her taşı bir yakut olan bu vatan
Can verme sırrına erenlerindir...

Gökyay'ım ne desen ziyade değil,
Bu sevgi bir kuru ifade değil,
Sencileyin hasmı rüyada değil,
Topun namlusundan görenlerindir...

Orhan Şaik GÖKYAY

** Metnin yazım ve noktalamasında
orijinaline bağlı kalınmıştır.*

1. Etkinlik

Metinden alınan bazı kelimelerin anlamları aşağıda verilmiştir. Harfleri karışık olarak verilen bu kelimeleri, anlamlarından hareketle bu-
lurak karşılarındaki kutulara örnekteki gibi yazınız.

1. At, ön ayaklarını yerden keserek arka ayakları üstünde durmak; şaha kalkmak.
2. Sınır, bir şeyin varabildiği en son nokta.
3. Göğüs; ciğer, bağırsak vb. vücut boşluklarında bulunan organların ortak adı.
4. İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaş.
5. Pembe veya erguvan tonları ile karışık koyu kırmızı renkte, saydam bir korindon türü olan değerli taş.
6. Çok, daha çok, fazla.
7. Savaşta sağ olarak dönen kimse.
8. Düşman, bir oyun, dava veya yarışta karşı taraf.

1. kalmanşah

şahlanmak

5. kayut

.....

2. tuhdu

.....

6. yedazi

.....

3. arbiğ

.....

7. izga

.....

4. azga

.....

8. samih

.....

2. Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Sizce “kendini tarihe vermek” ne demektir? Açıklayınız.
2. Şiirde tarihin dilinden düşürmediği söylenen destan hangisi olabilir? Tahminlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. “Her taşı bir yakut olan bu vatan/Can verme sırrına erenlerindir” dizelerinin sizde uyandırdığı duygu ve düşünceler nelerdir? Açıklayınız.
4. Şiirin en beğendiğiniz dördlüğü hangisidir? Nedenleriyle açıklayınız.
5. Sizce bir toprağı, vatan yapan özellikler nelerdir? Açıklayınız.

3.

Etkinlik

A) Okuduğunuz metnin konusunu ve ana duygusunu aşağıya yazınız.

Metnin Konusu

.....

.....

.....

.....

.....

Metnin Ana Duygusu

.....

.....

.....

.....

.....

B) Okuduğunuz metni ezberleyerek söz korusu şeklinde arkadaşlarınızla sınıfta seslendiriniz.

4.

Etkinlik

A) Aşağıya “vatan sevgisi” konulu bir akrostiş yazınız.

.....

V

A

T

A

N

S

E

V

G

İ

S

İ

B) Yazdığınız şiiri öğretmeninizin uygun grdđđ bir sosyal medya platformunda paylaşınız.

5.

Etkinlik

A) Şiirde geçen “Nehirler gazidir, dağlar kahraman” dizesinde nehir ve dağlar kişileştirilmiştir. Siz de şiirde kişileştirme (teşhis) sanatı kullanılan diğer dizelerden örnekler yazınız.

B) Şiirde geçen “Her taşı bir yakut olan bu vatan” dizesinde vatanın her bir taşı yakuta benzetilmiştir. Siz de şiirde benzetme (teşbih) sanatı kullanılan diğer dizelerden örnekler yazınız.

6.

Etkinlik

A) Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerini bulup altlarını örnekteki gibi çiziniz.

1. Millî Mücadele unutulmaz bir destandır.

2. Subayların üniformaları günlerdir yıkanmamıştı.

3. Hakkı, köyüne son bir defa bakıp anasına veda etti.

4. Tüm cephane, başlatılan bombardıman sonucu havaya uçmuş.

5. Bu sarsılmaz irade onlara verilen bir lütuftu.

6. Gördüğü manzara karşısında yaşadığı zorlukları ve acı günleri hatırladı.

7. Milletin bağımsızlık inancından daha büyük bir güç yoktur.

8. Yalnızca savaşın geçtiği coğrafya değil koca bir cihan yara almıştı.

9. Köy halkı, ellerinde bayraklarla meydanda toplandı.

10. Çocuğun ağladığını gören asker, bayrağı ona hediye etti.

B) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri cümlelerin anlamına uygun yüklemelerle tamamlayınız.

Türk halkının ortaya koyduğu mücadele ruhu

Bağımsızlık ateşiyle tutuşan tüm bedenler

Karşı tepenin üzerinde dalgalanan bayrak,

Bu olay, yüz yılı aşkın süredir

Tüm gücüyle son bir hamle yapıp düşmekte olan arkadaşını.

Gelecek Derse Hazırlık

“Kahramanlık” konulu özdeyişler araştırınız.

1. Araştırdığınız kahramanlık konulu özdeyişleri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Çanakkale Savaşı'nın tarihimizdeki önemiyle ilgili neler biliyorsunuz? Anlatınız.

Metni, noktalama işaretlerine ve farklı yazı karakterleriyle yazılmış bölümlere dikkat ederek sesli okuyunuz.

215 OKKALIK MERMİ NASIL KALDIRILDI?

Çanakkale Savaşları'nı; bu deniz savaşıdır, bu kara savaşıdır deyip ayırma girmek mümkün değildir. Çünkü Çanakkale Savaşı bir bütündür.

18 Mart Deniz Savaşı'nı anlatırken Rumeli Mecidiye Tabyasında meydana gelen mucizevi olaydan sayfa açmamak, olaydan söz etmemek mümkün değildir. Bu olay yetmiş yılı aşkın bir zamandan beri daima heyecanını muhafaza etmiş ve bu yüzden Havranlı Koca Seyit'in efsanevi hareketi zamanların üstünde kalmış, gönüllerde kurduğu sevgi tahtında saltanat sürmeyi bilmiştir.

Şimdi, gelin bu olayı beraberce okuyalım:

(...) Kanlı ve çok çetin geçen 18 Mart Deniz Savaşı'nda Rumeli Mecidiye Tabyası korkunç saldırının hedefi olmuş, cephaneliğin bir kısmı havaya uçmuş, 16 topçumuz şehitlik rütbesine ulaşmıştı. Tabyada Batarya Kumandanı Yüzbaşı Hilmi Bey, Topçu Neferi Niğdeli Ali ve Mucize kahraman Havranlı Koca Seyit, yüce Allah'ın koruyucu kanatları altında kalanlardan olmuşlardı.

Ne hikmetse bataryada tek top ayakta kalabilmiş! Fakat onun da vinci kırılmış olduğundan mermileri namluya sürüleliyordu.

Yüzbaşı Hilmi Bey, etrafındaki birliklerden yardım alabilmek düşüncesiyle bataryadan uzaklaştığı sırada, Niğdeli Ali ile Koca Seyit ümitsiz ve perişan idiler.

İngiliz ve Fransız savaş gemileri denizin üstünde ateş püskürerek ağır ağır yol alırken, Koca Seyit donuk ve ümitsiz gözlerle bu tabloyu seyretme talihsizliği içinde idi. Bu cehennem içinde birden kendisini yok farz etti, bu ulu kubbenin altında Rabbiyle baş başa kaldığını ve çocukluğunda annesi Emine Hatun'un öğrettiği duayı hatırladı. Avuçlarını semaya açtı: "Ulu ve yüce Allah'tan başka bir güç ve kuvvet yoktur." duası, ağzından nur tanesi gibi dökülmeye başladı. (...)

Bu yakarış, şüphesiz, hiç kimseninkine benzemiyordu, benzemedi. Çünkü Seyit herkesten ayrı, herkesten başka türlü bir insan oldu. Derin nefes aldı, Hak namına Hak yolunaydı. Aşk ile kendinden geçmesi ve 215 okkalık top mermisini kucaklayıp omzuna alması bir oldu. Demir basamakları tam üç kez inip çıktı. Yanında bulunan Niğdeli Ali, Seyit'in göğüs kemiklerinin çatırtısını duyuyor, hayret ve dehşet içinde kalıyordu! Şahit olunan bu manzaranın azamet ve heybeti o kadar büyüktü ki, topun namlusuna sürülen üçüncü mermi, savaşın kaderini değiştiren olayı yaratmış ve İngilizlere ait "OCEAN" (Oşin) isimli zırhlı, bu merminin

isabetiyle korkunç yara almıştı. Olay müthiş idi, sanki denizin üstüne kıyamet günü gelmiş gibi ortalık feryat ve figan ile doldu.

Batarya Komutanı Yüzbaşı Hilmi Bey, üçüncü merminin namluya sürülüşünü ve patlayışını gördü. Gözlerine inanamıyordu; hayal gibi olayı izledi. Yüzbaşı koşarak ateşlenen topun yanına geldi ve o uzun heybetli namluyu elledi; ateş gibi sıcaktı! Dürbünü gözlerine götürdü, denizin üstünde alevler sarmış ve batmakta olan zırhlıyı görünce, efsane insan Topçu Neferi Seyit'e sarılıp onu defalarca öptü. Daha sonra da mucize olayı telefonla üstlerine rapor etti.

Aynı günün geç saatlerinde Çanakkale Boğazı Müstahkem Mevki Kumandanı Cevat Paşa, Rumeli Mecidiyesi'ndeki bataryanın sadece izleri, artıkları kalan mevzideki yere geldi. Kaybedilen şehitler ve yaralılar için üzülüp gözyaşı döktü, hem de mucize asker Seyit'i yanaklarından öperek kutladı. Cevat Paşa ödül olarak Topçu Neferi Seyit'e onbaşılık rütbesini layık gördü. Ve arkasından merminin bir defa da kendi huzurunda kaldırılmasını istedi.

Bunun üzerine Onbaşı Seyit, Cevat Paşa'ya şu şekilde cevap verdi:

"Ben bu mermileri kaldırırken gönlüm Allah'ın feyziyle doldu, kendimde bir başkalık hissettim. İlimle, erdemle, ibadetle elde edilir iş değildi. Ancak bu kuvvetin sırrı o anda Allah'ın ihsan ettiği bir vergi idi. Bu ağırlığı kaldıracak kadar bir makama varmışsam bu dua ve rıza ile olmuştur. Ama şimdi kaldırmam mümkün değildir komutanım." dedi.

Asrın bütün icatlarını ve icaplarını beraberinde getiren düşmana karşı, müzelik eski silahlarla dövüşen Türk ordusunun gösterdiği fedakarlık her türlü takdirin üstündedir.

Mehmet İhsan GENÇCAN
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1. Etkinlik

A) Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyerek bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.

[illegible]

B) Tahminlerinizi kelime veya kelime gruplarının *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'teki açıklamaları ile karşılaştırarak kontrol ediniz.

2. Etkinlik

A) Okuduğunuz metinle ilgili, 5N1K sorularını kullanarak örnekteki gibi sorular hazırlayınız. Bu soruları arkadaşlarınıza yöneltiniz.

Kim?

215. okkalık top mermisini taşıyarak
düşman zırhlısını yaralayan kahra-
man kimdir?

Ne?

Ne zaman?

Nerede?

Niçin?

Nasıl?

B) Metinde farklı yazı karakterleriyle yazılmış bölümlerin metnin anlamına katkısını açıklayınız.

3.

Etkinlik

A) Karekodu okutarak “Muhteşem Türkler/Seyit Onbaş” isimli animasyon filmi izleyiniz. Bu filmi, okuduğunuz “215 Okkalık Mermi Nasıl Kaldırıldı?” isimli metinle olay, kahramanlar, zaman ve mekân yönünden karşılaştırınız.

B) İzlediğiniz animasyon filmin hazırlanış amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilimsel bir konuda bilgi vermek

B) Tarihsel bir olayı aktarmak

C) İzleyiciyi ikna etmek

D) Güncel bir olayı yorumlamak

4.

Etkinlik

Aşağıda sonuç paragrafı verilen metnin giriş ve gelişme paragraflarını metnin anlam bütünlüğünü sağlayacak şekilde yazınız. Metninize uygun bir başlık yazmayı unutmayınız.

Düşünüyorum da bu ülkenin her çocuğu Çanakkale'deki destanı sadece kitaplardan okumakla kalmamalı. Bu destanın yaşandığı yere gitmeli, şehitlerini anmalı ve Mustafa Kemal'in vatan sevgisini Çanakkale'de görmeli.

5. Etkinlik

Çanakkale kahramanlarıyla konuşma fırsatınız olsaydı onlara neler söylemek isterdiniz? Duygu ve düşüncelerinizi anlatan bir konuşma yapınız.

6. Etkinlik

Onur, aşağıdaki cümlelerde yer alan öznelerin altını çizmiştir. Onur'un tespitlerini inceleyerek öznesini doğru belirlediği cümlelerin başına "D", yanlış belirlediği cümlelerin başına "Y" yazınız.

	1. <u>Mustafa Kemal</u> , Millî Mücadele'nin ilk meşalesini 1919'da Samsun'da yaktı.
	2. <u>Yurdun makûs kaderini</u> , bağımsızlığa âşık Türk milletinin azim ve kararlılığı kurtaracaktı.
	3. <u>Gözlerimizin önünde</u> yaşanan bu bağımsızlık savaşı, topyekûn birlik ve beraberliği öncelik hâline getirmişti.
	4. <u>Yollara yalın ayak çıkan bütün bir halk</u> , yükledikleri cephanelerle kağınlara refakat ediyordu.
	5. Anadolu'nun pek çok köyünde eli silah tutan <u>nice yiğitler</u> birer birer ailelerine veda ediyor.
	6. <u>Dumanı tüten her bir ocakta</u> birbirinden destansı öyküler yazılmış.
	7. Gündere çekilen bayrak sanki <u>müthiş zaferi</u> müjdeliyordu.
	8. <u>Anadolu'nun çamurlu yolları</u> , verilen mücadelenin en önemli görgü tanığıdır.
	9. " <u>Geldikleri gibi giderler.</u> " sözü, Millî Mücadele'nin kararlılığını ortaya koyan çok değerli bir cümledir.

Gelecek Derse Hazırlık

Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili bir anı araştırınız.

1. Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili araştırdığınız anıyı arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. “Vatan sevgisi” ve “fedakârlık” arasında nasıl bir ilişki vardır? Açıklayınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

MEMLEKETİN HAYATI SÖZ KONUSU

Sakarya Savaşı’ndan hemen önceki günler...

Hazırlıklar yoğun bir şekilde sürdürülürken, alay komutanlarından birine tümen karar-gâhından gizli bir yazı geldi. Alay komutanı, telgrafi okuduktan sonra altındaki komutanlara şu bilgilendirmeyi yaptı:

“Birkaç güne kadar alay yerleşim bölgemize keşif için büyük komutanlar geliyor... Onlara en iyi atları hazırlayacağız.”

Bölükler en güzel, en acar atları seçtiler, hazırladılar.

Alay komutanının atı da en büyük komutan için ayrıldı.

Komutanlar birkaç gün sonra otomobillerle geldiler: Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa, Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa, 1. Tümen Komutanı Şükrü Naili Bey, 12. Tümen Komutanı Ali Hikmet Bey (Ayerdem)... Yanlarında kurmay subaylar ve onların emir subayları da vardı.

Atlara binip yakındaki bir tepeye çıktılar.

Saldırı ya da savunmanın en uygun koşulları ve olanakları arazi üstünde araştırılıyordu.

Askerî çalışmalarda hep yapıldığı gibi tepelerin konumu önce harita üzerinde değerlendirilecek, sonra yapılan bu değerlendirmelerin uygunluğu tepelere çıkılarak arazi üzerinde gözden geçirilecekti.

Haritalar yayıldı, tepelerin konumuna bakıldı. Haritalar üzerinde çalışmalar tamamlandıktan sonra Atatürk, başını kaldırıp çevresindeki tepelere baktı. Sonra da,

“Şu sivri tepeyi bulun haritada,” dedi.

Harita subayları hemen cevap verdi:

“Mangal Dağı Paşam!”

Tepeye bakmayı sürdüren Paşa,

“Çok mühim orası,” dedi. Sonra birden karar vererek,

“Oraya gidelim. Orası kilit noktasıdır, orayı bir görelim...”

Herkes haritaları toplamaya baş-

ladı. Komutanlar atlarına binerken Mustafa Kemal Paşa da alay komutanının ona ayırdığı beyaz atın yanına gitti. Sol ayağını üzeniye soktu, hayvanın dizginlerini topladı ama gözleri hâlâ çevredeki engebeli tepeleri tarıyordu. Kafasında bir plan kurmaya çalıştığı görülüyordu.

Bu düşünceli dalgınlık içinde eli, bir tutam yakalamak için atın yelesine uzandı ve üstüne atlamak için bir hareket yapmıştı ki, üstündeki giysiden “hışşt...” diye bir ses çıktı.

Hiç alışık olmadığı bu sestən ürken at, birden sağa doğru sıçradı.

At sıçrarken, gözü hâlâ Mangal Dağı’nda olan Mustafa Kemal Paşa’nın bir ayağı da üzen-gideydi. At sağa gidince Paşa da sola doğru yıkıldı; kaburgasının üzerine yere düştü.

Kaburgası taşa çarpan Paşa baygınlık geçirdi. Komutanlar hemen atlarından indiler.

Fevzi Paşa’nın sesi duyuldu:

“Çabuk, bir matara su verin!...”

İsmet Paşa, telaşla koşarken, çevresindekilere sesleniyordu:

“Ne duruyorsunuz? Hemen bir doktor bulunuz!...”

En yakınında bulunan koruma subayı Üsteğmen Fahri Özdilek, seyis Yozgatlı Ahmet, alay karargâhından Kunduracı Ahmet, Mustafa Kemal Paşa’nın yanına koştular.

Üsteğmen, Paşa’nın göğsünü açtı, matarayla yüzüne su serpti... Yetişen alay doktoru, sıhhiye erlerine orada hemen basit bir sedye yaptırdı. Sedyeye uzatılan Paşa, dört yüz metre ilerdeki alay komutanının karargâhına taşınarak sedire uzatıldı.

Paşa’nın baş tarafındaki sandalyede Fevzi Paşa otururken, ayak ucuna da İsmet Paşa yerleşmişti. Alay doktoru sıhhiye erlerinin yardımıyla Paşa’nın fanilasını kaldırarak ilk muayeneyi yaptı. Eliyle epey yokladıktan sonra doktor,

“Çok emin olmamakla beraber kırık yok,” dedi. “Çatlak olabilir ama Paşamızın Mangal Dağı’na gitmesi uygun değil...”

Paşa, biraz sonra acı içinde kıvranarak kendine gelince bütün komutanların bakışları rahatladı. Koluna girilerek ayağa kaldırılan Paşa, kolunu güçlkle Eskişehir tarafına doğru kaldırarak, Yunan işgal güçlerinin kralı Konstantin’e seslendi:

“Ya sen ya ben Konstantin! Ya sen ya ben!”

Hemen Ankara Askerî Hastanesi’ne kaldırılan Mustafa Kemal’in kaburga kemiklerinde kırık olduğu görüldü. Ciğerleri zedeleyen kırıklar, soluk almasını zorlaştırıyordu.

Tedaviyi başlatan doktorlar, evinde dinlenmesi gerektiğini söyleyince, Mustafa Kemal şiddetle itiraz etti.

“Milletin bu ölüm kalım savaşında, benim kemiklerim söz konusu olur mu? Bunların ne önemi var? Benim kemiğimin çatladığı yerde Konstantin’in ordusu da kibiri de kırılacaktır... Cephede olmalıyım,” dedi.

Doktorlar uyarmak istedi:

“Paşam, hayatınız söz konusu...”

Acısı yüzünden okunan, alçılar içindeki Mustafa Kemal,

“Hayır,” dedi, “benim değil... memleketin hayatı söz konusu!”

Süleyman BULUT

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1. Etkinlik

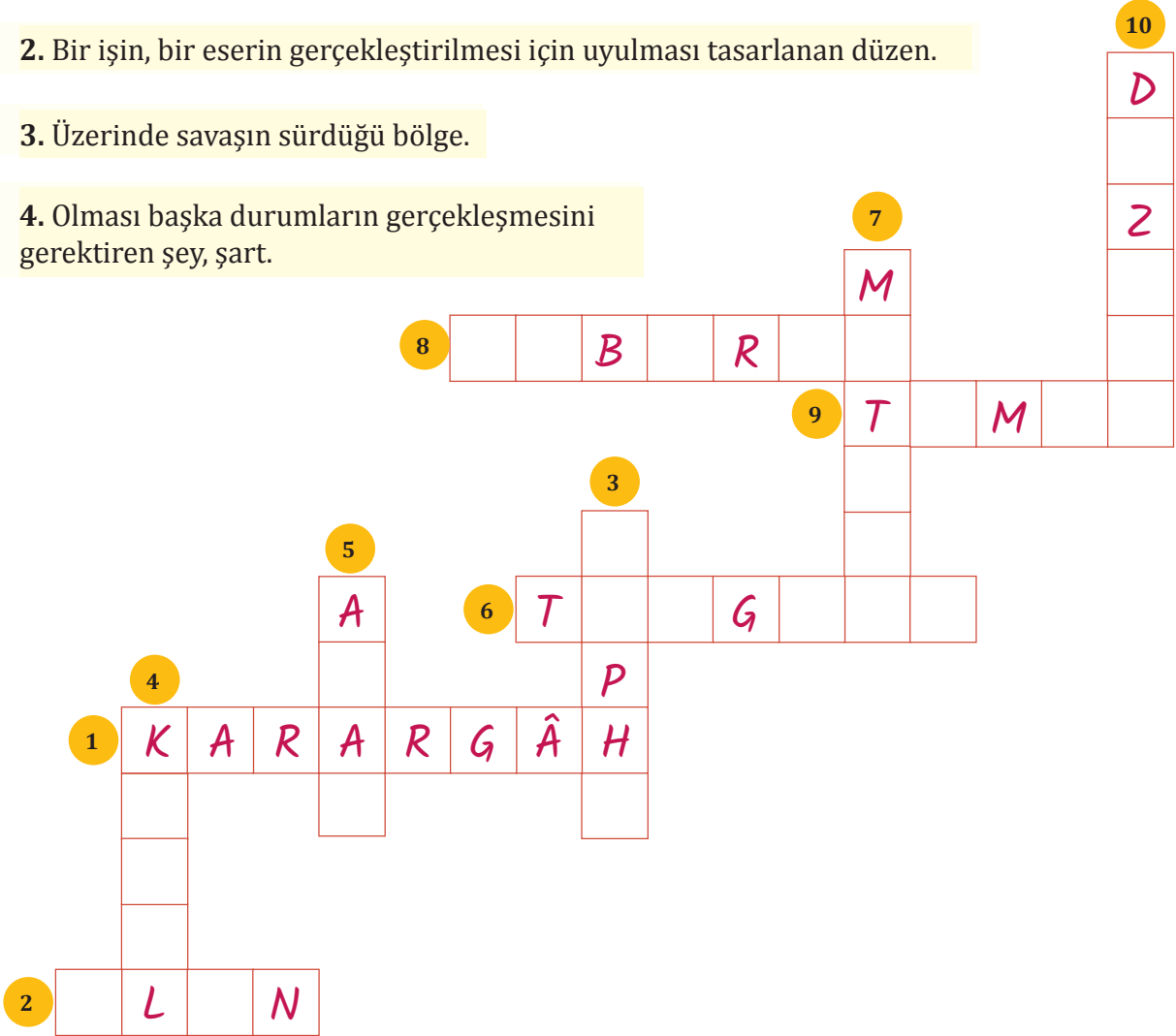
Okuduğunuz metinde geçen bazı kelimelerin anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelimeleri bularak örnekteki gibi bulmacanın ilgili bölümlerine yazınız.

1. Bir birlik veya kurumun, kumandan ile yardımcı şube ve bölümlerinden oluşan kuruluş.

2. Bir işin, bir eserin gerçekleştirilmesi için uyulması tasarlanan düzen.

3. Üzerinde savaşın sürdüğü bölge.

4. Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, şart.

5. Bir albayın komutası altında üç veya dört taburdan oluşan askerî birim.

6. İki merkez arasında, kararlaştırılmış işaretlerin yardımıyla yazılı haberlerin veya belgelerin iletimini sağlayan bir telekomünikasyon düzeni.

7. Yolculukta ve askerlikte kullanılan, boyna veya bele asılı olarak taşınan, genellikle aba, deri veya metalden yapılmış su kabı.

8. Eğe kemiklerinin oluşturduğu kafes.

9. Tugayla kolordu arasında yer alan birlik, fırka.

10. Gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.

2. Etkinlik

A) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Alay yerleşim bölgesine keşif için hangi komutanlar gelmiştir? Açıklayınız.
2. Atatürk'ün "sivri tepe" diye adlandırdığı yer neresidir? Atatürk bu bölgeyi neden önemli bulmaktadır?
3. Doktorlar Mustafa Kemal'in neden evinde dinlenmesi gerektiğini söylemişlerdir? Anlatınız.
4. Doktorların tavsiyesine Atatürk'ün cevabı ne olmuştur? Bu cevapla ilgili duygu ve düşünceleriniz nelerdir?
5. Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk milleti için yaptığı fedakârlıklar nelerdir? Örnekler veriniz.

B) Okuduğunuz metni siz yazmış olsaydınız metne hangi başlığı seçerdiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

3. Etkinlik

Aşağıdaki görselde Atatürk'ün karakter özellikleriyle ilgili sözlü olmayan bazı mesajlar verilmiştir. Bu mesajlar hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.

Etkinlik

Aşağıdaki yazının bazı bölümleri, tamamlamanız için yarım bırakılmıştır. Bu yazının başlığını, yarım bırakılan cümlelerini ve devamını tahmin ederek anlam bütünlüğü oluşturacak şekilde metni tamamlayınız.

.....

Gidenlerin arasında ben de olmalıydım, diye geçirdi içinden.

oğlu Yusuf'tan ne eksikim var? Olsa olsa iki yaş büyüktür benden. Hem

Muallim Asım'ın tertip ettiği koşu müsabakasında defalarca

Yusuf'u. Cepheye gitmeye gönüllü askerleri seçmek için köye gelen

seçti cepheye, bana ise göz ucuyla bakıp

- Az daha ye de güçlen

5. Etkinlik

Sakarya Savaşı ile ilgili “edu” ve “gov” uzantılı genel ağ adreslerinden bir araştırma yapınız. Araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri sınıf panosunda arkadaşlarınızla paylaşınız.

6. Etkinlik

Aşağıda verilen cümlelerdeki nesnelerin altını çiziniz. Bulduğunuz nesnenin türünü belirleyerek cümle numarasını ilgili kutuya örnekteki gibi yazınız.

1. Bindığı atın üzerinden karşı tabyalara bıçak keskinliğindeki bakışlarını çevirmişti.
2. İçinde bitmez tükenmez bir bağımsızlık aşkı taşıyordu.
3. Görevli subaylar Mehmetçiklerin tüm hazırlıklarını gözden geçirecek.
4. Hayatın ne kadar kısa olduğunu akıllarına hiç getirmezler.
5. Buradan cepheye kadar engin dağlar, amansız akarsular aşılar.
6. Yağmurdan küf kokan çadırın içine girip eline eski bir matara aldı.
7. Gencecik insanlar, omuzlarında ve yüreklerinde vatanın bağımsızlık yükünü hissediler.
8. Karargâha karanlık çöktüğünde subaylar kırık masanın üzerinde gaz lambası yakıyorlardı.
9. Yavaşça yanıma sokularak elindeki ekmeğin yarısını bana uzattı.
10. Bulunduğu siperde tanımadığı biri onu çağırdı.

BELİRTİLİ NESNE

1.

BELİRTİSİZ NESNE

Gelecek Derse Hazırlık

Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim alanındaki çalışmalarını araştırınız.

-

Etkinlik

[illegible]

2.

Etkinlik

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Mustafa Kemal Atatürk hangi konuda ve kimlere hitaben bir konuşma yapmıştır?
2. Mustafa Kemal Atatürk öğretmenlerden nasıl bir istekte bulunmuştur? Açıklayınız.
3. Atatürk'e göre yurdu ve ulusu kurtarmak isteyenler hangi niteliklere sahip olmalıdır?
4. Atatürk konuşmasında okulun hangi özelliklerinden bahsetmiştir? Anlatınız.
5. Atatürk'e göre gerçek zafer nedir?
6. Atatürk'ün bahsettiği gerçek zafere ulaşmak için neler yapılabilir?

3.

Etkinlik

Aşağıdaki cümleleri dinlediğiniz metinden hareketle amaç-sonuç anlam ilişkisi oluşturacak şekilde tamamlayınız.

1. Muallimler ulusa yararlı bireyler yetiştirebilmek için.....

2. Yurdu ve ulusu kurtarmak için.....

..... gibi niteliklere sahip olunmalıdır.

3.

..... için bilim ve teknik gereklidir.

4.

..... için en uygun olan yolu okul belletir.

5. Ordularımızın kazandığı zafer eğitim ordusu için

.....hazırladı.

4.

Etkinlik

Öğretmeninizin dinleteceği “Onuncu Yıl Marşı”nı sınıfça seslendiriniz. Bu marşın sizde uyandırdığı duygu ve düşüncelerden hareketle bir konuşma yapınız. Konuşmanızda beden dilinizi etkili şekilde kullanınız.

5.

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde yer tamlayıcılarının altlarını örnekteki gibi çizerek gösteriniz. Yer tamlayıcılarını bulmak için yükleme hangi soru ifadesini yönelttiyseniz ilgili bölüme cümle numarasını yazınız.

1. Mustafa Kemal Atatürk, askerî okulda okuduğu yıllarda birçok yazar ve şairden etkilenmiştir.

2. Akşam saatlerinde emir bildirilince tüm subaylar Çankaya Köşkü'ne geçti.

3. Bu sevinçli haber Anadolu'nun ücra köşelerinde çoktan yankılanmıştı.

4. Odadaki subaylardan biri Mustafa Kemal'e hayranlıkla bakıyordu.

5. Türk sanatı, Türk şiir ve edebiyatı savaşılan cephelerden filizleniyordu.

6. Fedakâr kadınlar cepheye mermi taşıyordu.

7. Anadolu insanının savaş dışında da gösterdiği azim ve kararlılığa hayret ediyorlardı.

8. Atatürk birçok tıp öğrencisini öğrenim görmeleri için Avrupa'ya göndermiş.

9. Annesine yazacağı mektuba birazdan devam edecekti.

10. Koyunları otlatmak için yaylalara çıkan köylüler tepelerinden geçen tayyarelere bakıyordu.

Kime?

.....
.....

Kimden?

1.

.....
.....

Neye?

.....
.....

Nereye?

.....
.....

Nerede?

.....
.....

Nereden?

.....
.....

6.

Etkinlik

Karekodu okutarak cümlelerin öğeleriyle ilgili elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız.

7.

Etkinlik

Aşağıda, Mustafa Kemal Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışıyla başlayan Millî Mücadele Dönemi'nde yaşanan belli başlı olaylardan bazılarıyla ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu bilgilerden hareketle hakkında bilgi verilen olayları "Millî Mücadele Zaman Şeridi" üzerinde renkli kutularla gösterilen yerlere yazınız.

- Büyük Taarruz, TBMM'nin (Türkiye Büyük Millet Meclisi) açılışından sonra gerçekleştirilmiştir.
- Amasya Genelgesi, Sivas Kongresi'nden önce yayımlanmıştır.
- Sakarya Meydan Muharebesi'nden yaklaşık 1 yıl sonra Büyük Taarruz gerçekleştirilmiştir.
- Erzurum Kongresi'ndeki görüşmeler 10 günden fazla sürmüştür.

>>>>>>>>>>>>>>> MİLLÎ MÜCADELE ZAMAN ŞERİDİ >>>>>>>>>>>>>>>

19 Mayıs 1919
Mustafa Kemal Atatürk
Samsun'a çıktı.

22 Haziran 1919

4 Eylül-11 Eylül 1919

23 Nisan 1920
Türkiye Büyük
Millet Meclisi
(TBMM) açıldı.

23 Ağustos-13 Eylül 1921

23 Temmuz-7 Ağustos 1919

26 Ağustos-18 Eylül 1922

29 Ekim 1923
Cumhuriyet ilan
edildi.

Gelecek Derse Hazırlık

Bir büyüğünüzden geçmişteki insanlarla günümüzdeki insanların kanaatkârlığını karşılaştırmasını isteyiniz. Büyüğünüz konuşurken onun düşüncelerini not alınız.

BAYRAK

(Serbest Okuma Metni)

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü...
Kızkardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü.
Işık ışık, dalga dalga bayrağım.
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın
Mezarını kazacağım.
Seni selâmlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.

Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder...
Gölgede bana da, bana da yer ver!
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar:
Yurda ay-yıldızının ışığı yeter.

Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
Kızılığında ısındık;
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün
Gölgene sığındık.

Ey şimdi süzgün, rüzgârlarda dalgalı;
Barışın güvercini, savaşın kartalı...
Yüksek yerlerde açan çiçeğim;
Senin altında doğdum.
Senin dibinde öleceğim.

Tarihim, şerefim, şiirim, herşeyim;
Yer yüzünde yer beğen
Nereye dikilmek istersen
Söyle, seni oraya dikeyim!

Arif Nihat ASYA

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı
kalınmıştır.*

TEMA DEĞERLENDİRME

Samsun'a Kitap Okuyarak mı Çıktın?

Atatürk, okumayı sever, okumaya büyük önem verirdi.

Zengin kütüphanesini, yeni çıkan kitapları edinerek daha da zenginleştirirdi. Ülke sorunlarıyla ilgili konularda, sadece uzmanları dinlemekle yetinmez, kendisi de okur, araştırır, onlarla tartışacak kadar bilgi sahibi olurdu.

Onun, bu kitap ve okuma merakı, birtakım dedikodulara da yol açıyordu. Yakın çevresinde, ülkenin bu kadar işi, sorunu varken, böyle kitaplara gömülmek doğru mu, diye konuşuluyordu.

O günlerde, ziyaret için Dolmabahçe Sarayı'na gelen Moskova Büyükelçisi Vasıf Çınar, onu bir tarih kitabının başında görünce,

“Paşam,” dedi, “bu kadar tarih okuyup, kafanızı yormayınız; siz 19 Mayıs'ta Samsun'a, böyle kitap okuyarak mı çıktınız?”

Atatürk, okuduğu kitaptan yavaşça başını kaldırdı, hafifçe gülümseyerek,

“Vasıf Bey, bizim çocukluğumuz fakirliklerle geçti, elime üç-beş kuruş para geçince, bunun mutlaka yarısını kitaba verirdim. O zaman da böyle okurdum. Eğer aksini yapsaydım ben Atatürk olamazdım, Türkiye'yi bu hale getiremezdim,” dedi.

Cemil SÖNMEZ

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

1-5. soruları metne göre cevaplayınız.

1. Atatürk'ün okuma tutkusu, diğer insanlar tarafından nasıl değerlendirilmektedir? Nedenleriyle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Atatürk'ün okuma alışkanlığı nasıl gelişmiştir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Moskova Büyükelçisi Vasıf Çınar'ın “Bu kadar tarih okuyup kafanızı yormayınız; siz 19 Mayıs'ta Samsun'a böyle kitap okuyarak mı çıktınız?” sözünden ne anladığınızı açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Atatürk'ün Vasıf Çınar'a verdiği cevapla ilgili düşüncelerinizi nedenleriyle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

5. Bu metinden çıkardığınız yardımcı dü-
şüncelerden üç tanesini yazınız.

(I)

.....

.....

(II)

.....

.....

(III)

.....

.....

6. Yargının amacının belirtildiği cümlelerde amaç-sonuç ilişkisi oluşur. Bu anlam ilişki-
sinin bulunduğu cümlelerde yargının “hangi
amaçla” yapıldığı söylenir.

**Aşağıdakilerin hangisinde amaç-sonuç
ilişkisi kurulmuştur?**

- A) Dedesinden dinlediği kahramanlık öyküleri, onun çocukluğunun önemli bir parçasıydı.
- B) Millî Mücadele’de vatanın her karış toprağı kahramanlıkla savunulmuştur.
- C) Türk milletinin cesareti, bütün dünya tarafından görülmüştür.
- D) Kadın ve erkek bütün millet, vatanını savunmak için canını ortaya koydu.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, yük-
lem yanlış belirlenmiştir?

- A) İstiklâl Mârşî okunurken meydandaki herkes selama durdu.
- B) Kahramanlarımız, bütün cephelerde vatanımıza sahip çıkıyor.
- C) Vatansever Türk milleti, vatanını koruyacaktır sonsuz kadar.
- D) Geçen yıl 10 Kasım’da okul olarak Anıtkabir’i ziyaret etmiştik.

8. Cümlelerin yüklemdeki eylemi yapan veya yüklemdeki yargıyı üstünde taşıyan ögeye “özne” denir. Cümlelerin öznesi tek sözcükten oluşabileceği gibi söz öbeğinden de oluşabilir.

Bu bilgilere göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne, bir söz öbeğinden oluşmaktadır?

- A) Askerler hazırlıklarını tamamlayarak geçit törenine başladı.
- B) Atatürk Türk milletine duyduğu güvenle ülkeyi kurtarmıştır.
- C) Türkler tarihte hiçbir zaman esarete boyun eğmemiştir.
- D) Güzel vatanımız bize kahraman şehitlerimizin armağanıdır.

9. Aşağıdakilerin hangisinde benzetme yapılmıştır?

- A) Mustafa Kemal Atatürk eşsiz bir lider ve komutandır.
- B) Ülkemizin gelişmesi ve milletimizin yükselmesi için var gücümüzle çalışacağız.
- C) Mehmetçik, çelik gibi göğsünü siper ederek vatanını savundu.
- D) Ankara bağrını açmış, kahramanlarımızı selamlıyordu.

10. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili bö-
lüm cümlelerin nesnesidir?

- A) Türkiye Cumhuriyeti’ni milletin azim ve cesareti kurmuştur.
- B) Çanakkale’ye saldıranlar Türklerin kahramanlıkları karşısında şaşkınlığa uğramıştır.
- C) Mustafa Kemal Atatürk, her zaman milletine inanmış ve güvenmiştir.
- D) İzmir, 9 Eylül 1922’de düşman işgalinden kurtuldu.

Daha fazla soru için
karekodu okutunuz.

Özet İçerik

Yazma

Okuma

Dinleme/İzleme

Konuşma

3. Tema Erdemler

- Bir Somun Ekmekten
Alınan Ders
- Gardaşım
- Yanlışlarımız...
- Meşe ile Saz (Dinleme Metni)
- Ölümsüzlük Ağacı (Serbest Okuma Metni)

Hazırlık Çalışmaları

1. Bir büyüğünüzle yaptığınız görüşme sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. “Aza kanaat etmeyen çoğu hiç bulamaz.” atasözünün sizde uyandırdığı duygu ve düşünceler nelerdir? Açıklayınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Metinde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını birinci etkinliğe not alınız.

BİR SOMUN EKMEKTEN ALINAN DERS

Avlunun bir kenarında, uzun bir tahta üstünde fırından henüz çıkmış, etrafa sıcacık koku yayan ekmekler... Yalnız ben değil, yanımdaki arkadaşlar bile, sabahleyin adama-kıllı kahvaltı etmiş olmalarına rağmen, taze ekmeklere imrendiler. Ev sahipleri bunun farkına vardı. Hemen sıralanmış somunlardan bir tane alarak bize hediye etti. Bütün ricalarımıza rağmen karşılık olarak bir şey kabul etmediler.

En güzel çöreklerden, pastalardan daha güzel kokan bu kızıl, sıcak köy ekmeğini sepetimize koyduk. Hazırlanıp bizi almaya gelen arabaya bindik. Arkamızdan bir köylü çocuk koştu, bize bir sepet kiraz hediye etti. Bunu da bir kuru teşekkürle kabul etmek zorunda kaldık.

Hava açık ama serince...

Ayaklarımızı kâh uzatıp kâh bükerek, ince eteklerimizle dizlerimizi örtmeye çalışarak, üstü hasır örtülü, tahta arabanın içinde yine akşamki yollara koyulduk.

Bir kaz sürüsü, bir saman yığını, koca bir tarlanın sarı dalgasına gömülmüş, çalışan tek bir kadın... Yaşlısı çocuğuyla bütün bir aile... Korkunç, kara boynuzlu mandaları önüne katıp güden on yaşında bir çocuk... Birkaç sarmaşığın meydana getirdiği bir tünel, bir kayadan köprüre köprüre akan su... Güneş altında keyifli keyifli ışıldayan sessiz dere...

Bunların hepsini, hepsini seviyorum. Ah, bütün bunları, köyü, köylüyü kendi varlıkları, özellikleri içinde yükseltmeyi, güzelleştirmeyi bilsek...

Sepete koyduğumuz sıcak ekmeğin haince tütüyor. Sabahleyin çayla yediğim ekmek parçası beni doyurmamıştı. Hem de şehirdeki, İstanbul'daki rahatsızlığımdan bir eser kalmamış gibi, kendimi çok iyi buluyorum. Rahatsız, uykusuz bir geceye rağmen açık hava bana neşe verdi. İştahım açıldı. Sıcak, dumanlı, kızıl renkli ekmek, en sevgili bir şey olarak beni adeta kıvrandırıyor. Bütün ömrümde, bir yiyecek karşısında böyle yutkunduğumu hatırlamıyorum.

Ne olursa olsun, dedim. Belki dokunmaz, belki bu açık havada iyi hazmedebilirdim. Doktorun verdiği perhizde gösterdiğim inadı, iradeyi biraz fazla buldum. Ekmek kabuğunu gevrek bir kenarından kopararak yemeye başladım.

Yeryüzünde o zamana kadar bir yiyecekten bu kadar derin bir zevk aldığımı bilmiyorum. Meğer mahrum kalmanın ne büyük mezzetleri, faziletleri varmış! (...) Mutluluğu hep büyük şeylerde aramaya kalkarız da, şöyle bir kuru ekmek parçasının bile insana o zevki verebileceğini bilmeyiz. (...) Her bulduğumuz şeyden sonra, daha iyisini bekleriz, bulamazsak kendimizi şanssız sayarız. İnsanları bu şımarıklıktan, bu açgözlülük felaketinden kurtarmak lazım.

(...)

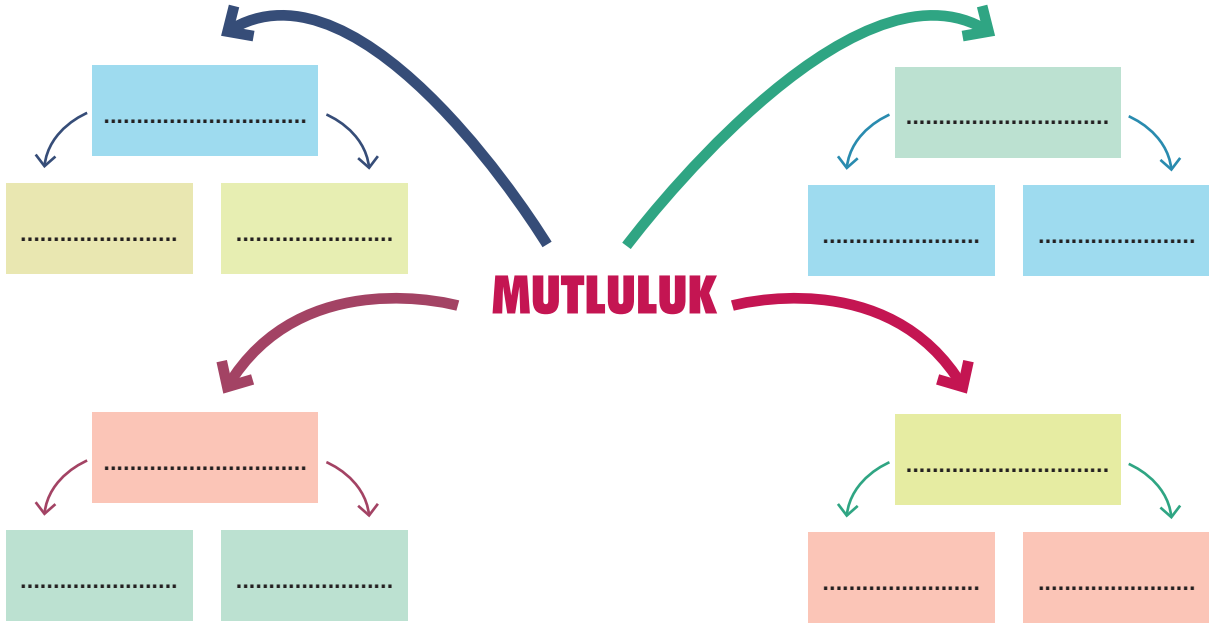
Şukûfe Nihal
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalmıştır.

3. Etkinlik

Aşağıdaki kavram haritasını “mutluluk” kelimesinin sizde çağrıştırdıklarından hareketle doldurunuz. Yazdığınız sözcüklerden en az dört tanesini seçerek bir konuşma yapınız. Konuşmanızda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanınız.

4. Etkinlik

Okuduğunuz metinde geçen “Meğer mahrum kalmanın ne büyük me-
ziyetleri, faziletleri varmış!” cümlesinin sizde uyandırdığı duygu ve
düşüncelerden hareketle tartışmacı anlatım biçimini kullanacağınız
bir metin yazınız. Metninize uygun bir başlık yazmayı unutmayınız.

5.

Etkinlik

Aşağıdaki koşul-sonuç cümlelerini örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. Dürüst olunduğu sürece

a. ülkemizin daha çağdaş bir topluma dönüşmesi hayal olmayacak.

2. Çocuklar kendilerini güvende hissederse

b. hedefleriyle ilgili planlamaları daha dikkatli yapmalısın.

3. Mutluluğu yakalayabilirsin ancak

c. o zamana kadar şiirlerini tamamlayacaksın.

4. Ülkemizdeki insanlar kitap okumaya devam ettikçe

ç. geri ödemeyi unutmamalısın.

5. Öğretmen, dolabındaki kitapları yarına kadar teslim almak üzere

d. mutluluğun sahip olduğun güzel şeylere bağlı olduğunu bilmelisin.

6. İyimser olmayı becerebilirsen

e. yaşadığın her olayın aslında senin için iyi bir tecrübe olduğunu anlarsın.

7. Hedeflerine daha kolay ulaşmak istiyorsan

f. dünya daha yaşanılabilir bir yere dönüşür.

8. Dostluk konulu şiir dinletisinde sen de görev alacaksın ama

g. kaybetmek dünyanın sonu değildir.

ğ. bana verdi.

3. Tema: Erdemler

6.

Etkinlik

A) Aşağıdaki cümlelerde kullanılan zarf tamlayıcılarının altlarını örnekteki gibi çizerek belirtiniz. Altı çizili zarf tamlayıcısını bulmak için yöneltilen soruyu tabloda işaretleyiniz.

		Ne zaman?	Ne kadar?	Neden? Niçin? Niye?	Nasıl?
1	<u>Ön yargılardan kurtulduğumuzda</u> insanları tanıyabiliriz.	×			
2	Bencilliğin ve kendini üstün görmenin zararını bir gün görecektir.				
3	Pazar yerinde çalışanlara sıcacık gülümsedi.				
4	Dünyamızı el birliğiyle güzelleştireceğiz.				
5	Gün ışımaya başlayınca insanların yüzleri de aydınlandı.				
6	Verilen sorumlulukları yerine getirmek insanı çok mutlu eder.				
7	İletişim problemlerini konuşarak halledebiliriz.				
8	Toplumda beğenilmek için kendiniz olmaktan vazgeçmeyin.				
9	Başkalarını anlamak için empati kurmayı bilmemiz gerekiyor.				
10	Elindeki gül demetini masanın üzerine çabucak koydu.				

B) İçinde fiilimsi bulunan üç cümle kurarak cümleleri aşağıya yazınız.

1.

2.

3.

Gelecek Derse Hazırlık

- Halk ozanlarımız hakkında bir araştırma yapınız.
- Âşık Veysel'in sesinden "Gardaşım" adlı türküyü dinleyiniz.

1. Halk ozanlarımızla ilgili yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Çevremizdeki insanlarla iyi ilişkiler kurabilmek için neler yapmalıyız? Açıklayınız.

► Şiiri, tür özelliklerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

GARDAŞIM*

Beni hor görme gardaşım
Sen altınsın ben tunç muyum
Aynı vardan var olmuşuz
Sen gümüşsün ben sac mıyım?

Ne var ise sende bende
Aynı varlık her bedende
Yarın mezara girende
Sen toksun da ben aç mıyım?

Kimi molla kimi derviş
Allah bize neler vermiş
Kimi arı çiçek dermiş
Sen balsın da ben çeç** miyim?

Topraktandır cümle beden
Nefsini öldür ölmeden
Böyle emretmiş Yaradan
Sen kalemsin ben uç muyum?

Tabiata Veysel aşık
Topraktan olduk gardaşık
Aynı yolcuyuz yoldaşık
Sen yolcusun ben baç*** mıyım?

Âşık Veysel ŞATIROĞLU

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

*gardaşım: "Kardeşim" kelimesinin yöresel söyleyişidir.

**çeç: Balsız petek, boş bal peteği.

***baç: Haraç.

3. Tema: Erdemler

1. Etkinlik

A) Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyerek bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Tahminim

B) Anlamını öğrendiğiniz kelimelerden iki tanesini seçerek birer cümlede kullanınız. Cümlelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

2. Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Şair, şiirin ilk dördlüğünde herkesin eşit olduğunu hangi benzetmeleri kullanarak anlatmak istemiştir? Açıklayınız.
2. Okuduğunuz şiirde tüm insanların kardeş olduğunu hangi dördlükteki ifadelerden anlıyorsunuz? Belirtiniz.
3. Şiirin en beğendiğiniz dördlüğü hangisidir? Bu dördlükten yaptığınız çıkarımları arkadaşlarınızla paylaşınız.
4. İnsanların birbirlerine karşı üstünlük kurmaya çalışmaları, toplumsal hayatı nasıl etkiler? Açıklayınız.
5. "Eşitlik" kavramı sizin için ne ifade etmektedir? Açıklayınız.

3.

Etkinlik

Âşık Veysel’in sesinden dinlediğiniz “Gardaşım” adlı türküyü, okuduğunuz metinle içerik, ahenk vb. özellikler bakımından karşılaştırınız. Karşılaştırma sonuçlarınızı aşağıya yazınız. Metinlerin sizde uyandırdığı duygu ve düşünceleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

[illegible]

4.

Etkinlik

Aşağıda yer alan atasözlerinin anlamlarını *TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*’nden bulunuz. Bu atasözlerinden birini kullanarak öyküleyici anlatım biçimiyle bir metin yazınız.

Ağacın meyvesi olunca başını
aşağı salar.

Alçak uçan yüce konar, yüce
konan alçak uçar.

Sana taşla vurana
sen aşla var.

3. Tema: Erdemler

5. Etkinlik

Aşağıdaki altı çizili ara sözlerin hangi ögenin açıklayıcısı olduğunu bularak cümlelerin numarasını ilgili kutu içine örnekteki gibi yazınız.

1. Şehir dışında okuyan ablam tatillerde eve geldiğinde, o kısıcık zamanlarda, gözlerimin içi gülerdi.

2. Hiçbir zaman kavga etmeyen arkadaşlar, Efşan ve Sena, sanki göz göze gelmekten kaçıyorlar.

3. Sınıf öğretmenimizi, o değerli insanı, asla unutmayacağız.

4. Annem, hayattaki en değerli varlığım, bana o güzel bakışlarını çevirdi.

5. Mahalle arasındaki evimize, dedemden kalan ahşap binaya, ziyarete gelmişler.

6. Beni çok seven köpeğim, Zeytin, eve dönmemi kuyruk sallayarak kutluyordu.

7. Çocukluğumun geçtiği şehre, Bursa'ya, ara sıra uğruyorum.

8. Bu ödülü almamda bana büyük katkıda bulunan insanlara, özellikle anneme ve babama, teşekkür ederim.

9. Birkaç gün sonra, bayram tatilinin bitmesine yakın, çok ciddi kararlar alacağız.

10. Bahçe bakımını yapan kişiye, Ömer amcaya, çalışırken hayranlıkla bakarlardı.

Özne

.....
.....

Nesne

.....
.....

Zarf Tamlayıcısı

1.
.....

Yer Tamlayıcısı

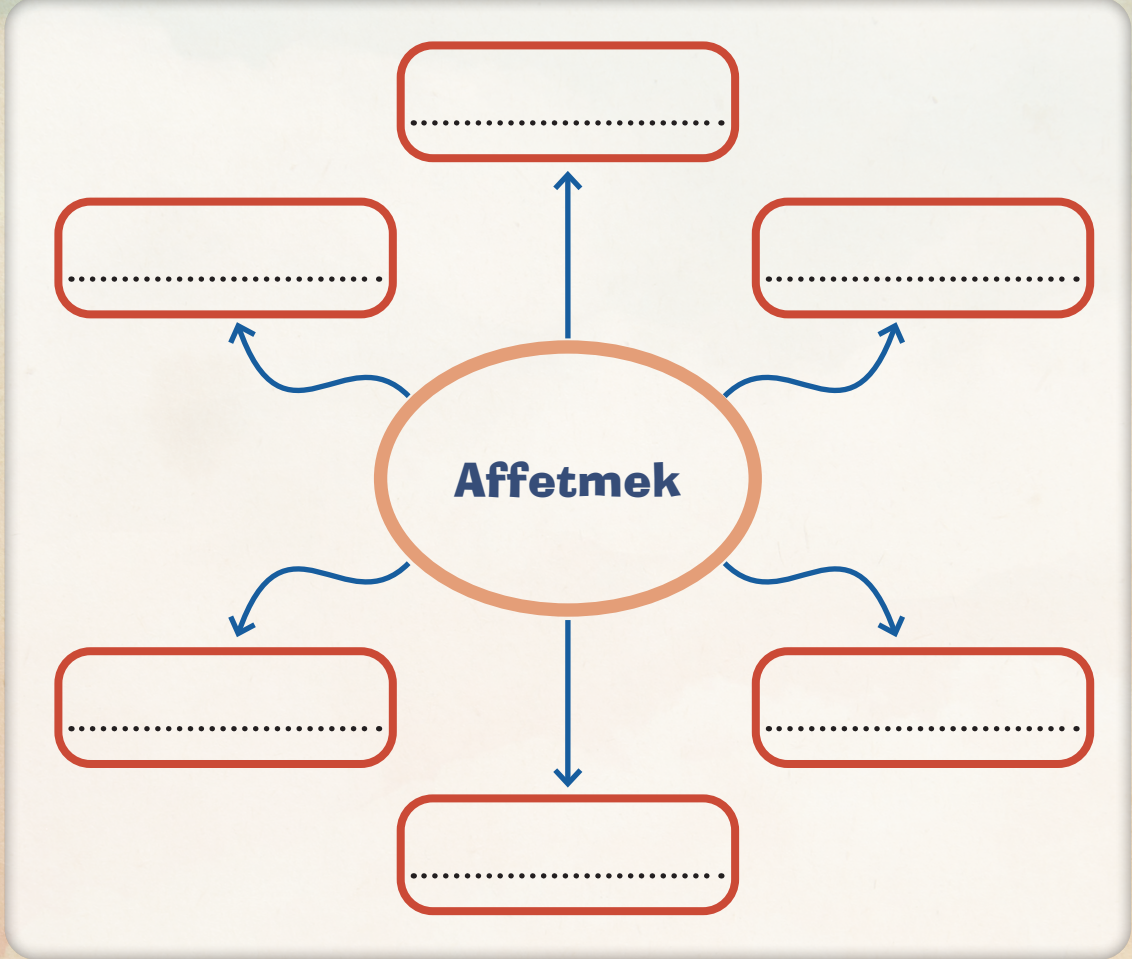
.....
.....

Gelecek Derse Hazırlık

Tarihimizin önemli şahsiyetlerinin “hoşgörü” ile ilgili özdeyişlerini araştırınız.

Hazırlık Çalışmaları

1. Araştırdığınız özdeyişleri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. "Affetmek" kelimesinin size çağrıştırdıklarını aşağıya yazınız. Daha sonra hoşgörünün size neden bunları çağrıştırdığını yaşamınızdan örnekler vererek açıklayınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

YANLIŞLARIMIZ...

(...)

Yaşam bizden bazı dersler almamızı bekler. Hatta bunu zorunlu kılar. Kaybetmeyi, kazanmayı, sevmeyi, sevilmeyi, mutluluğu, gücü, zayıflığı, sabrı, öfkeyi, sevinci, korkuyu, suçluluğu, huzuru, affetmeyi, affedilmeyi vazgeçmeyi, vazgeçmemeyi öğrenmemizi ister hayat. Bunları öğrenmek herkes için kolay değildir. Adına olgunlaşma yolculuğu dediğimiz yaşam yolunda alırız derslerimizi.

Gücü, mutluluğu, huzuru, sevgiyi, saygıyı, sağlığı birden elde edemezsiniz. Yaşadığınız dünyaya, çevrenize, kendinize bakış açınız olgunlaşma yolunda size yardım eder. Kendinizi ve çevrenizdeki dünyayı doğru anlamaya başladıkça kendinizle barışık olmaya da başlarsınız. Aldığımız dersler yaşamımızı değiştirir gibi görünse de aslında değişen yaşam değil, sizin ona bakış açınızdır.

Dersler yaşamı mükemmel, kusursuz yapmaz. Yaşamı olduğu gibi görmenize ve kabul etmenize yardımcı olur. Yaşamın eksiklerinden, yanlışlarından da keyif almaya başlarsınız. Herkesin kendine özel alacağı dersler vardır. Yaşamda hepimiz kendimize düşen payı alırız. Kimse önceden bize dersimizi söylemez. Olgunlaşma yolculuğunda kendimiz keşfederiz onları. Zaten keşfettiklerimizdir bizi olgunlaştıran. Bu keşif yolculuğunda da yanlışlar yaparız. İyi ki de yaparız. Yanlışlarımız, dersimizin bir parçasıdır. Yanlışlarımız, bizim parçalarımızdır.

(...)

Yanlış yapmak sizin yaşamda seyirci değil, oyuncu olduğunuzun göstergesidir. Siz eylem insanısınız. Yanlışlar, emin olun sonunda sizi doğrulara götürür. Tabii ki sürekli aynı yanlışları yapmamanız koşuluyla.

(...)

Siz harekete geçmezseniz birileri sizin adınıza bunu yapar. Takip eden olursunuz, köle olursunuz. Yaşamda yanlışlarla ilgili öğrenmeniz gereken önemli bir beceri daha var, kendinizle birlikte başkalarını da affetmeyi öğrenme becerisi. Başkalarının ve kendinizin yanlışlarını affedebilmelisiniz. Bu beceri sizi geleceğe taşır.

İstedığınız hayata, hedeflerinize ancak risk alarak, yanlışlar yaparak ve bu yolda acı çekerek ulaşabilirsiniz. Başkaları da öyle. Onlara şans tanıyın. Yanlışlar yapın, kabul edin, ders alın ve bir daha tekrar etmeyin. (...)

Murat TOKTAMIŞOĞLU

(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

1. Etkinlik

Aşağıda okuduğunuz metinden alınan bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimeleri anlamlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. keşif

.....

a. Zarara uğrama tehlikesi.

2. köle

5

.....

b. Eylemek işi; fiil.

3. seyirci

.....

c. Elinden iş gelme durumu; maharet.

4. risk

.....

d. Birinin emri altında bulunan.

5. eylem

.....

e. İzlemek, eğlenmek için bakan kimse; izleyici.

2. Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Hayat bizden neleri öğrenmemizi ister? Örnekler vererek açıklayınız.

2. Yaptığımız yanlışların hayatımıza katkıları nelerdir?

3. Yazar “Yanlış yapmak sizin yaşamda seyirci değil, oyuncu olduğunuzun göstergesidir.” sözünü neyi anlatmaktadır?

4. Kendi hatalarımızı ve başkalarının hatalarını affetmek niçin önemlidir?

5. Yanlışlar bizi doğrulara nasıl ulaştırır? Hayatınızdan örnekler vererek açıklayınız.

3. Tema: Erdemler

3.

Etkinlik

A) Aşağıda verilen bilgilerden hangileri okuduğunuz metnin tür özelliklerine uygundur? Yanlarına çarpı (X) koyarak belirtiniz.

	1. Olağanüstü olaylara yer verilmiştir.
	2. Konular kişisel bir anlayışla işlenmiştir.
	3. Sahnede sergilenmek için yazılmıştır.
	4. Kişileştirme ve konuşturma sanatlarından yararlanılmıştır.
	5. Yazarın anlattıklarını kanıtlama amacı yoktur.
	6. Okuyucuya bilgi vermek amacıyla yazılmıştır.
	7. Samimi bir dil kullanılmıştır.

B) Tabloda özelliklerini işaretlediğiniz metin türünü aşağıya yazınız.

.....

4.

Etkinlik

Karekodu okutarak “Unutulmaz Bir Hatıra” isimli elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız. Etkinliğin sonunda sizden istenen metni aşağıdaki alana yazınız.

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

5.

Etkinlik

Öğretmeninizin rehberliğinde ilinizdeki huzurevine bir gezi düzenleyiniz. Bu gezinin planını yaparak aşağıdaki formu doldurunuz.

GEZİ PROGRAMI

Eğitim Kurumunun Adı:.....

Gezi Tarihi:

Gezi Yeri:

Geziye Çıkış Saati:

Geziden Dönüş Saati:

Gezi Katile Başkanı:

Sınıf Rehber Öğretmeni:

Takip Edilecek Yol:

.....

.....

Gezinin Amacı:

.....

.....

Gezinin Konusu:

.....

.....

Gezi İçin Belirlenen İnceleme-Araştırma Görevi:

.....

.....

.....

Değerlendirme:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Tema: Erdemler

6. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde vurgulu ögeyi belirleyerek bu ögenin altını örnekteki gibi çiziniz. Vurgulanan ögenin adını yay ayrıç içine yazınız.

1. Komşularımızdan ihtiyaç sahibi olanlara hepimiz yardım ediyoruz. (.....**Özne**.....)

2. Yıllar önce çok alçak gönüllü bir insan tanıdım. (.....)

3. Dünyayı bizimle paylaşan canlılara merhamet etmeliyiz. (.....)

4. İyilik yapmak, insanı insan yapan yüce değerlerdendir. (.....)

5. Saygı, bir toplumda insanları birbirine kuvvetle bağlar. (.....)

6. Halime teyzem her fırsatta sokak kedilerini besler. (.....)

7. Dostlarımda aradığım en önemli özellik onların dürüstlüğüdür. (.....)

7. Etkinlik

Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi ögelerine ayırınız.

1. Her ulus, / kendinden sonra gelecek nesillere / güzel ve yaşanılır bir dünya / bırakmalıdır.

2. Bir toplum, sevgi ve saygıyı kaybettiğinde huzurlu bir geleceği hayal edemez.

3. Sokaktaki hayvanlar için her sabah evinin önüne su ve mama bırakırdı.

4. Ağaçların yaprakları yeşerince umutlarımız bizi yeniden güçlendirecek.

5. Başkalarından saygı görmek istiyorsan insanları saygıyla karşılamalısın.

8. Etkinlik

Karekodu okutarak cümlelerin ögeleriyle ilgili elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız.

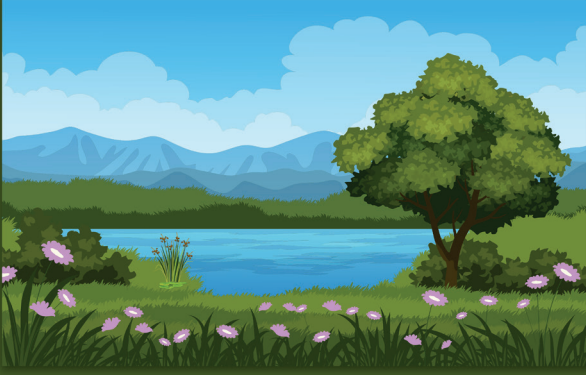
Gelecek Derse Hazırlık

Arkadaşlarınızla paylaşmak üzere bir fabl örneği seçiniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Araştırmanız sonucu seçtiğiniz fabl arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Tüm insanların iyi olduğu bir dünya sizce nasıl olurdu? Açıklayınız.

► Karekodu okutarak dinleyeceğiniz metinde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını not alınız.

MEŞE İLE SAZ

(Dinleme Metni)

(Haz.: Nefise ATÇAKARLAR)

1. Etkinlik

Metni dinlerken not aldığınız kelime veya kelime gruplarının anlamlarını *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'ten bularak aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Sözlükteki Anlamı

2. Etkinlik

A) Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Dinlediğiniz metnin kahramanları hangi özelliklere sahiptir? Açıklayınız.
2. Meşe ağacı, su kamışına nasıl seslenmiştir? Meşe ağacının bu hitabını nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Rüzgâr şiddetle esmeye başladığında su kamışı neler yaşamıştır? Anlatınız.
4. Meşe ağacının temsil ettiği karakter özelliğine sahip olan insanların sosyal ilişkileri sizce nasıldır? Açıklayınız.
5. "Güçlü olmak" ifadesinin sizde çağrıştırdığı duygu ve düşünceler nelerdir? Sizce hangi alanlarda güçlü olabiliriz ve güçlü insanlar hangi özelliklere sahip olmalıdır?

3. Tema: Erdemler

B) Meşe ağacının “Senin için çok şiddetli olan rüzgârlar bana hiçbir zarar veremez.” sözüyle metnin sonuç bölümü arasında nasıl bir tutarsızlık vardır? Açıklayınız.

C) Dinlediğiniz metinle ilgili görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. Etkinlik

A) Aşağıdaki hikâye unsurlarını dinlediğiniz metinden hareketle doldurunuz.

Olay

Yer

Kahramanlar

Zaman

Anlatıcı

B) Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini açıklayınız.

4. Etkinlik

Metinde konuşurma sanatının kullanıldığı bölümlere örnekler yazınız.

.....

.....

.....

5. Etkinlik

Aşağıdaki bölümleri dinlediğiniz metinden hareketle doldurunuz.

Gerçek Hayatta
Karşılaşılabilecek Olaylar

Gerçek Hayatta
Karşılaşılamayacak Olaylar

Gelecek Derse Hazırlık

Göktürk Devleti'nin Türk tarihindeki önemi hakkında araştırma yapınız.

ÖLÜMSÜZLÜK AĞACI

(Serbest Okuma Metni)

Zamanın birinde bir bilgin, bir sohbet toplantısında konuşurken Hindistan'daki bir ağaçtan bahsetmiş. Anlattıklarına göre bu ağacın meyvesinden yiyen ihtiyarlamaz, asla ölmezmiş. Padişahın biri, bu sözleri bir dostundan işitmiş. O ağacı bulmayı kafasına koymuş. Adamlarından en güvendiğini o ağacı bulması ve meyvesinden getirmesi için Hindistan'a göndermiş.

Adam, Hindistan'a varmış. Ölümsüzlük ağacını bulmak için yıllarca dolaşmış. Dağ, tepe dememiş; şehir şehir, köy köy gezmiş. Gittiği her yerde, herkese ölümsüzlük ağacını sormuş. O ağacı sorduğu herkes ona gülmüş. Böyle bir ağacı arayan delidir, demişler. Kimi alay etmiş, kimi filan yerdeki ağaca bak, diye yol göstermiş.

Adamcağız kendine verilen görevin ağırlığıyla her söyleneni dikkate almış, araştırmış. Ne çare ki söylenenlerin hepsi boş çıkmış. Çok gayret etmiş ama eline bir şey geçmemiş.

Hindistan'a gelişinin üzerinden yıllar geçmiş, adamcağız gurbette birçok yorgunluklara katlanmış ama aradığını bulamamış. Sonunda bütün ümidini kaybedip geri dönmeye karar vermiş.

Zavallı adam, dönmeden önce orada yaşayan bir bilgeyi ziyarete gitmeye ve sonra yola çıkmaya karar vermiş. Onun duasını almak istiyormuş. Bilginin huzuruna gitmiş. Başından geçenleri bir bir anlatmış. Hindistan'da eşi bulunmaz bir ağaç olduğunun söylendiğini. Onun meyvesini yiyenlerin ölümsüzlüğe eriştiklerini öğrenen padişahının da kendisini bu ağacı aramakla görevlendirdiğini söylemiş.

Bilge de ona,

— Ey hiçbir şeyden haberi olmayan zavallı kişi. Sen söylenen o ağacı, gerçek ağaç sanmışsın. Hâlbuki o, bilgili kişilerdeki ilim ağacıdır. Yani bilgi sahibindeki bilgidir. Onun ucu bucağı yoktur. Sen sadece somut olana inandığın için, görünüşe aldandığın için bilgi ağacını, bildiğin ağaç zannetmişsin. Padişahına söyle, ölümsüzlüğü yakalamak istiyorsa ilim öğrensin, insanlara yatırım yapsın, öğrendiklerini gençlere de öğretsin ki ölümsüz eserler bırakabilsin, demiş.

Bilginin sözlerini dinleyen adam, aradığını bulmaktan memnun, bilgeye veda ederek ülkesine doğru yola çıkmış.

(...)

Mevlâna Celaleddin Rumî
(Hazırlayan: Nejla ÖZEL)
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

ÖMER'İN HAYVAN SEVGİSİ

Babamın koç besleme merakı vardı. Duvarları boydan boya asmalarla süslenmiş olduğu hâlde, içinde bir kiraz ağacıyla iki ya da üç vişne fidanından başka bir şey bulunmayan bahçeye mevsimine göre arpa ekerdi. Bir gün tek başıma bahçeye çıktım. Bahçeye yine arpa ekilmişti. Arpalar bir karıştan fazla büyümüştü. Bahçe güzel görünüyordu. Bahçenin güzelliğine bakarken aşağıdan ağabeyimin sesini duydum.

“Ömer bu keçi yavrusuna bak! Ne kadar güzel!”

“Küçük mü ağabey?” diye sordum. Acele ile merdivenlerden inmeye başladım. (...)

“İNme, inme! İşte getiriyorum,” dedi.

Ben de sevinçle:

“Bunu nereden buldun ağabey?”

Ağabeyim:

“Varna’dan dayım göndermiş. Bir tavukçu, dükkâna getirdi. Babam da bana, al bunu eve götür,” dedi. (...)

“Ağabeyciğim, onu benim kucağıma ver!”

“Sen kaldıramazsın!” dedikten sonra ağabeyim oğlağı kucağından indirerek arpa tarlasına içine bıraktı. Ben oğlağın yanına koştum, onu sevmeye başladım. Oğlak biraz otladıktan sonra yeşil arpanın içine yan üstü yattı. Yoruldu mu yoksa yeşilliğin ortasına yatmaktan zevk aldığı için mi yattı anlayamadım. Oğlak kadar neşeli, hoş yaratık az bulunur. Duruşu, bakışı öyle hoşuma gitti ki anlatamam. Ben de yanı başına yatarak tekrar okşamaya başladım. Bu masum görüntüyü unutmak mümkün müdür? O şirin yavrucağız bana günlerce arkadaş oldu.

Babam her sene bize, bir veya iki kuzu alırdı. Bunları ağabeyimle ben kendimize alıştırır, peşimiz sıra gezdiririz. Hiçbir kuzuyu bu oğlak kadar sevdiğimi anımsamıyorum. (...)

Muallim NACİ

(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalmıştır.

1-4. soruları metne göre cevaplayınız.

1. Ömer’in oğlakla karşılaşması nasıl olmuştur? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Ağabeyi, oğlağı Ömer’in kucağına verseydi olayların gelişimi nasıl olurdu? Kurgulayarak yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Ömer’in hayvanlarla ilgili duygu ve düşünceleri neler olabilir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Hayvan sevgisi, insanlara neler kazandırır? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Kibir, insandaki bütün güzel duyguları yok eden bir canavardır. Nice yetenekli, başarılı insan vardır ki kibre kapıldığı için hoş olmayan anılarla hatırlanacaktır. Kibir bir gölgedir. Bütün iyiliklerin ve güzelliklerin üstünü kara bir bulut gibi örttüğü için onun olduğu yerde güzellik adına bir aydınlık, bir parıltı göremez gözler. Büyük fedakârlıkların, yüce değerlerin içine bir damla kibir bulaştığında bütün insanlık çürür, kokuşur.

Bu metinde vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kibirli insanlar kötülük yapmaya eğilim gösterir.
- B) İnsan, alçak gönüllü olmayı kültürel değerlerle öğrenir.
- C) Alçak gönüllülük, bütün erdemlerin temelini oluşturur.
- D) Toplumdaki huzursuzluklar kibirli insanlar yüzünden çıkar.

6. Yine çok sevdiği bahçesindeydi Gülnaz Hanım. Gözü gibi baktığı çiçeklerini, badem ağaçlarını gülümseyerek ve gururla seyrediyordu. Onları yetiştirmek için çok emek harcıyordu bahçesinin toprağına. İşte, şimdi almıştı bu azminin meyvesini. Bu toprakta bir şey yetişmez, demişlerdi Gülnaz Hanım'a. O, istendiğinde her şeyin yapılabileceğini kanıtlamıştı herkese.

Bu metinde aşağıdaki hikâye unsurlarından hangisine yer verilmemiştir?

- A) Olay
- B) Kişi
- C) Yer
- D) Zaman

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koşul-sonuç ilişkisine yer verilmiştir?

- A) Elindekiyle yetinmeyi bildiği için huzurlu bir yaşamı vardı.
- B) İnsanlara yardım edersen bir gün sen de yardım görürsün.
- C) Hedeflerine ulaşmak için kararlılıkla çalışmaya devam ediyor.
- D) Bayramda aile büyüklerinin hepsini ziyaret etmek istiyordu.

8. Aşağıdakilerin hangisinde ara söz, farklı bir ögenin açıklayıcısı olarak kullanılmıştır?

- A) İstanbul, nice medeniyete ev sahipliği yapmış bu şehir, medeniyetimizin de beşiğidir.
- B) Toplumsal dayanışmayı, bizi biz yapan en önemli değeri, yaşatmak zorundayız.
- C) Azmi amcam, çocukluğumun en büyük kahramanı, bize cömertliği öğretmişti.
- D) Sabır ve azim, başarının iki anahtarı, insanda mutlaka olması gereken niteliklerdir.

9. Bu dünyada faydalı eserler vermiş, bilgi ve erdemle donanmış insanlar alçak gönüllüdür. Elbette bu erdem, doğuştan gelen bir yetenek değildir. İnsan, tecrübeyi zamanla ve sabırla kazanır. Özellikle başka insanların iltifatları karşısında kibre kapılmadan durmak, alçak gönüllülüğü kazanmada en büyük sınavdır.

Bu metinde anlatılanlar aşağıdaki atasözlerinden hangisiyle eşleştirebiliriz?

- A) Akılları pazara çıkarmışlar, herkes yine kendi aklını almış.
- B) Alçak uçan yüce konar, yüce konan alçak uçar.
- C) Ağacın meyvesi olunca başını aşağı salar.
- D) Akı başa yaş getirir.

Daha fazla soru için
karekodu okutunuz.

Özet İçerik

Yazma

Okuma

Dinleme/İzleme

Konuşma

4. Tema

Millî Kültürümüz

- Ergenekon Destanı
- Türkiye
- Bir Hikâye Yaz İçinde İnsan Olsun
- Türk Halk Edebiyatı: Âşık Veysel (Dinleme/İzleme Metni)
- Geçmişten Günümüze Uşak Halısı (Serbest Okuma Metni)

Hazırlık Çalışmaları

1. Göktürklerin Türk tarihindeki önemi ile ilgili yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. “Yurt edinmek” deyiminin milletimiz için ne ifade ettiğini örnekler vererek açıklayınız.

► Metni okurken anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını birinci etkinliğe not alınız.

ERGENEKON DESTANI

Yaşar Zeynalov/Türk Tarihi Müzesi ve Parkı/Ankara

Bozkurt Destanı'nın daha zengin bir şekli, (Bozkurt'u ikinci plâna bırakmış olmakla beraber) Ergenekon Destanı'dır. Destana göre Ergenekon, Türklerin yüzyıllarca çift sürerek, av avlayarak, mâden işleyerek yaşayıp çoğaldıkları; etrâfı, aşılmaz dağlarla çevrili, mukaddes bir toprağın adıdır.

Bu destan da şöyledir:

(Türk illerinde Gök-Türk oku ötmeyen, Gök-Türk kolu yetmeyen bir yer yoktu. “Bütün kavimler birleşerek” Gök-Türklerden öğ almaya yürüdüler. Türkler, çadırlarını, sürülerini bir yere topladılar; çevresine hendek kazdılar, beklediler, Düşman geldi. Vuruş başladı on gün vuruştular. Gök-Türkler üstün geldi.)

... Bir gün bütün iller Hanları ve beyleri av yerinde konuştular. Gök-Türk'lere hiyle yapmazsak işimiz yaman olur, dediler. Tan ağarınca baskına uğramış çeri gibi, ağır yüklerini, kötü mallarını bırakıp kaçtılar.

Türkler: “Bunların vuruşma güçleri gitti, kaçıyorlar.” Deyip arkalarından varıp yetiştiler. “(Düşmanlar) Gök-Türkler'i görünce birden geri döndüler. İkisi vuruştular. Düşmanlar gâlip geldi. (...)

(Gök-Türk hanı) İl Han'ın oğulları çoktu. Savaşta hepsi öldü. Kayan adlı bir küçük oğlu vardı. O yıl evlendirmişti. İl Han'ın Tukuz adlı bir de yeğeni vardı. (38) Bu ikisi bir yerdeki kişilerin eline düşmüşlerdi. On gün olduktan sonra bir gece ikisi kadınlarıyla birlikte atlanıp kaçtılar. Yurda geldiler. Düşmandan kaçıp gelen dört maldan (deve, at, öküz, koyun) çok buldular.

Eğer, ile varalım desek; dört taraftaki illerin hepsi bize düşman. İyisi odur ki dağların içinde insan yolu düşmez bir yer izleyip (oturalım) deyip dağa doğru sürülerini sürüp gittiler.

Yaşar Zeynalov/Türk Tarihi Müzesi ve Parkı/Ankara

(Geldikleri yoldan başka yolu olmayan bir yere vardılar.) O da öyle bir yoldu ki bir deve, bir at bin güçlkle yürürdü; eğer ayağını yanlış bassa parça parça olurdu.

(Vardıkları) yerde akar sular, çeşmeler, türlü otlar, meyveli ağaçlar, türlü türlü avlar (vardı.) O yeri görünce Tanrı'ya şükürler kıldılar. Hayvanlarının, kışın etini yediler. Yazın sütünü içtiler, derisini giydiler.

O yere Ergenekon adını koydular.

Burada bu ikisinin çocukları çoğaldı. Kayan'ın evlâdı çok oldu. Tukuz'un ki ondan daha az oldu. Kayan çocuklarına Kayat dediler. Tukuz çocuklarına iki ad koydular. Bir nicesine Tukuzlar dediler; bir nicesine Türülken dediler. Çok yıllar bu iki kişinin çocukları Ergenekon'da kaldılar. Enine boyuna uzayıp yayıldılar.

Dört yüz yıl sonra Ergenekon'da kendileri ve sürüleri o kadar çoğaldılar ki sığmadılar. Bu sebepten bir yere toplanıp oturup konuştular. Dediler ki: Atalarımızdan işittik. Ergenekon'un dışında geniş yerler, güzel yurtlar olurmuş. Bizim yurdumuz eskiden o yerlerde imiş... Dağların arasından yol izleyip bulalım. Göçüp çıkalım. Her kim bize dostum derse onunla görüşelim. Düşmanlarla gürüşelim, dediler.

Hepsi bu sözü beğenip çıkmaya yol izlediler, bulamadılar.

(O zaman) bir demirci dedi (ki): "Burada bir demir mâdeni var. Yalın kata benziyor. Şunun demirini eritsek bir yol olurdu." Varıp o yeri gördüler. Bu sözü de beğendiler. Dağın geniş yerine bir kat odun, bir kat kömür dizdiler. Dağın üstünü, arka yanını, beri yanını (böylece) doldurduktan sonra yetmiş deriden körük yapıp yetmiş yerde kurdular. (Ateşleyip) Körüklediler.

Tanrı'nın gücü ile ateş kızdıktan sonra demir dağ eriyip akıverdi. Yüklü deve çıkacak kadar yol oldu. O günü, o ayı, o saati belleyip dışarı çıktılar. O günden beri Gök-Türklerde âdet olmuştur. O günü bayram sayarlar: Bir parça demiri ateşe salıp kızdırırlar. (Önce) Han, bunu kısaçla tutup örse koyar, çekiçe döver. Ondan sonra Beyler (de öyle yapar. Bu günü mukaddes bilirler.)

(Ergenekon'dan çıktıkları zaman) Gök-Türkler'in pâdişâhı Kayan soyundan Börte Çene idi. Börte Çene, bütün illere elçi gönderip Ergenekon'dan çıkıp geldiklerini bildirdi. (Bunu) Bâzıları iyi gördüler, bâzıları kötü gördüler.

[Gök-Türk'ler eski düşmanlarıyla savaştılar. Yendiler. (...)]

Anonim

(Hazırlayan: Nihad Sâmî BANARLI)

(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1. Etkinlik

A) Metni okurken not aldığınız kelime veya kelime gruplarının anlamlarını *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'ten bularak aşağıya yazınız.

Kelimelerin Anlamları

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

B) Anlamını bulduğunuz kelimelerle ders kitabınızın 49. sayfasındaki tasarıma uygun bir bulmaca hazırlayınız.

2.

Etkinlik

A) Okuduğunuz metni özetleyiniz.

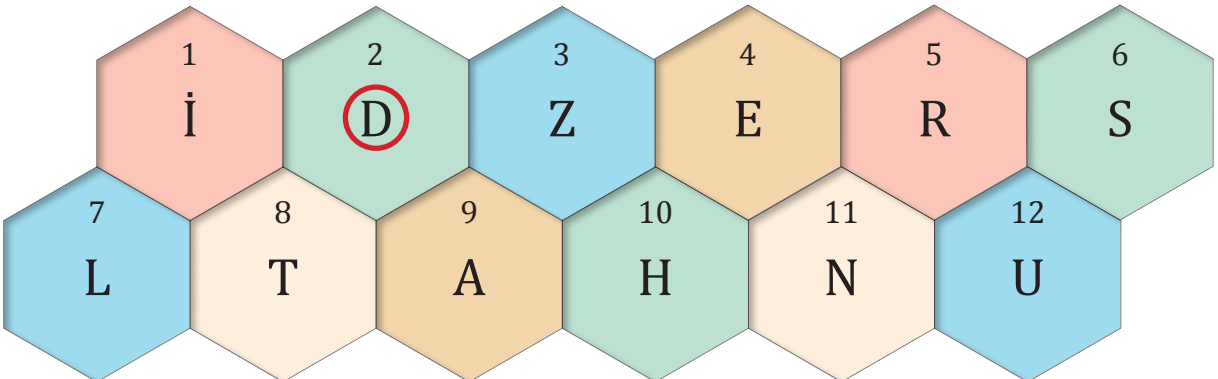
B) Ergenekon'da yaşayanların arasında bulunsaydınız Ergenekon'dan çıkmak için nasıl bir çözüm önerirdiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

3.

Etkinlik

Aşağıda verilen özellikleri inceleyerek okuduğunuz metinde görülenleri örnekteki gibi yuvarlak içine alınız. Bu maddelerin rakamlarına karşılık gelen harfleri bulmacada bulmacada bularak metnin türüne ulaşınız.

1. Düşünce yazısıdır.
2. Halkın ortak belleğinin ürünüdür, anonimdir.
3. Sonunda, okuyucuya bir ders verilmektedir.
4. Tarihî ve sosyal olaylardan doğmuş ve beslenmiştir.
5. Yazar, düşüncelerini kanıtlamaya çalışmaktadır.
6. Göç, kahramanlık, yurt sevgisi gibi temalar işlenmiştir.
7. Küçük bölümlerinden her birine sahne denir.
8. Coşkulu bir söyleyişi vardır.
9. Belli bir ulusun özelliklerini yansıtmaktadır.
10. Tekerlemeyle başlamıştır.
11. Tarihî kaynak olarak kullanılabilir.
12. Okuyucuyla konuşuyormuş gibi yazılmıştır.

4.

Etkinlik

Bir Türk destanıyla ilgili araştırma yapınız. Araştırma sonuçlarınızı öğretmeninize yazılı şekilde sununuz.

5.

Etkinlik

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Bu görselleri, yörenize ait kültürel öğelerle karşılaştıracağınız bir konuşma yapınız. Konuşmanızda yörenize ait kelimeleri anlamlarına uygun şekilde kullanınız.

6.

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerini inceleyiniz. Cümlelerin yanına yüklemnin türüne göre cümle çeşidini (fiil cümlesi/isim cümlesi) örnekteki gibi yazınız.

1.	Düğünlerden bir gün önce köyün dışındaki harman yerinde cirit oynanırdı.	<i>Fiil cümlesi</i>
2.	Askerlerin ellerine yakılan kınalar bir adanmışlığın silinmez izleridir.	
3.	Çelik çomak oynamak için okulun bitmesini sabırsızlıkla bekliyoruz.	
4.	Herkesin demlikten süzülen çay eşliğinde anlatacakları vardı.	
5.	Bize anlatılan her masal hayal dünyamızda yeni yeni kapılar açar.	
6.	Onu gördüğümde dikkatimi ilk çeken şey, nasırlı ve kalın elleriydi.	
7.	Kapı sürgüleri yavaşça çekildiğinde kimsesiz insanların hatıraları canlanır.	
8.	Elindeki kalemi masanın üstüne usulca bıraktı.	
9.	Cirit için gelen at sahipleri köyün farklı evlerinde ağırlanır.	
10.	Mum ışığının aydınlatığı odada ellerimizle duvarlara gölgeler yapardık.	

Gelecek Derse Hazırlık

“Memleket” konulu deyimler ve atasözleri araştırınız.

1. Yaptığınız araştırma sonucu öğrendiğiniz atasözü ve deyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Türkiye'nin kültürel özelliklerinden en çok hangilerini seviyorsunuz? Açıklayınız.

Şiiri, tür özelliklerine dikkat ederek
sesli okuyunuz.

TÜRKİYE

Âşık olmuşum taşına, toprağına,
Yerde gezen, gökte uçan kuşuna,
Baharına, yazına, kara kışına
Âşık olmuşum.
Eli kalem, eli kazma, eli kürek tutan,
Yüzü toprak kokan,
Sınırlarında omuz omuza yatan
İnsanlarına...
Benim iyi yürekli kardeşlerim
Senin dostlarındır.
Kötü göz, bakışlarından bellidir sevgilim;
Benim gözümle bakmazlar sana.
Menekşe tenli, çiğdem kokulu memleketim.
Ekin biçtim tarlalarında demet demet,
Kaval çaldım, koyun güttüm yaylalarında,
Tuza bandım ekmeğimi,
Kolumu yastık yaptım düzündey bayırında;
Dizime, kuvvet, torbamda katık,
Damarlarımda dolaşan memleketim.
Gözlerin ne güzel deniz mavisi,
Ormanlar urban olmuş yeşil yeşil;
Uzanır kolların nehirler boyu,
Sıcak kucağında saadetim,

Nice türküler yakıldı senin için;
Destanlar düzüldü bayrak bayrak.
Davullar vuruldu, dize geldi zeybeklerin;
Kapında nöbet beklendi yıllar yılı.
Gençliğim, heyecanım, gayretim.
Göz nuru, içinde sevdam;
Elimde saz, dilimde türkü memleketim.

Türkiye, doğduğum;
Türkiye, doyduğum;
Türkiye, konduğum yurt.
Yoluna can,
Yoluna kurban,
Yoluna aklımı verdiğim toprak.
Adını "sevgili" koyduğum vatan.
Aşkım, imanım, hasretim.
Beşiğimi salladın, sendedir mezarım;
Ve sen, gönlümde yatan memleketim!...

Adil TURAN

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline
bağlı kalınmıştır.

1.

Etkinlik

Metinde geçen ve aşağıda anlamları verilen kelimeleri, ipuçlarından yararlanarak bulunuz. Bulduğunuz kelimeleri bulmacaya örnekteki gibi yerleştiriniz.

1. Menekşegillerden, bir veya çok yıllık otsu bir bitki.
2. Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.
3. Katı bir şeyi sulu veya tuz, biber vb. toz durumundaki maddelerin içine batırıp çıkarmak.
4. Küçük yokuş.
5. Ekmekle karın doyurmak gerektiğinde, ekmeğe katılan peynir, zeytin, helva vb. yiyecek
6. Giysi, kıyafet.
7. Bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu, mutluluk.
8. Batı Anadolu efesi.
9. Çiçek veya bitkilerin bir araya getirilip bağlanmış biçimi; bağ, bağlam.
10. Hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek.

1

M

E

N

E

K

Ş

E

2

K

İ

3

B

K

4

A

R

5

K

T

6

U

R

7

A

D

8

Z

B

9

M

T

10

G

K

4. Tema: Millî Kültürümüz

2.

Etkinlik

A) Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiirden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Şair, Türkiye'nin nelerine âşık olduğunu söylemektedir? Açıklayınız.
2. Şiirde ülkemizdeki insanların hangi özellikleri vurgulanıyor? Söz konusu özellikler bize, bu insanların meslekleri ile ilgili hangi bilgileri veriyor? Açıklayınız.
3. Şiirde geçen, milletimize ait kültürel unsurlar nelerdir? Örnekler vererek açıklayınız.

B) Aşağıda okuduğunuz şiirden hareketle verilmiş cevaplara uygun soru cümleleri yazınız.

1. Soru:

.....?

Cevap: Türküler yakılmış, destanlar düzülmüş, davullar vurulmuş, zeybekler dize gelmiş, yıllarca kapısında nöbet beklenmiştir.

2. Soru:

.....?

Cevap: Doğduğu, doyduğu ve konduğu yurt olarak tanımlamıştır.

3.

Etkinlik

Sözün etkisini güçlendirmek için bir şeyi olamayacağı bir biçimde anlatma, olduğundan pek çok veya az gösterme sanatına "abartma" (mübalağa) denir. Siz de abartma sanatını kullanarak ülkemize duyduğunuz sevgiyi yansıtan cümleleri örnekteki gibi aşağıya yazınız.

Senden ayrı kaldığım günlerde nefes alamam Türkiye'm.

4.

Etkinlik

“Fıkra” Türkçede iki farklı metin türünün ortak adıdır: “Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikâyecik.” olarak tanımlanan fıkralar ve “Bir yazarın toplumsal konular ve günlük olaylarla ilgili görüşlerini anlattığı, gazete ve dergilerde yayımlanan kısa fikir yazıları.” olarak tanımlanan fıkralar (köşe yazısı).

AKLIMIZDA OLACAĞINA...

Bir bayram günü Hoca'nın karısı çok güzel baklava yapmış. Akşam yemekten sonra baklavayı yemişler. Hoca baklavayı yemiş ama aklı da tepside kalan baklavalarda kalmış.

Ya sabah konuk gelirse, hanım da baklavayı konuklara sunarsa, diye düşünerek uyumaya çalışmış. Boşuna çabalamış. Uyuyamamış. Gece geç saatlere kadar yatağın içinde kıvranıp durmuş.

Bakmış ki uyumanın olanağı yok! Yataktan doğrulmuş.

Karısına seslenmiş:

“Uyan hanım! Sana söyleyeceklerim var!” demiş.

Karısı telaşla yataktan kalkmış. Hemen lambayı yakmış.

“Ne var efendi?” diye sormuş.

“Hanım bu baklavayı getir de yiyip öyle yatalım. Aklımızda bulunup uykumuzu kaçıracağına karnımızda bulunsun!” demiş.

Hazırlayan: Bekir AKTAN

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

B) Aşağıya kültürel öğelerimizi kullanacağınız bir fıkra yazınız. Yazınızda mizahi öğeler kullanmayı unutmayınız.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue lines, resembling notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

C) Aşağıdaki fıkrayı (köşe yazısı) okuyunuz.

TÜRKÇE “OFF”

Yakın günlerde teknik ağırlıklı bir dergi okuyordum. “Deniz Süpürgesi” adı verilen bir geminin yapıldığını öğrendim. “Deniz Süpürgesi”, kirlenen denizleri tararken (...) katı atık sepetini suya daldırıyor, hidrolik motorlar yardımıyla, su-
daki her türlü katı atığı hortumluyor, büyük konteynerlere yerleştiriyor. Bu yolla denizlerimiz kısa sürede süpürülüp temizlenerek doğal dengesine kavuşabiliyor.

Bu yazıyı okuduğumda “Deniz Süpürgesi”nin benzerinin kirletlenen Türkçemiz için de geçerli olduğunu düşünmüştüm. Düşününüz, “Dil Süpürgesi” adını vereceğimiz bir güçlü aygıt kirletlenen dilimizin üzerinde dolaşıyor, onun doğal dengesini bozan tüm yabancı sözcükleri, terimleri, deyimleri süpürüp çıkartıyor, onların yerine dilin öz kaynaklarından yaratılanları koyuyor. Nefes alıp rahatlayan dilimiz kendi öz yatağında gelişip doğal dengesine kavuşuyor...

“Hayal etmek bilgiden daha önemlidir,” diyen Einstein’ı (Aynştayn) anımsıyorum burada. Bütün buluşlar öncesinde bir hayal değil miydi? Benim hayalimin de bir gün gerçek olmayacağını kim söyleyebilir?

$$(\dots)$$

Mehmet GÜLER
(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

Ç) Aşağıya, toplumsal konular ve günlük olaylarla ilgili görüşlerinizi anlatacağınız bir fıkra (köşe yazısı) yazınız. Yazınızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue lines, resembling notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

5.

Etkinlik

A) Karekodu okutarak “Gez Sen Anadolu’yu” isimli elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız.

B) Bir Anadolu turuna çıktığınızı düşününüz. Gezdiğiniz yerlerde oranın halından birine yol tarifi soracağınızı hayal ediniz. Bu durum için bir karşılıklı konuşma kurgulayarak defterinize yazınız. Karşılıklı konuşmanızı arkadaşınızla paylaşınız. Konuşmanızda nezaket kurallarına uymayı unutmayınız.

6.

Etkinlik

Esra’nın öğretmeni sınıfta cümle türleri konusunu işlemektedir. Öğretmen yüklem yerine göre (öge dizilişine göre) cümleleri anlattıktan sonra aşağıdaki cümleleri tahtaya yazmıştır. Öğretmenin yazdığı kurallı her cümle 3 puan, devrik cümle 2 puan ve eksilteli cümle 1 puan değerindedir. Buna göre aşağıdaki cümlelerin hepsine doğru yanıt veren bir öğrenci bu etkinlikten toplam kaç puan alır?

Yaptığımız uçurtmaları bayram yeri yolundaki boş tarlada en yükseğe uçurmak için yarıştık.	
Herkesin sokakta oyunlar oynadığı günler eskide kaldı artık.	
Bayramda toplanan şekerlerin ikisi bize, üçü evdeki kardeş ve kuzenlere...	
Davulcu, sahur vakti gelir gelmez sokağın köşesinde görünürdü.	
Bayram kahvaltısında sininin üzerinde zeytin, manda yoğurdu, pestil, kavurma ve tandır ekmeği olurdu.	
Bir ülkede dil kaybolursa o millet de kaybolur gider.	
Oğlan dayıya, kız halaya...	
Şimdi “kumpir” denen yiyeceği, ninelerimiz bize kuzinelerin içinde yapıldı yıllar önce.	
Önümüzde upuzun kavak ağaçları, arkamızda birbirine sıkıca sarılan böğürtlenler...	
Hâlimizden ne anlar şu yüzümüze boş boş bakan ve bir türlü akmayan köy çeşmesi.	

A) 19

B) 21

C) 22

D) 24

Gelecek Derse Hazırlık

Türk halk müziği çalgıları ile ilgili bir araştırma yapınız.

Hazırlık Çalışmaları

Türk halk müziği çalgıları ile ilgili yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

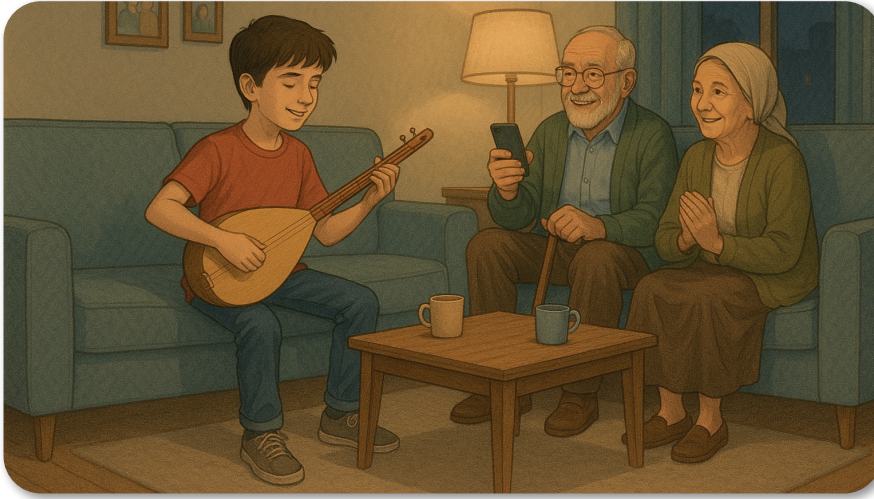
BİR HİKÂYE YAZ İÇİNDE İNSAN OLSUN

(...) Beşinci sınıfa geçtiğim yıldı...

Okulumuzda, yaz ayları içinde bir müzik kursu açıldı. Mandolin ya da gitar çalmak isteyenler bu kursa katılabilecekti.

Çocuklar arasında coşkulu bir yarış başladı! Kimimiz mandolin, kimimiz gitar çalma hevesine kapıldık. Kimi arkadaşların evinde abisinden, ablasından kalma mandolin vardı. Benim gibi, evinde müzik aleti bulunmayanlar da ailesine aldirmek durumundaydı. (...)

Cura, bağlamanın küçüğüydü. Yeni başlayanlar, onunla alışmış. Önce tutuş biçimini öğrendim. Sonra tellerin adını, mızrabı tellere vurmaya, perdeleri... Siz böyle kolay anlattığıma bakmayın, hiç de anlatıldığı kadar kolay öğrenilmiyor. Sanırım, biraz çekinerek elimi alıyordum sazı; onu incitmekten korkar gibi. Usta bunu fark edince, “Korkma,” demişti, “istediğin gibi dokun saza. Varsın o senden korksun!”

(...) Usta'mın bu yaklaşımı, doğrusu bana şevk veriyor, elimdeki müzik aletini daha bir sevdireyordu.

Usta'dan ders almaya gelen başkaları da vardı. Öğrencileri arasında en küçüğü bendim. Kimileri çalma becerisini ilerletiyor, kimileri bağlamasını onartıyor, kimileri de yeni bağlama yaptırıyordu.

(...) Başlangıçta gönülsüz olsam da, zamanla bağlama eşliğinde türkü dinlemeyi sevmeye başladığımı söylemeliyim. Dinledikçe türkülerin içine giriyordum. Her türkü bir hikâye anlatıyordu.

Kendi önerisiyle saz çalmayı benimsediğimi, her fırsatta işliğe uğradığımı, evde de oturup küçük sazımla ezgiler çıkarmaya başladığımı görünce, iyi bir iş yapmış olmanın mutluluğu dedemin yüzünden okunurdu.

Şimdilik çalmayı becerdiğim tek türkü, “Koyun gelir yata yata/Çamurlara bata bata” idi. Basit, yalın, nota sayısı az, ama içli bir türküydü. Yeni başlayan herkes bağlama çalmayı bu türküyle öğrenirmiş. Yalnız dakikalarca aynı ezgileri yineleyip durunca, babaannem bana takılmadan edemiyordu:

“A benim güzel oğlum, Nasreddin Hoca’nın saz çalması gibi, bir yer tutturdun oradan ileri gitmiyorsun...”

Babaannem böyle söyleyince, evde herkes bana gülüyor, yalnızca annem, “Torunun pişire pişire öğreniyor babaannesi,” diyerek beni destekliyordu.

Birkaç hafta sonra, rahatlıkla çalabildiğim başka türkülerim oldu:

“Kara koyun etli olur./Kavurması tatlı olur”

Yine de babaannemin dilinden kurtulmak mümkün değildi:

“Biz ona saz öğren dedik; o gitti koyun çobanı oldu!”

Babaannemin şakacı sözleri hiç de moralimi bozmuyordu; çünkü Gazi Usta, müzik kuşağımın olduğunu, hızlı ilerlediğimi söylüyordu. Üstelik, bu kanısını dedemin yanında belirtmişti.

Tatil aylarında okul arkadaşlarımla da rastlaşıyorduk. Kursu gidenlerin kimi yarıda bırakmış, kimi de okul şarkıları çalabilecek kadar ilerletmişti.

Okul açıldığında, bir gün öğretmenimiz, sesi güzel olan ve müzik aleti çalabilen öğrencileri bir araya topladı. Sesi güzel olanlara birer türkü söyletip elemeyi geçirdi. Mandolin ve gitar çalabilenleri zaten kendi yetiştirmişti, onları sınava katmadı. Benim curayla çaldığım parçaları da başarılı buldu. Hep beraber okul korosuna seçildik. Öğretmenimizin dediğine göre, önemli günlerde bize görev düşecekti.

Okul korosuna seçilişimin müjdesini herkesten önce dedeme verdim!

Bu haberi verdiğimde, dedem manifatura dükkânının kuytu köşesinde oturmuş, gazetesini okuyordu. Elindeki gazeteyi masaya bıraktı; yerinden kalkıp beni alnımdan öptü ve hiç unutamayacağım bir öğütte bulundu:

“Hayatta ne mesleğin olursa olsun, ekmeğini hangi yoldan kazanırsan kazan... aman çocuğum, sanata hiç sırtını dönme. Müziği hayatından çıkarma. Türkülerin hiç bitmesin!”

(...)

Necati GÜNGÖR
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1. Etkinlik

Metinde geçen ve anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarıyla ilgili aşağıdaki tabloları doldurunuz.

Anlamını bilmediğim kelime/kelime grubu	
Metinde geçtiği cümle	
Anlamıyla ilgili tahminim	
Sözlükteki anlamı	

Anlamını bilmediğim kelime/kelime grubu	
Metinde geçtiği cümle	
Anlamıyla ilgili tahminim	
Sözlükteki anlamı	

Anlamını bilmediğim kelime/kelime grubu	
Metinde geçtiği cümle	
Anlamıyla ilgili tahminim	
Sözlükteki anlamı	

Anlamını bilmediğim kelime/kelime grubu	
Metinde geçtiği cümle	
Anlamıyla ilgili tahminim	
Sözlükteki anlamı	

2.

Etkinlik

A) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Yazar, müzik eğitimine hangi çalgıyla başlamış ve nasıl bir eğitim almıştır? Anlatınız.
2. Gazi Usta'nın yazara yaklaşımı nasıl olmuştur? Bu yaklaşım onu nasıl etkilemiştir?
3. Yazarı saz çalmaya yönlendiren kimdir? Bunu hangi ifadelerden anlıyorsunuz? Açıklayınız.
4. Yaşamınızda sizi etkileyen bir öğüt oldu mu? Anlatınız.

B) Metnin yardımcı düşüncelerini belirleyiniz. Bu düşüncelerden hareketle metnin ana fikrini söyleyiniz.

3.

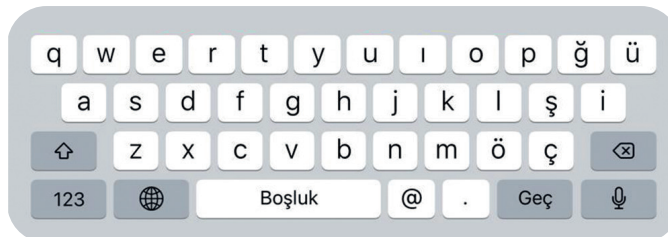
Etkinlik

"Metindeki çocuğun yerinde olsaydınız okul korosuna seçildikten sonra akraba veya arkadaşlarınızı konsere davet etmek için nasıl bir mesaj yazardınız?" sorusundan hareketle aşağıya bir davet mesajı yazınız. Mesajınızda nezaket kurallarına uymayı unutmayınız.

Yeni Mesaj

Kime:

Mesajınız:

4. Tema: Millî Kültürümüz

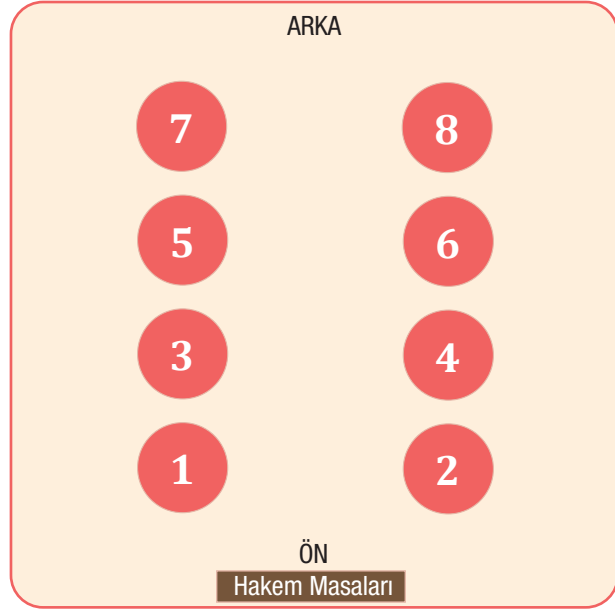
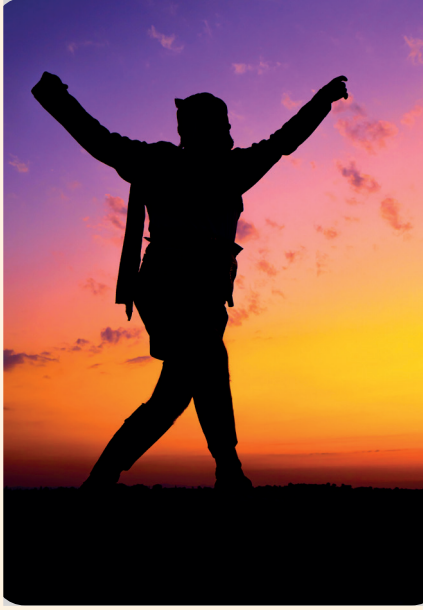
4.

Etkinlik

Bir ilde düzenlenen halk oyunları yarışmalarına aşağıdaki ekipler katılmıştır:

- Efeler
- Yârenler
- Horon Dağı
- Halaybaşı
- Türkmen Obası
- Trakyalılar
- Dadaşlar
- Kafkas Kartalları

Ekipler, yarışma başlamadan önce aşağıdaki yerleşim düzeninde yarışma alanına çıkarak seremoniye katılacaklardır. Her ekip, numaralarla belirtilen yerlerden birinde yer almaktadır.

Ekiplerin seremonide durdukları yerlerle ilgili bilinenler şunlardır:

- Dadaşlar, hakem masalarının hemen önündeki iki yerden birinde yer almaktadır.
- Kafkas Kartalları ekibi, Halaybaşı adlı ekibin yanındaki bölümde yer almaktadır.
- Yârenler adlı ekip, 4 numaralı bölümde yer almaktadır.
- Efeler, Halaybaşı adlı ekibin hemen arkasındaki bölümde yer almaktadır.
- Türkmen Obası, Horon Dağı adlı ekibin hemen arkasındaki bölümde yer almaktadır.

A) Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?

- A) Dadaşlar adlı ekip, 2 numaralı alanda yer almaktadır.
- B) Halaybaşı adlı ekip, 1 numaralı alanda yer almaktadır.
- C) Efeler adlı ekip, 7 numaralı alanda yer almaktadır.
- D) Türkmen Obası, Kafkas Kartalları adlı ekibin hemen önündeki alanda yer almaktadır.

B) Bu bilgilere göre Kafkas Kartalları adlı ekibin yer alabileceği alanlar aşağıdakilerden hangileridir?

- A) 5 veya 6
- B) 4 veya 5
- C) 3 veya 6
- D) 2 veya 4

5.

Etkinlik

“Müziğin yaşamımızdaki yeri ve önemi nedir? Bir enstrüman kursuna katılma fırsatınız olsaydı hangi enstrümanı çalabilmek isterdiniz?” sorularından hareketle bir konuşma yapınız. Konuşmanızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

6.

Etkinlik

A) Aşağıda verilen cümleleri tablonun ilgili bölümüne anlamına uygun şekilde işaretleyerek belirtiniz.

		Olumlu Cümle	Olumsuz Cümle	Soru Cümlesi
1.	Türkçenin yozlaşmasına ve dilin kirlenmesine izin vermeyin.			
2.	Sonbaharın gelişiyle köylerde pekmez kazanları kaynamaya başladılar.			
3.	Kandil gecelerinde ellerinde torbalarla ev ev, sokak sokak dolaşıyorlardı.			
4.	Halk türküleri, kültürümüzün bugüne kadar uzanmış kökleri midir?			
5.	Masal kitaplarında başlayan hayal yolculuğu, okuyucunun peşini bırakmaz yıllar geçse bile.			
6.	Hep akla gelir ninelerimizin anlattığı güzel ninniler, mâniler...			

B) Aşağıdaki cümleleri anlamca ve biçimce inceleyerek cümlenin özelliğini örnekteki gibi cümlelerin altındaki bölümlere yazınız.

1. Her bir yanı tarih kokan bu güzelim şehirde gezilmez mi hiç?

Biçimce: Olumsuz Anlamca: Olumlu

2. Ne insan içine karışıyor ne de hakkında söylenenlere kulak asıyordu.

Biçimce: Anlamca:

3. Bunca eser arasında “Anadolu Medeniyetleri” adlı kitabı bulmaya zaman mı yeter?

Biçimce: Anlamca:

4. Müzenin üst bölümünde uygarlıklardan kalan araç gereçler de yok değil.

Biçimce: Anlamca:

5. Renkli topaçları aynı anda yere fırlatıp en uzun süre dönen topacı hayranlıkla seyrederdik.

Biçimce: Anlamca:

6. Düğünlerden önce kasaba sakinleri gelin ve damat evini sık sık ziyaret ederler.

Biçimce: Anlamca:

Gelecek Derse Hazırlık

Âşık Veysel’in şiirlerinden birini araştırınız.

4. Tema: Millî Kültürümüz

 Hazırlık Çalışmaları

1. Âşık Veysel'e ait araştırdığınız şiiri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Değer verdiğiniz insanları birer türküyle ifade etmek isteseydiniz bu türküler hangileri olurdu? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Karekodu okutarak izleyeceğiniz metinde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını not alınız.

TÜRK HALK EDEBİYATI: ÂŞIK VEYSEL

(Dinleme/İzleme Metni)

1. Etkinlik

Metni izlerken not aldığınız kelime veya kelime gruplarının anlamlarını *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'ten bularak aşağıya yazınız.

[illegible]

2.

Etkinlik

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz/izlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Âşık Veysel'in yöresinde yaygınlaşan hastalığın Veysel'in yaşamına nasıl bir etkisi olmuştur? Açıklayınız.
2. Âşık Veysel'in sazla buluşması nasıl olmuştur? Anlatınız.
3. Ahmet Kutsi Tecer, Âşık Veysel'in yaşamında nasıl bir öneme sahiptir? Açıklayınız.
4. Âşık Veysel'in şiirleri hangi özelliklere sahiptir? Yaşamının şiirleri üzerinde etkisi var mıdır? Açıklayınız.
5. "İki kapılı bir handa/Gidiyorum gündüz gece" dizeleriyle anlatılmak istenen nedir? Tartışınız.
6. Sizce imkânsızlıklar başarıya ulaşmamızı engeller mi? Âşık Veysel'in yaşamından hareketle yorumlayınız.

3.

Etkinlik

Metinde geçen aşağıdaki dizeleri inceleyiniz. Koyu yazılan kelimeler arasında nasıl bir anlam ilişkisi olduğunu ve bu kelimelerle hangi söz sanatının oluşturulduğunu açıklayınız.

Şaşar Veysel işbu hâle
Gâh **ağlaya** gâhi **güle**
Yetişmek için menzile
Gidiyorum **gündüz gece**

4. Etkinlik

Aşağıdaki atasözü ve deyimleri inceleyiniz. Bu atasözü ve deyimlerden seçtiklerinizi kullanarak kültürümüzün dilimize yansımalarını tartışacağınız bilgilendirici bir metin yazınız. Metninize uygun bir başlık yazmayı unutmayınız.

türkü tutturmak

Aşı pişiren yağ olur,
gelinin yüzü ağ olur.

Misafir kısmeti ile gelir.

düğün bayram etmek

kilimci ile kör hacı

This image shows a single page of white paper with horizontal blue lines, resembling notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

A) Aşağıda Konya mutfağına ait bir tatlının kırk yıl öncesi ve sonrasına ait tarifleri yer almaktadır. Bu tarifleri karşılaştırarak tariflerin benzerlik ve farklılıklarını açıklayınız.

SACARASI
KIRK YIL ÖNCE
(...)

Malzeme:

- Bir kilo un, (...)
- 4-5 yumurta,
- Bir çimdik tuz,
- 200 gr kaymak,
- 400 gr toz şeker,
- 100 gr tuzsuz yağ.

Yapılışı:

Unun içerisine yumurta ve tuz atılarak hamur yoğurulur. Ele yapışmayacak sertlik alınca bezelere ayrılır. Hamur tahtasına biraz un serpererek ince şekilde yufka açılır, içi yağlanmış tepsiye bu yufka oklava ile yayılır, biraz yağ gezdirilerek ikinci yufka aynı işleme üçüncü yufka yayıldıktan sonra kaymak döşenir, bunun üzerine aynı işleme tabi üç yufka daha örtülür, şayet tepsi kenarı müsait ise, bu üç yufkadan sonra tekrar kaymak döşeyerek bir üç yufka ilave etmek imkânı olabilir.

(...) Alt ve üstü pişip kızardıktan sonra eşit parçalara kesilir, evvelce hazırlanmış bulunan şeker şurubu üzerine gezdirilerek dökülür, on dakika sonra şurubu emen sac arası tatlısı tabaklara konularak sofraya getirilir.

SACARASI
KIRK YIL SONRA

Malzemeler:

Hamuru:

- 4 su bardağı un,
- 1 kahve fincanı zeytinyağı,
- 1 su bardağı süt,
- Yarım kilo kaymak,
- Yarım kilo tereyağı.

Şurup:

- 5 su bardağı şeker,
- 4 su bardağı su,
- 3-4 damla limon suyu.

Yapılışı:

Un, zeytinyağı, süt ile yumuşak bir hamur yapılır. Ceviz büyüklüğünde bezeler tutulup nemli bez altında yarım saat dinlendirilir. Bezeler teker teker çok ince (baklava yufkası gibi) açılır. Tepsi yağlanır. Açılan yufkaların yarısı teker teker tepsiye serilirken aralarına tereyağı gezdirilir. Yarısına gelince kaymak döşenir. Diğer yufkalar aynı şekilde üstüne serilir. En üst yufkanın üstü yağlandıktan sonra sıcak fırında pişirilir. Piştikten sonra istenilen şekilde kesilip soğuk şurup dökülüp servis yapılır.

NOT: İstenilirse şurup yerine pudra şekeri kullanılır.

Hazırlayan: Ali IŞIK
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

B) Siz de yörenize ait bir yemeğin tarifini büyüklerinizden öğrenerek arkadaşlarınıza anlatınız.

4. Tema: Millî Kültürümüz

6.

Etkinlik

A) Aşağıdaki tabloda işaretlenmiş özelliklere uygun, örnekteki gibi cümleler yazınız.

	Yüklemin Türüne Göre		Yüklemin Yerine Göre		Cümlenin Anlamına Göre	
	İsim Cümlesi	Fiil Cümlesi	Kurallı Cümle	Devrik Cümle	Olumlu Cümle	Olumsuz Cümle
Ailesinden kalma bu eski konakta yaşamaktan mutlu değildi hiçbir zaman.	×			×		×
		×	×		×	
	×		×		×	
		×		×		×
	×			×	×	
	×		×			×

B) Aşağıdaki cümleleri okuyarak cümlelerin yanına yay ayraç () içinde verilen özelliklerini yazınız.

1. Türkülerimiz, köklü geçmişimize bağlar bizi. (Yüklemin yerine göre:)
2. Milletin kültürü, dil olmadan yaşayamaz. (Cümlenin anlamına göre:)
3. Misafirperverlik, kültürümüzün önemli bir parçasıdır. (Yüklemin türüne göre:)
4. Lezzetli yemekler ikram edildi gelen misafirlere. (Yüklemin türüne göre:)
5. Kültürümüzü dünyaya tanıtmak için çalışmalar yapıyoruz. (Cümlenin anlamına göre:)

7.

Etkinlik

Karekodu okutarak cümle türleriyle ilgili elektronik ekranda verilen etkinliği yapınız.

Gelecek Derse Hazırlık

Türk-İslam bilginlerinden birini araştırınız.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE UŞAK HALISI

(Serbest Okuma Metni)

Anadolu'da dokuma sanatı ilk çağlarda Lidya ve Frigyalılar döneminde başlamıştır. O dönemde bölgede yetişen hayvanların kaliteli yünlerinin olması nedeniyle, yünleri değerlendirmek için iplik yapılır ve havlı dokuma başlar.

Dokuma sanatı Türk aşiretlerinden Selçuklular ile Anadolu'ya yerleşir. (...)

Uşak ve yöresi 15. yy erken Osmanlı dönemi halılarının

yaratıcısı ve Osmanlı dönemi halıcılık merkezi olmuştur. Ülkede 1500'lü yıllarda başlayan kapitülasyonlar sonucu ülkeye gelen elçilere Osmanlı sınırları içerisinde ticaret yapma hakkı tanınır. Böylece halılar yurt dışında kendini gösterir.

Avrupa'daki seçkin aileler ünlü ressamalara tablolarını yaptırırlarken Uşak halılarını duvarda, yerde ve masada dekor olarak kullanırlar. Hans Holbein (Hans Holbeyn) ve Lorenzo Lotto (Lorenzo Lotto) gibi ünlü ressamların tablolarında yer alan halılar ressamların adlarını almıştır. Bunlara Lotto ve Holbein denmiştir.

Kanuni Sultan Süleyman döneminde Uşak halıları büyük önem kazanmıştır. O dönemde Azerbaycan'dan getirilen dokuma ustaları Uşak'a özgü halıları yeni tarzlarla dokumaya başlamıştır. Halıların özelliklerini kaybetmemesi için Anadolu müftüleri görevlendirilmiş ve dokumalar kontrol altında devam etmiştir. Desenler nakkaşlar ve süsleme sanatçıları tarafından tasarlanarak saray halıları adını almıştır. Osmanlı saraylarından, Avrupa şatolarına, camilerden kiliselere kadar yayılan Uşak halısı sadece bir halı değil saygınlık sembolü olan bir efsanedir.

Tarihî Uşak halıları bugün: Paris Louvre (Luvr) Müzesi, Floransa Bardini Müzesi, New (Niv) York Metropolitan Sanat Müzesi, Philadelphia (Fildelfiya) Müzesi, Londra'daki Victoria (Viktorya) ve Albert Müzesi, National Gallery of Art (Neyşinil Galeri of Art), Budapeşte Millî Müzesi, İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Berlin İslami Sanatları Müzesi, Metropolitan Ulusal Kuveyt Müzesi, İstanbul Vakıflar Halı Müzesi, Konya Mevlâna Müzesi gibi birçok müzede sergilenmektedir.

Bir sanat eseri olarak tarihe imzasını atan, kültürel mirasımız el dokuma Uşak halısının dünya pazarında eski bilinirliğini artırmak; gelecek yüzyıllara sanatsal bir miras bırakmak amacıyla tekstil alanında 2000'li yıllarda bir ilerleme kaydedilmiş ve yeniden fabrikalarda Uşak iplikleri üretilmeye başlanmıştır. Yıllara meydan okuyan dayanıklılığı ile sanat tarihine imzasını atan Uşak halısı yıllar geçmesine rağmen koruduğu sağlam yapısını natürel yün halı ipliğinden almaktadır. Bu doğrultuda ihraç edilen halı ve kilimler Türkiye'de el dokuma halı sektöründe faaliyet gösteren çeşitli firmalara hizmet vererek, kalitede sürekliliğin takibi yapılmaktadır.

Ayşe Ceran UÇAR-Süleyman DEMİRKAYA-Haydar DOĞAN
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

TEMA DEĞERLENDİRME

Türkü Defteri

Babasını o defterin başında görünce yanına koştu Barış.

“Ne yazıyorsun baba? Ne yazıyorsun?” diye heyecanla sordu.

“Bir şey yazmıyorum Barışçığım,” dedi babası. “Türkü derlemelerimi bu defterde toplamaya çalışıyorum.”

Babasının arkadaşları geldiğinde, dost toplantılarında bağlama çaldığını, türkü söylediğini biliyordu Barış. O da kaç kez dinlemişti babasının türkülerini ama türkü derlemek ne demektir?

Barış’ın anlamadığını görünce daha ayrıntılı açıklamak gereğini duydu babası:

“Annenle evlenmeden önce öğretmen olarak pek çok yerde çalıştım. Oralardaki halk söyleyişlerini, deyişleri, türkülerini toplamıştım o zaman. Şimdi onları ayrı ayrı defterlere geçiriyorum. Bu deftere de derlediğim türkülerin sözlerini yazıyorum. Yarın köye gidiyoruz ya, orada da derlemeleri sürdüreceğim çünkü. Tütün işçilerinden yörelerinde söylenen türkülerini derlemeyi planlıyorum. İşte buna hazırlık yapıyorum.”

Babasının söyledikleri içinde Barış’ın dikkatini en çok çeken, bekleneceği gibi, “Yarın köye gidiyoruz” tümcesi oldu.

(...)

“Yaşasın! Yaşasın!” diye uzaklaşıyordu ki Barış, babası seslendi.

“Türkü defteri peki; o ilgini çekmedi mi?”

“Türkü defteri” sözünü yineleyerek geri döndü Barış. “Babacığım, kızmazsan bir şey söyleyeceğim. --(1)--”

“Peki,” dedi babası. “Buradaki sözleri yeni defterime geçirdim. Bu eski defter sende kalabilir. İstersen arada bir karıştırırsın. Belki hoşuna giden türkü sözleri bulursun içinde.”

Türkü sözü okumaya hiç istekli değildi Barış ama babası kırılmasın diye defteri aldı, odasına götürdü. (...)

Feyza HEPÇİLİNGİRLER
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1-4. soruları metne göre cevaplayınız.

1. Barış’ın babası, türkü derlemelerini niçin defterde topluyor olabilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Babasının söyledikleri içinde Barış’ın dikkatini en çok çeken, bekleneceği gibi, “Yarın köye gidiyoruz.” tümcesi oldu.

Metinden alınan bu bölümde altı çizili ifade ile yazarın ne anlatmak istediğini açıklayınız.

.....

.....

.....

3. Metindeki numaralanmış bölümün metnin anlam bütünlüğüne göre nasıl tamamlanması gerektiğini düşünerek aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

4. Metnin devamında olayların nasıl geliştiğini tahmin ederek aşağıya özetleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Zıtlık (tezat) sanatı, birbirine karşıt kavramların bir arada kullanılmasıyla yapılır.

Bu açıklamaya göre

- I. Gönlümü uzakta bir sele verdim
Yârin ırmağına yakın durmaya
II. Erken vakitlerde düştüm yollara
Gün doğmadan yâre varayım diye
III. Gelenin hatrına serdim kilimi
Gidenden sor sen benim hâlimi

dizelerinden hangilerinde tezat sanatına yer verilmiştir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III

6. Aşağıdakilerden hangisi devrik bir cümledir?

- A) Gözleri eskisi kadar iyi görmüyordu artık.
B) Ne söylesek bize inanmayacak.
C) Bayramda arkadaşını ziyaret edecekmiş.
D) Van, tarihiyle tanınan şehirlerimizdendir.

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisi biçimce olumsuz, anlamca olumlu bir cümledir?

- A) El emeği halılarımızı kim beğenmez?
B) Tarihî hanın yenilemesi yapılacaktı.
C) Solan bayrakları yenileriyle değiştirdik.
D) Kültürümüzü asla unutturmayacağız.

8. Osmanlı padişahlarından Kanuni Sultan Süleyman'ın emriyle 1551-1558 arasında Mimar Sinan'a yaptırılan Süleymaniye Camisi, dünyadaki mimari şaheserlerden biridir. Genel kanı, bu eserin Mimar Sinan'ın kalfalık döneminde yaptığı bir eser olduğu, onun esas hünerinin Edirne'deki Selimiye Camisi'nde görülebileceği yönündedir.

Bu metinden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Mimar Sinan birden fazla eser vermiştir.
B) Selimiye Camisi, Mimar Sinan'ın en güzel eseridir.
C) Süleymaniye Camisi'nin dünya mimarisinde önemli bir yeri vardır.
D) Mimar Sinan'ın ustalık eserinin Selimiye Camisi olduğuna inanılmaktadır.

9. Cumhuriyet Bayramı için hazırlanan kutlama törenleri meydana yapılacaktı. Halk, sabahın erken saatlerinde meydana toplandığı için iğne atsan yere düşmeyecekti. Coşkulu kalabalık sabırsızlanıyordu törenin başlaması için. Halkın heyecanı gözlerinden okunuyordu.

Bu metinle ilgili olarak aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Deyim kullanılmıştır.
B) Abartma sanatına yer verilmiştir.
C) Olumsuz cümle vardır.
D) Bütün cümleler kurallıdır.

Daha fazla soru için
karekodu okutunuz.

Özet İçerik

Yazma

Okuma

Dinleme/İzleme

Konuşma

5. Tema Bilim ve Teknoloji

- Hezarfen Ahmet Çelebi
- Yankı Odası Nedir?
- Hava Nasıl Oralarda?
- Uzayın Derinliklerine Yolculuk:
Robotlar Gezegeni (Dinleme Metni)
- Doruklardaki Ustalar (Serbest
Okuma Metni)

Hazırlık Çalışmaları

1. Türk-İslam bilginlerinden biriyle ilgili yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sizce tarihteki en önemli buluşu kim yapmıştır? Nedenleriyle açıklayınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

HEZARFEN AHMET ÇELEBİ

1623'te İstanbul'da doğdum. Asıl adım Hüseyin Cafer'di. Fen bilimlerine çok meraklıydım. Bu yüzden bana "Hezarfen" dediler. Hezarfen, bin ilime yani bütün ilimlere yetenekli demektir. Ama ben daha çok uçmaya meraklıydım. Dere tepe demeden kuşları takip ederdim. Böylelikle kuşların nasıl uçtuğunu anlamaya çalışırdım. Kendime kaz tüylerinden kanatlar yapardım. Yaptığım kanatlarla bahçemizdeki kümesin alçak çatısına çıkar, uçar gibi yapardım. Bu benim en sevdiğim oyundu. Daha sonra uçmayla ilgili araştırmalar yapmaya karar verdim. Bol bol kitap okudum. En çok da bir bilim adamı olan İsmail Cevheri'nin yazdığı kitaplardan etkilendim. İsmail Cevheri, hem bilim adamı hem güzel yazı ustası hem de yazardı. O, kuşları inceleyerek bugünkü uçaklara çok benzeyen tasarımlar yaptı. Ben hep onu örnek aldım. Arkadaşım Lagari Hasan ve Evliya Çelebi ile beraber kâğıttan roketler yapardık. Böylece el becerilerimizi geliştiriyorduk. Uçmak hayali, benim için bir amaç hâline gelmişti. Acaba ben de kuşlar gibi uçabilir miyim, diye düşünüyordum. Bu hayalimi gerçekleştirmek için çalışmalara başladım.

Bir gün Üsküdar'da dolaşırken uçuşan bir yaprak gördüm. O anda aklıma müthiş bir fikir geldi. Eğer bu yaprak, rüzgârın etkisi ile uçabiliyorsa iyi bir hesaplama yaparak ben de uçabilirdim. O zamanlar İtalya'da Leonardo Da Vinci (Leonardo Da Vinci) adında bir bilim adamı yaşıyordu. Yarasa kanatlarını inceleyip bu kanatların şemalarını çizmişti. Ben de İtalya'dan gelen tüccarlardan bu şemaların kopyalarını istedim. İlk önce Da Vinci'nin tasarımlarından faydalandım. Bu tasarımların yardımıyla kendime kalın yelken bezinden yarasa kanatlarına benzeyen kanatlar yaptım.

Bir an önce uçuşma hayalimi gerçekleştirmek istiyordum. O dönemde ülkemizi 4. Murat yönetiyordu. O, ülkesini çok seven bir hükümdardı. Ben de bilimsel çalışmalarımı 4. Murat'a sunmaya karar verdim. Sultan beni destekledi.

Zamanında oyun olarak gördüğüm uçuşma hayalim, artık en büyük hedefim olmuştu. Yelken bezinden yaptığım kanatlarla eskiden oyun oynadığım kümesin çatısından ilk uçuş

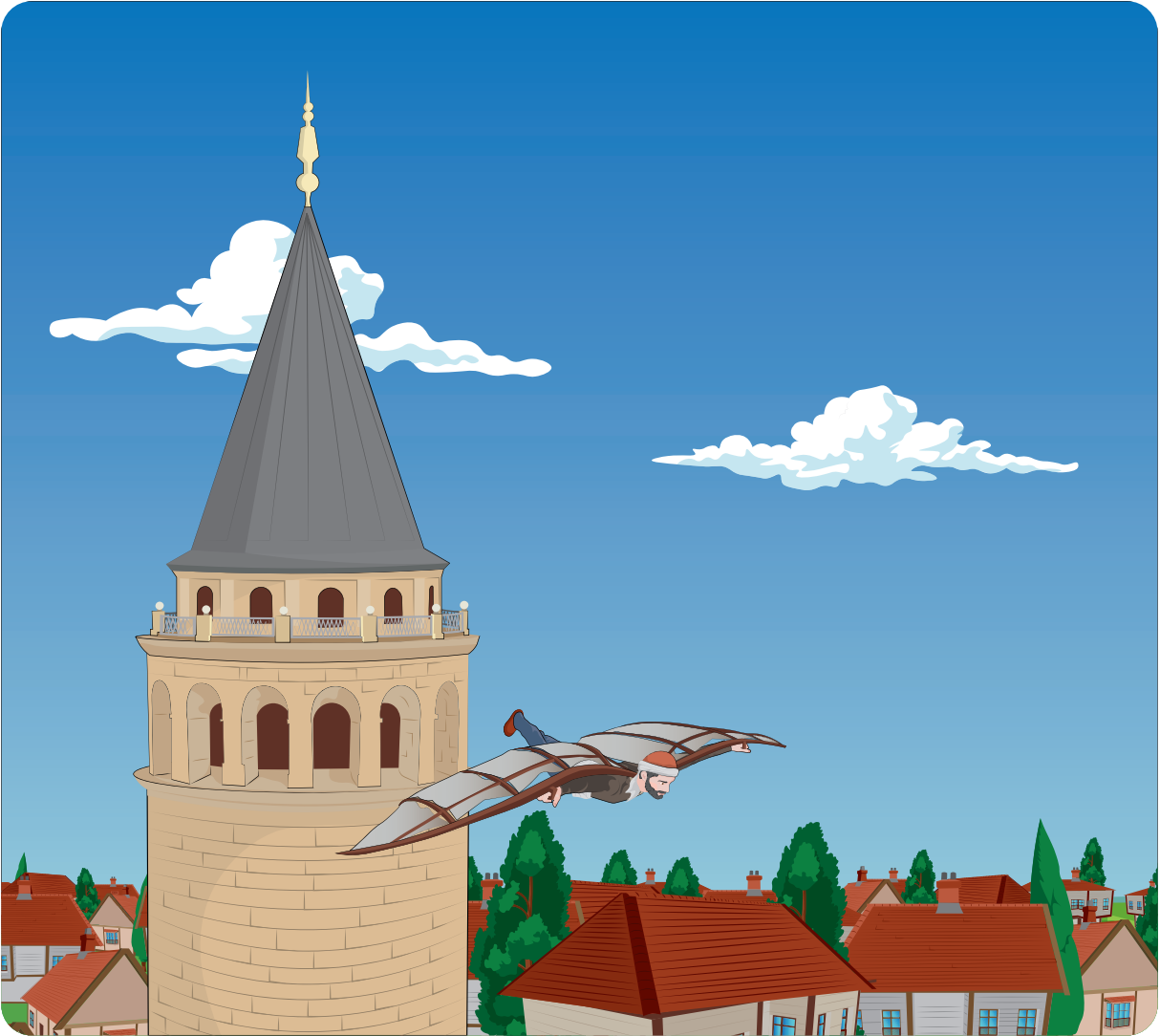
5. Tema: Bilim ve Teknoloji

denemelerini yaptım. Ancak uğma hayalimi geręekleřtirmek için daha çok çalışmam gerękiyordu. Ben de çok çalıştım ve hedefime doğru hızla ilerledim. Spor yaparak kaslarımı glendirdim. Artık hazırdım.

Galata Kulesi'ne çıktım. Çok heyecanlıydım. İyi hazırlanmıştım ve kendime güveniyordum. Hedefim, Boğaz'ın karşısında bulunan şkdar'a uğmaktı. Ve işte, uğuyordum! Bu inanılmaz bir mutluluktu! Galata Kulesi'nden şkdar'a uğarak dünyada uçan ilk insan ben oldum. (...)

Suat TURGUT
(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

1. Etkinlik

A) Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyerek bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Tahminim

B) Tahminlerinizi kelime veya kelime gruplarının *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'teki açıklamaları ile karşılaştırarak kontrol ediniz.

2. Etkinlik

Aşağıda, Hezarfen'in ilk uçuş denemesini anlatan olaylar karışık şekilde verilmiştir. Bu olayları metinden hareketle örnekteki gibi numaralandırarak sıralayınız.

.....	Bilimsel çalışmalarımı IV. Murat'a sundum.
.....	İlk önce Da Vinci'nin tasarımlarından faydalanarak kendime yelken bezinden kanatlar yaptım.
.....	Galata Kulesi'ne çıktım, Boğaz'ın karşısında bulunan Üsküdar'a uçtum.
.....	Uçmayla ilgili araştırmalar yapmaya karar verdim. İsmail Cevheri'nin kitaplarını okudum.
.....	Üsküdar'da dolaşırken uçuşan bir yaprak gördüm, o anda aklıma müthiş bir fikir geldi.
...1...	Çocukken kuşları takip ederdim, kaz tüylerinden kanatlar yapardım.
.....	Arkadaşlarımla kâğıttan roketler yaptık.

5. Tema: Bilim ve Teknoloji

3.

Etkinlik

“Zamanda yolculuk yapma şansınız olsaydı hangi buluşun yapıldığı döneme giderdiniz? Bu buluşun mucidinde neler söylemek isterdiniz?” sorularından hareketle hazırlıksız bir konuşma yapınız. Konuşmanızda beden dilinizi etkili şekilde kullanınız.

4.

Etkinlik

A) Aşağıdaki çocuk bilim şenliği afişini inceleyiniz.

..... Üniversitesi Çocuk Bilim Şenliği

17 Nisan 2026	18 Nisan 2026	19 Nisan 2026
10.30-12.00 (Açılış) • Açılış Konuşmaları • Oratoryo • Halk Oyunları Ekibi Gösterileri 12.30-17.00 (Bilgilendirme Stantları) • Çocuk Hakları Bilgilendirme Standı • İcatlar ve Mucitler Bilgilendirme Standı	10.30-17.00 (Bilimsel Atölyeler) • Matematiği Seviyorum • Bir Doktorun Bilim Okulu • Beyin ve Öğrenme • Gök Bilimi • Bilimsel Kitaplar • Yaşamın Şifresi	10.30-12.00 (Bilimsel Film Gösterimi) • Evren ve Canlılar Belgeseli • Uzay ve Yıldızlar Filmi 12.30-17.00 (Laboratuvar Etkinlikleri) • Laboratuvar Malzemeleri Tanıtımı • Deney Uygulamaları

17-19 Nisan 2026 Meydanı

B) Yukarıda bilgileri verilen bilim şenliğinin ilinizdeki bir üniversitede gerçekleştirildiğini hayal ederek afişteki boşlukları doldurunuz. Bu bilim şenliğine en yakın arkadaşlarınızı davet ettiğiniz bir e-posta yazınız. E-postanızda bilim şenliğiyle ilgili bilgiler vermeyi unutmayınız.

Kime:

Konu:

Gönder

5.

Etkinlik

Bir mucit olsaydınız nasıl bir icat yapardınız? Aşağıdaki yönergelerde verilen adımları takip ederek icadınızı tanıtınız.

İcadımın adı:

İcadım için kullanacağım malzemeler:

.....

.....

.....

İcadım ne işe yarayacak?

.....

.....

.....

İcadımın Çizimi

5. Tema: Bilim ve Teknoloji

6.

Etkinlik

A) Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Bu cümlelerden tek yüklemliler olanların başındaki kutuları çarpı (X) ile örnekteki gibi işaretleyiniz.

X	1. Her icat, uygarlık için yeni bir adımı temsil eder.
	2. Artık, dünyanın öbür ucunda yankılanan bir sesi anında duyuyorsunuz.
	3. Teknoloji, insan ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçların sınırlarını belirliyor.
	4. Eskiden günlerce gidilen yollar, uçaklar sayesinde şimdi saatlerle ölçülüyor.
	5. Her bilim insanı, bilgiyi kendinden önceki bilgiler üzerine inşa eder.
	6. Güvenlik sistemleri, evimizde ya da iş yerimizde oluşabilecek olumsuzlukların önlenmesine büyük katkıda bulunur.
	7. İletişimin en hızlı yolunun telefon ve internet olduğunu şirketler de çok çabuk anladı.
	8. Müşteri hizmetleri son günlerde teknolojik bir altyapı ve sanal bir takip sistemi kullanıyor.

B) Tek yüklemlilerden iki cümle kurarak aşağıya yazınız.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

Gelecek Derse Hazırlık

Dijital ayak izi ile ilgili araştırma yapınız.

1. Dijital ayak izi ile ilgili yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sosyal medyanın yaşamımıza etkileri ile ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

YANKI ODASI NEDİR?

Günümüzün en önemli teknolojik gelişmelerinden birisi sosyal medya. Sosyal medya, bize özel alanlar sunarak fikirlerimizin, önerilerimizin hatta beğenilerimizin birçok kişiye ulaşması için fırsat oluşturdu. Sosyal medyadan önce sesimizi sadece çevremize ve az sayıda insana duyurabiliyorduk. Şimdi ise milyonlarca insana ulaşabilir olduk. Sosyal medya platformları herkes tarafından benimsendi ve paylaşımların ardı arkası kesilmedi. Üretilen içerikler giderek arttı, takip edemeyeceğimiz kadar çoğaldı. Bu içeriklerin bazıları ilgi çekmiyor olabilir. Bunu bilen sosyal medya şirketleri ilgini çekecek içerikleri öne çıkarıp bu platformlarda daha fazla zaman geçirmen için bazı yöntemler kullanıyor.

İnternette zaman geçirirken yaptığın her işlemde dijital ayak izi bıraktığını yani kendinle ilgili dijital ipuçları verdiğini biliyorsun. Bu ipuçlarını toplayan sosyal medya şirketleri beğenmeyeceğini düşündüğü paylaşımları karşına çıkarmıyor. Bir süre sonra seni senden bile iyi tanıyor. Senin gibi düşünen yani sana benzeyen kişilerin paylaşımlarını önüne getiriyor. Bu sayede sosyal medya sitelerinde daha uzun zaman harcıyorsun ve sosyal medya şirketlerinin de kazançları artmış oluyor. Şirketler sana daha fazla reklam gösterebiliyor, beğenilerine uyan ürünleri satın alman için seni etkileyebiliyor. Tüm bunların sonucunda etrafında sana benzeyen sanal bir dünya oluşuyor.

Senin gibi düşünen, konuşan, paylaşım yapan bu sanal dünya üyeleriyle zaman geçirmenin sence olumsuz bir tarafı olabilir mi? Bu durum bazı şeyleri fark etmeni engelliyor olabilir mi? Araştırmalar; benzer görüşlere sahip insanlarla sürekli zaman geçirmenin, yalnızca onların görüşlerini dinlemenin, bizden farklı düşünen insanların görüşlerini okuyup dinlememenin gerçeği fark etmemizi engellediğini söylüyor. Araştırmacılar bu durumu “yankı odası” kavramı ile açıklıyorlar. Tıpkı boş bir odada sesimizin duvarlara çarpıp aynen geri gelmesi gibi sanal ortamlarda aynı şeylerin dönüp dolaşıp kar-

şımıza çıktığını söylüyorlar. Yani bir anlamda sürekli aynı şarkıyı dinliyor gibi oluyoruz. Kendi tercihlerimize göre oluşan bu sanal ortamlar farklı görüş ve düşünceleri filtrelediğinden farklılıkları göremiyoruz. Bu yüzden sanal ortamlarda karşılaştığımız paylaşımları farklı kaynaklardan da okumalıyız, farklı düşünen insanların sesine kulak vermeliyiz. Her zaman bizden farklı düşünen birilerinin de olabileceğini aklımızdan çıkarmamalıyız.

Sosyal Medya Algoritmaları

(...) Bir video izlediğimizde ya da bir yazı okuduğumuzda, hemen sonra onunla ilgili bir paylaşım önümüze gelebilir. Bunun olmasını sağlayan şey “algoritmalar” Algoritma talimatlar dizisidir. Belirli sorunları çözmek, belirli kararları almak ve belirli görevleri gerçekleştirmek için tasarlanmıştır. Bilgisayar programlarında algoritmalar, bilgisayarın eylemlerini yönlendirir, örneğin nesneleri tanımlar, verileri bulur.

Bu algoritmaların sosyal medyada kullanılmasına “sosyal medya algoritması” diyoruz. Sosyal medyada algoritmalar, platformun işleyişini yöneten kurallar, sinyaller ve verilerdir. Sosyal medya algoritmaları filtre gibi çalışır. Belirli içerikleri gösterir, belirli içerikleri göstermez.

Sosyal medya algoritmaları özel hayatımızla ve tercihlerimizle ilgili paylaştığımız tüm verileri toplar, analiz eder. Peki neden?

Veri analizleri reklamların kişiselleştirilmesine olanak verir. Bu reklamlar çoğunlukla ilgi alanımıza giren ürünleri sürekli göz önüne taşıyarak satın alma davranışımızı etkilemeyi amaçlar. Ancak üzerimizdeki tek etkisi bununla sınırlı değildir.

Sosyal Medya Algoritmaları Ne İşe Yarar?

Reklamları kullanıcının ilgi alanlarına göre sıralar.

Kullanıcıların ilgi alanlarına göre içerikleri düzenler.

Arama sonuçlarını kullanıcının ilgi alanlarına göre sıralar.

Kullanıcıya yeni sosyal medya kullanıcıları önerir.

Kullanıcıların beğeni, paylaşım, yorum yapma gibi hareketlerini takip eder.

Kullanıcıların hangi içerikte ne kadar zaman harcadığını hesaplar.

Yeni haberleri ve paylaşımları öne çıkarır.

En çok görüntülenen içerikleri öne çıkarır.

RTÜK Medya ve Çocuk
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1.

Etkinlik

Aşağıda metinden alınan bazı kelimelerin anlamları verilmiştir, bu kelimeleri bulunuz. Bulduğunuz kelimeleri belirtilen sayı aralıklarına uygun biçimde bulmacaya örnekteki gibi yerleştiriniz.

1-11: Genel ağda oluşturulan sosyal ağlar üzerinden kullanıcılar arasında görsel ve işitsel malzeme paylaşımını, bilgi aktarımını, haberleşmeyi sağlayan iletişim ortamı.

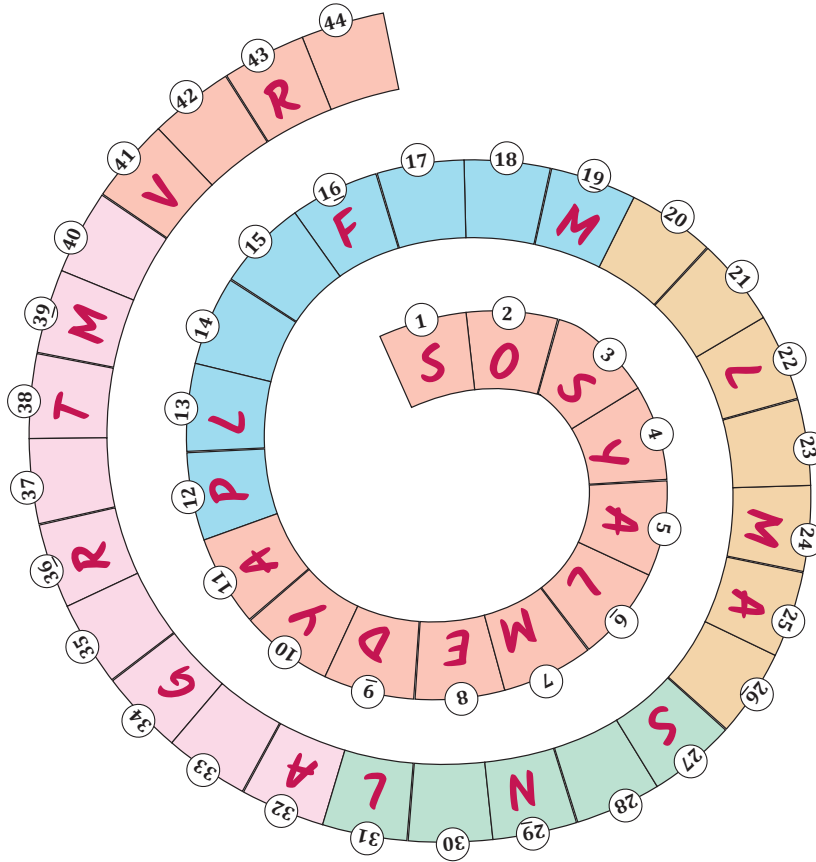
12-19: Bir kimsenin veya bir insan topluluğunun yaşayışını etkileyen ruhsal, toplumsal ve kültürel etkilerin bütünü; âlem.

20-26: Herhangi bir konuda tutulacak yol için üst makamlardan alt makamlara belli bir esasa dayanarak verilen buyruk; yönerge, direktif.

27-31: Bilgisayar, tablet, cep telefonu vb. kullanılarak genel ağ ortamında oluşturulan; dijital.

32-40: Orta Çağ'da ondalık sayı sistemine göre, son zamanlarda ise iyi tanımlanmış kuralların ve işlemlerin adım adım uygulanmasıyla bir sorunun giderilmesi veya sonucu en hızlı biçimde ulaşılması işlemi.

41-44: Bir araştırmanın, bir tartışmanın, bir muhakemenin temeli olan ana öge; data, done.

2.

Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Sosyal medyanın sağladığı fırsatlar nelerdir?
2. Sosyal medya şirketleri, dijital ayak izlerimizi hangi amaçla kullanmaktadır?
3. Sanal dünyada kendimize benzeyen insanlarla zaman geçirmek hangi durumlara yol açabilir?
4. Sosyal medya algoritmaları bizim hakkımızda niçin veri toplamaktadır?
5. Yankı odası etkisi yaşamamak için neler yapabiliriz?
6. Siz de sosyal medyada yankı odası yaşıyor olabilir misiniz? Günlük yaşamınızdan hareketle değerlendiriniz.

3.

Etkinlik

Aşağıdaki aşamaları takip ederek bir münazara gerçekleştiriniz.

1. Öğretmeninizle belirleyeceğiniz grubunuz için bir konu seçiniz.
2. Münazara kurallarını öğretmeninizden öğreniniz.
3. Münazara tarihini belirleyiniz.
4. Grubunuzda görev paylaşımı yapınız.
5. Münazara planınızı yaparak hazırlık sürecini başlatınız.

1

Teknoloji, yaşamımızı olumlu etkiler.

2

Teknoloji, yaşamımızı olumsuz etkiler.

Etkinlik

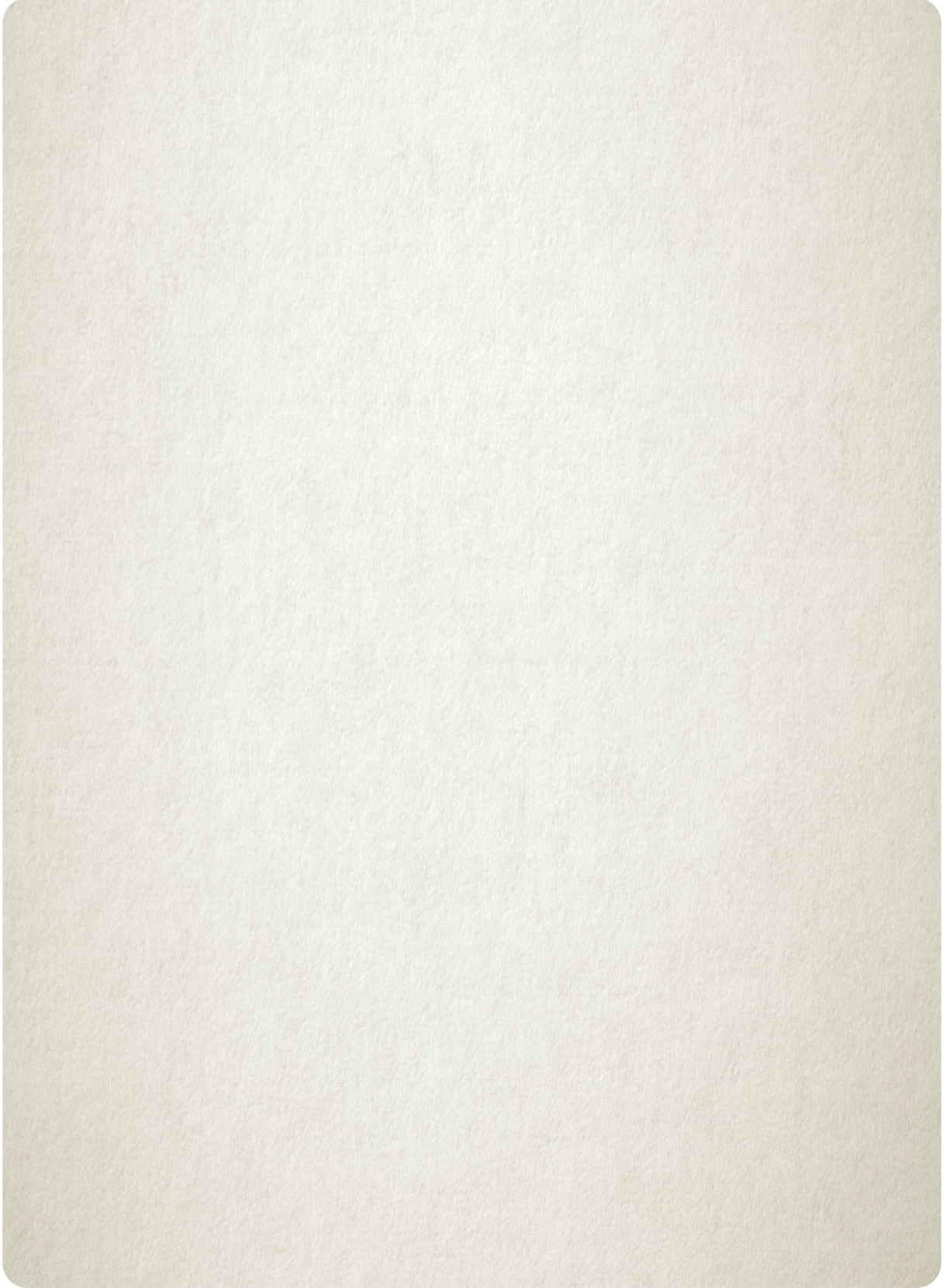
30 yıl sonrasında yaşadığınızı ve bir gazeteci olduğunuzu hayal ediniz. Aşağıya o dönemdeki teknolojik gelişmeleri anlatacağınız bir haber metni yazınız. Metninizde ilgi çekici bir başlık kullanmayı unutmayınız.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

5.

Etkinlik

Sınıf panosunda sergilenmek üzere “teknolojinin doğru kullanımı” konulu bir afiş tasarlayınız. Afişinize konuya uygun bir slogan yazmayı unutmayınız.

6. Etkinlik

A) Aras, Ceyda, Mert ve Buket bir oyun oynamaya karar vermişlerdir. Bu oyuna göre aşağıdaki cümlelerde tek yüklemliler her cümle 5 puan, içinde fiilimsi bulunan cümleler ise 10 puan değerindedir. Herkes oyunu tamamlamış ve cevaplarını oluşturulan tabloya yazmıştır.

1. İnternette zararlı yazılım içeren siteler oldukça yaygınlaşmaya başladı.
2. Son araştırmalara göre bilgisayar korsanları tarafından ele geçirilen sitelerin sayısında geçtiğimiz yıla oranla %37'lik bir artış bulunuyor.
3. Güçlü olmayan ve kolay hatırlanan şifreler internet saldırılarına davetiye çıkarır.
4. Sanal gerçeklik gözlükleri son yıllarda sınıf ortamında ve eğitimin farklı alanlarında kullanılıyor.
5. Evlerimiz neredeyse teknolojik alet çöplüğüne dönüştü.
6. Siber güvenlik; bilgisayarları, sunucuları, mobil cihazları, elektronik sistemleri, ağları ve verileri kötü amaçlı saldırılardan korur.
7. Uzay araçları bu yılın sonuna doğru birbiri ardınca uzaya fırlatılmaya başlandı.
8. Günümüzün akıllı telefonları, birkaç yıl öncesinin cep telefonlarından çok daha fazla özelliğe sahip.
9. Telefonlardaki şifreleme uygulamalarının ve ekran kilidinin önemini telefonumu kaybettiğimde çok iyi anladım.
10. Aileler, çocuklarının teknoloji kullanımını her zaman kontrol altında tutmalıdır.

	1. Cümle	2. Cümle	3. Cümle	4. Cümle	5. Cümle	6. Cümle	7. Cümle	8. Cümle	9. Cümle	10. Cümle
Aras	Tek Yüklemliler	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler	Tek Yüklemliler	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler	Tek Yüklemliler	Tek Yüklemliler
Ceyda	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler	Tek Yüklemliler	Tek Yüklemliler	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler
Mert	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler	Tek Yüklemliler	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler
Buket	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler	İçinde Fiilimsi Olan	Tek Yüklemliler	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan	İçinde Fiilimsi Olan

B) Buna göre oyunu kazanan öğrencinin adını ve puanını belirleyerek aşağıya yazınız.

Oyunu Kazanan Öğrencinin Adı ve Toplam Puanı

.....

Gelecek Derse Hazırlık

Dünya ve diğer gezegenlerle ilgili ilginç bilgiler araştırınız.

Hazırlık Çalışmaları

1. Dünya ve diğer gezegenlerle ilgili araştırdığınız ilginç bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sizce, hava olayları canlıların yaşamını nasıl etkiler? Açıklayınız.

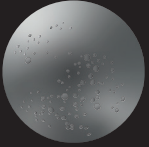

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

HAVA NASIL ORALARDA?

Gezeganimiz, kütle çekimi sayesinde çevresinde tutabildiği gaz moleküllerinden oluşan bir atmosfere sahip. Bu gaz kütlesi, yüksek enerjili Güneş ışınlarını soğurarak ve geceyle gündüz arasındaki sıcaklık farkını dengeleyerek Dünya'daki yaşamı korur. Elbette yeterli kütle çekimine sahip tüm gök cisimleri, farklı bileşenler içerseler de bir atmosfere sahip olabilir. Gelin, Güneş sistemimiz boyunca bir yolculuğa çıkarak gök cisimlerinin atmosferlerini yakından tanıyalım.

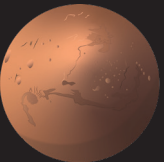
(...)

Küçük kütlesi ve güçlü Güneş rüzgârlarına yakınlığı nedeniyle Merkür'ün atmosferi oldukça ince. Merkür'de gün boyu gerçekleşen sıcaklık değişimine baktığımızda gezegenimizin atmosferinin önemini daha iyi anlarız. Bu gezegende gündüz sıcaklığı 430 derece santigratı aşarken gece olduğunda sıcaklık -180 derece santigrata yaklaşır. Ekzosfer de denilen Merkür'ün atmosferinde, Güneş rüzgârları ve gök taşlarının yüzeyden söküp attığı atomlar bulunur.

Merkür'den uzaklaşıp sıcaklığıyla şaşırtan gezegene, Venüs'e uzanalım. Sarımsı renkte gökyüzü manzarası sunan Venüs'ün atmosferi ısıyı öylesine hapseder ki yüzey sıcaklığı 480 derece santigratın üzerine çıkabilir. Gezegenin kalın atmosferi çoğunlukla karbondioksitten, bulutlarıysa sülfürik asitten oluşur. Gezegenimizde küresel ısınmayı tetikleyen karbondioksitin bir gezegenin yüzey sıcaklığını nasıl artırdığını görmek açısından Venüs'ün atmosferi oldukça düşündürücü. Böylesine kalın bir atmosfere sahip olunca yüksek atmosfer basıncı da kaçınılmaz elbette. Venüs atmosferi altında bulunmak basınç anlamında neredeyse bir kilometrelik okyanus derinliğinde bulunmakla eş değer.

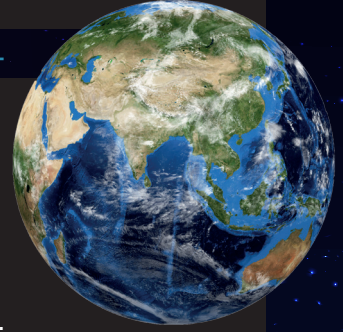
(...)

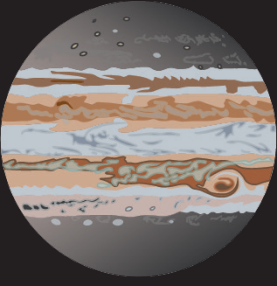

Şimdi de Güneş sistemindeki diğer kapı komşumuz Mars'ın atmosferine bir bakış atalım. Mars'ın ince atmosferi neredeyse tamamen karbondioksitten oluşur. Az miktarda da azot ve argon gazları içerir. Mars yüzeyinde durup gökyüzüne bakacak olsaydık Dünya'daki maviliğin yerini, puslu kırmızı bir tonun aldığını görürdük. Bunun nedeni havada asılı kalan Mars tozlarıdır. Güneş'in doğuşu ve batışı sırasında ufukta mavi tonları görebilirdik.

(...)

Şeritli bir kilim gibi desene sahip Jüpiter'in kalın atmosferinin neredeyse tamamı hidrojen ve helyum gibi hafif gazlardan oluşur. Bilim insanları Jüpiter atmosferinin üst bölümünde yer alan bulutların toplamda 70 kilometreyi bulan üç ayrı katmandan oluştuğunu

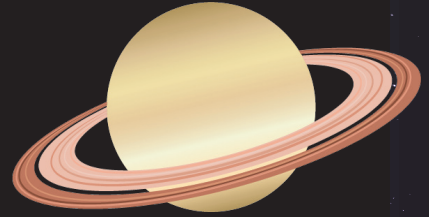
düşünüyor. Güneş sisteminin en büyük gezegeni Jüpiter'in kendi eksenini çevresindeki dönüşünü 10 saat gibi baş döndürücü bir hızla tamamlaması, bu bulut katmanlarının şeritler hâlinde dönmesine neden olur. Yani ekvatoruyla kutupları arasındaki dönüş hızı farkı, hızlı hava akımları oluşturarak farklı hızla dönen bölgeleri koyu tonlarda şeritlere ve parlak renkli bölgelere ayrıştırır. Parlak desenleri oluşturan maddelerin, gezegenin sıcak iç bölümünden dışarı sızan kükürtlü ve fosforlu gazlar içerdiği düşünülüyor. Atmosfer

hareketliliğini dizginleyecek katı bir yüzeyi bulunmadığı için Jüpiter'in şiddetli rüzgârları uzun yıllar durmaksızın esmeye devam edebiliyor. Gezegenin dönüşünün en hızlı olduğu ekvator bölgesindeki bazı fırtınalar saatte 540 kilometrelik hıza ulaşabiliyor.

(...)

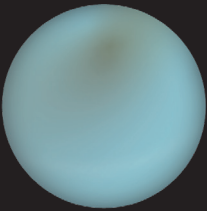
Sırada, halkaları nedeniyle Güneş sisteminin belki de en çok dikkat çeken gezegeni Satürn var. Jüpiter gibi bir gaz devi olan Satürn de benzer fırtınalara ev sahipliği yapıyor. Sarı, kahverengi ve gri tonlarda bulutların etkili olduğu Satürn, Jüpiter'e kıyasla daha az belirgin şeritler oluşturan fırtınalara sahip. Gezegenimizdeki rüzgârlar saniyede en fazla 110 metre yol alabilirken Satürn'de saniyede 500 metreyi aşabiliyor.

(...)

Güneş'ten uzaklaştık ve ortam iyice soğumaya başladı. Artık buz devlerinin bölgesindeyiz. Atmosferindeki az miktarda metanın etkisiyle mavi yeşil görünen Uranüs gezegeni, yer yer -242 derece santigrata kadar düşebilen sıcaklığıyla Güneş'e en uzak gezegen Neptün'den bile daha soğuk olabiliyor. Yüksek hızlara ulaşabilen Uranüs rüzgârları, ekvator bölgesinde gezegenin dönüşüyle ters yönde eserken kutuplarda rüzgârlar gezegenle aynı yönde esiyor. Uranüs'ün eksen eğikliği 98 derece olduğu için yan yatmış gibi döner. Bu durum mevsimler üzerinde oldukça etkilidir. Güneş çevresinde yaklaşık 84 yılda dolanan Uranüs'ün bir mevsimi 21 yıl sürer. Yani yaz mevsimini yaşayan yarım küresinin büyük bir kısmı 21 yıl boyunca Güneş ışığı alabilirken kışı yaşayan bölümü bu süre boyunca karanlıkta kalır.

Güneş sistemimizin son gezegenine ulaştık. Benzer atmosfer bileşenleri bulunmasına rağmen komşusu Uranüs yeşilimsi mavi renkteyken Neptün parlak bir maviliğe sahiptir. Bu renk farklılığının, Neptün'ün atmosferinde henüz keşfedilememiş bir bileşikten kaynaklandığı düşünülüyor. Güneş'e en uzak konumda bulunarak yıldızımızdan en az enerjiyi almasına karşın Neptün'deki rüzgârlar Jüpiter'inkilerden bile üç kat güçlü esebiliyor. Yaklaşık 30 yıl önce güney yarım küresinde görüntülenen "Büyük Karanlık Leke" adı verilen fırtına, gezegendeki güçlü atmosfer olaylarının bir örneği. Aradan geçen yıllarda bu fırtına kayboldu da gezegenin farklı bölgelerinde büyük fırtınalar gözlenmeye devam ediliyor.

Güneş sistemimizin son gezegenine ulaştık. Benzer atmosfer bileşenleri bulunmasına rağmen komşusu Uranüs yeşilimsi mavi renkteyken Neptün parlak bir maviliğe sahiptir. Bu renk farklılığının, Neptün'ün atmosferinde henüz keşfedilememiş bir bileşikten kaynaklandığı düşünülüyor. Güneş'e en uzak konumda bulunarak yıldızımızdan en az enerjiyi almasına karşın Neptün'deki rüzgârlar Jüpiter'inkilerden bile üç kat güçlü esebiliyor. Yaklaşık 30 yıl önce güney yarım küresinde görüntülenen "Büyük Karanlık Leke" adı verilen fırtına, gezegendeki güçlü atmosfer olaylarının bir örneği. Aradan geçen yıllarda bu fırtına kayboldu da gezegenin farklı bölgelerinde büyük fırtınalar gözlenmeye devam ediliyor.

"Büyük Karanlık Leke" adı verilen fırtına, gezegendeki güçlü atmosfer olaylarının bir örneği. Aradan geçen yıllarda bu fırtına kayboldu da gezegenin farklı bölgelerinde büyük fırtınalar gözlenmeye devam ediliyor.

Mesut EROL
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1. Etkinlik

A) Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyerek bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.

[illegible]

B) Tahminlerinizi kelime veya kelime gruplarının *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'teki açıklamaları ile karşılaştırarak kontrol ediniz.

2. Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Gezegenimiz nasıl bir atmosfere sahiptir? Açıklayınız.
2. Venüs'ün yüzey sıcaklığını etkileyen etmenler nelerdir? Açıklayınız.
3. Mars'ın yüzeyinden gökyüzüne bakıldığında hangi renk görülür? Bunun nedeni nedir?
4. Jüpiter'in üzerindeki en şiddetli fırtınalar hangi bölgede görülür? Nedenleriyle açıklayınız.
5. Güneş'e en uzak gezegen olan Uranüs'te mevsimler nasıl gerçekleşmektedir? Anlatınız.
6. Gezegenlerdeki hava olaylarıyla gezegenlerin renkleri arasında nasıl bir ilişki vardır? Metinden örnekler vererek açıklayınız.
7. Nasıl bir gezegende yaşamak isterdiniz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

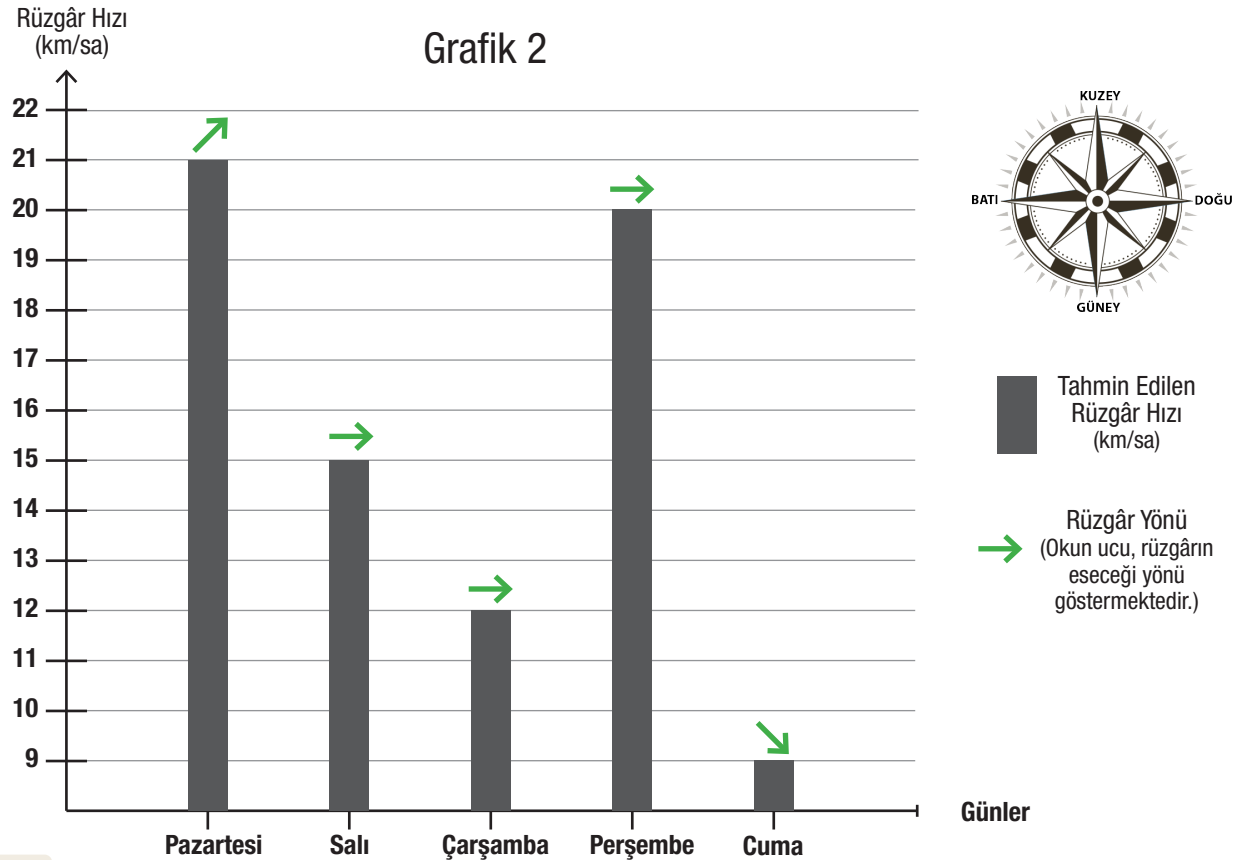
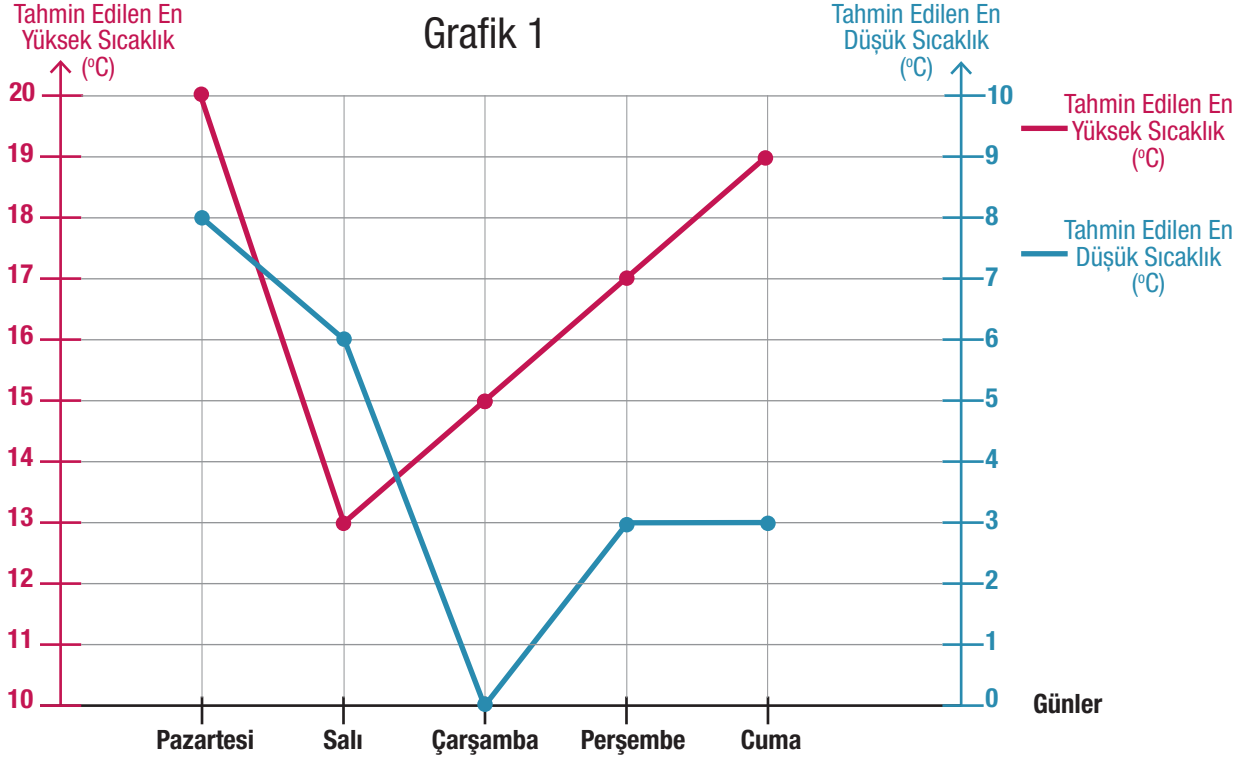
3. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerin anlam özelliklerini (öznel, nesnel) belirleyerek örnekteki gibi ilgili bölümü işaretleyiniz.

	ÖZNEL	NESNEL
1. Güneş çevresinde yaklaşık 84 yılda dolanan Uranüs'ün bir mevsimi 21 yıl sürer.		×
2. Merkür'de gün boyu gerçekleşen sıcaklık değişimine baktığımızda gezegenimizin atmosferinin önemini daha iyi anlarız.		
3. Gezegenin kalın atmosferi çoğunlukla karbondioksitten, bulutlarıysa sülfürik asitten oluşur.		
4. Gezegenimizde küresel ısınmayı tetikleyen karbondioksitin bir gezegenin yüzey sıcaklığını nasıl artırdığını görmek açısından Venüs'ün atmosferi oldukça düşündürücü.		
5. Gezegenimizdeki rüzgârlar saniyede en fazla 110 metre yol alabilirken Satürn'de saniyede 500 metreyi aşabiliyor.		
6. Atmosferdeki az miktarda metanın etkisiyle mavi yeşil görünen Uranüs gezegeni, yer yer -242 derece santigrata kadar düşebilen sıcaklığıyla Güneş'e en uzak gezegen Neptün'den bile daha soğuk olabiliyor.		
7. Sırada, halkaları nedeniyle Güneş sisteminin belki de en çok dikkat çeken gezegeni Satürn var.		
8. Gezegenimiz, kütle çekimi sayesinde çevresinde tutabildiği gaz moleküllerinden oluşan bir atmosfere sahip.		
9. Bu gezegende gündüz sıcaklığı 430 derece santigratı aşarken gece olduğunda sıcaklık -180 derece santigrata yaklaşır.		

4. Etkinlik

A) Aşağıdaki grafiklerde bir ilimize ait beş günlük hava tahmin verileri yer almaktadır. “Grafik 1”de gerçekleşmesi beklenen en yüksek ve en düşük sıcaklık değerleri, “Grafik 2”de ise tahmin edilen rüzgâr hızı ve yönü verilmiştir. Grafikleri inceleyiniz.

B) Grafiklerde yer alan bilgilere göre aşağıdaki değerlendirmelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

1. (.....) Çarşamba günü gerçekleşmesi beklenen en yüksek ve en düşük sıcaklık değerleri arasındaki farkın pazartesiye göre fazla olacağı tahmin edilmektedir.
2. (.....) Rüzgârın güneydoğu yönüne esmesi beklenen günde tahmin edilen en yüksek sıcaklığın salı, çarşamba ve perşembe günlerinden daha yüksek olacağı tahmin edilmektedir.
3. (.....) Tahmin edilen en düşük sıcaklığın 5°C altında olması beklenen günlerden birinde rüzgâr hızının 15 km üstünde olacağı tahmin edilmektedir.
4. (.....) Tahmin edilen en yüksek sıcaklığın 16°C üstünde olması beklenen günlerde rüzgârın aynı yöne eseceği tahmin edilmektedir.
5. (.....) Salı günü 15°C altına düşmesi beklenen en yüksek sıcaklığın sonraki günlerde düzenli olarak artacağı tahmin edilmektedir.
6. (.....) İkinci en yüksek sıcaklığın görülmesi beklenen gün, aynı zamanda rüzgâr hızının en düşük olmasının beklediği gündür.
7. (.....) Pazartesi günü bu haftaki en yüksek sıcaklık ve rüzgâr hızının görüleceği tahmin edilmekte, ertesi günden itibaren ise rüzgâr hızının giderek azalması beklenmektedir.
8. (.....) Rüzgâr hızının 20 km olması beklenen gün, en yüksek sıcaklığın 20°C, en düşük sıcaklığın ise 3°C olacağı tahmin edilmektedir.

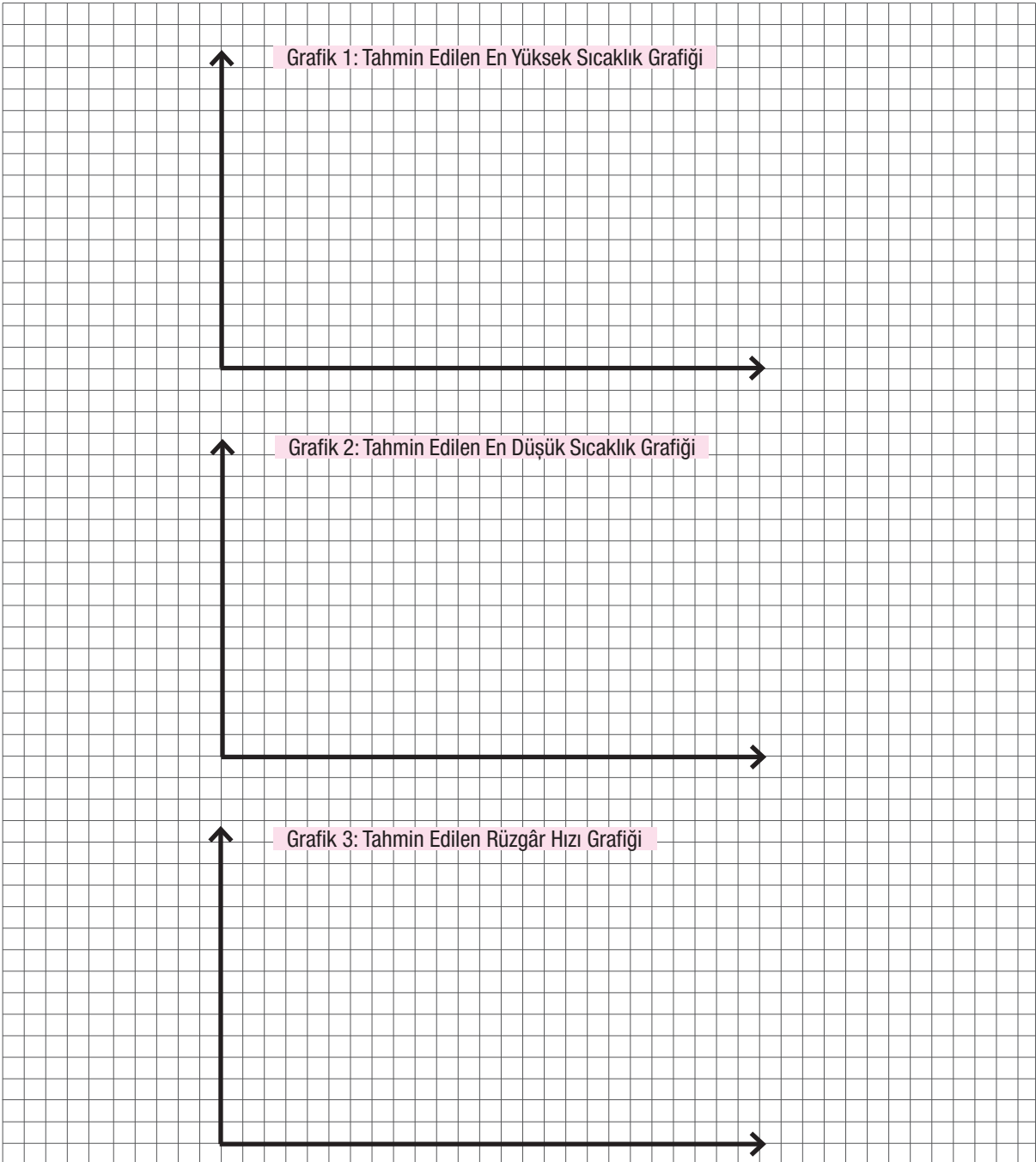
C) Grafiklerdeki bilgilerden hareketle aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri doğru ifadelerle tamamlayınız.

1. günü rüzgâr hızının 20 km’nin üstünde olacağı tahmin edilmektedir.
2. Salı günü en yüksek sıcaklığın °C, en düşük sıcaklığın °C olacağı ve rüzgârın yönüne km hızla eseceği tahmin edilmektedir.
3. ve günleri aynı yöne esmesi beklenen rüzgârın hızının 13 km’nin üstünde olacağı tahmin edilmektedir.
4. Tahmin edilen en düşük ve en yüksek sıcaklık farkının en yüksek olması beklenen günü rüzgârın km hızla ve yönüne eseceği tahmin edilmektedir.
5. En yüksek sıcaklığın 18°C üstünde olması beklenen günlerde rüzgârın ve yönlerine eseceği tahmin edilmektedir.
6. Çarşamba günü beklenen en yüksek sıcaklık gününden daha yüksektir ancak tahmin edilen rüzgâr hızı km daha düşüktür.

5. Etkinlik

Şehrinize ait beş günlük hava tahmin raporlarını Meteoroloji Genel Müdürlüğünün <https://www.mgm.gov.tr> genel ağ adresinden inceleyiniz. Buradan elde edeceğiniz verilerle “Grafik 1: Tahmin Edilen En Yüksek Sıcaklık Grafiği”, “Grafik 2: Tahmin Edilen En Düşük Sıcaklık Grafiği” ve “Grafik 3: Tahmin Edilen Rüzgâr Hızı Grafiği” oluşturarak aşağıdaki alana çiziniz. Topladığınız bütün bilgileri bir sunum hâline getiriniz. Sunumunuzu, çizdiğiniz grafiklerle de destekleyerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

Not: Sunumunuza ekleyeceğiniz grafikleri nasıl çizeceğinizle ilgili fikir sahibi olmak için öğretmeninizle görüşebilir ya da “4. Etkinlik”teki grafikleri inceleyebilirsiniz.

6.

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerin yapılarını belirleyerek örnekteki gibi ilgili bölümü işaretleyiniz.

1. Bilimsel gelişmeler ve uzay araştırmaları bilinmezliklerle dolu evrenimizi tanımamızı sağlıyor, bize çok ilginç bilgiler sunuyor.

Birden Çok Yüklemler Olan Cümle

Bağlacı Olan Cümle

2. Ay yüzeyinden alınan örnek kayalar ve kumlar Dünya'daki uzay araştırma laboratuvarında incelendi, inceleme sonuçları ile ilgili bilgilendirme yapıldı.

Birden Çok Yüklemler Olan Cümle

Bağlacı Olan Cümle

3. Uzay aracı, Dünya yörüngesine girecek ancak bir tam dönüşten daha azını yaptıktan sonra Atlas Okyanusu'na inecek.

Birden Çok Yüklemler Olan Cümle

Bağlacı Olan Cümle

4. Ülkemizde rüzgâr ve güneş enerjisinden daha fazla faydalanmak adına birçok proje geliştiriliyor ve bu projeler bilim insanlarına sunuluyor.

Birden Çok Yüklemler Olan Cümle

Bağlacı Olan Cümle

5. Son yıllarda tüm ülkeler yenilenebilir enerji kaynakları üzerinde çalışmalarını hızlandırdı, yeni enerji kaynaklarına yöneldi.

Birden Çok Yüklemler Olan Cümle

Bağlacı Olan Cümle

6. Uzay istasyonu yörüngedeki hızını ayarladı ve yüksekliğini düşürerek yüzeye yumuşak bir iniş yaptı.

Birden Çok Yüklemler Olan Cümle

Bağlacı Olan Cümle

7. En zor araştırmalar hep uzay araştırmaları olmuş fakat insanoğlu da en çok ilgiyi bu araştırmalara göstermiştir.

Birden Çok Yüklemler Olan Cümle

Bağlacı Olan Cümle

8. Yıldızlı bir gecede gökyüzüne baktı, koca evrende aslında ne kadar yalnız olduğunu anladı.

Birden Çok Yüklemler Olan Cümle

Bağlacı Olan Cümle

Gelecek Derse Hazırlık

▶ Robot teknolojisinin günümüzdeki gelişimiyle ilgili bir haber metni araştırınız.

5. Tema: Bilim ve Teknoloji

Hazırlık Çalışmaları

1. Robot teknolojisinin günümüzdeki gelişmeleriyle ilgili araştırdığınız haber metnini arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Okulunuzda bilimle ilgili nasıl bir yarışma düzenlenmesini isterdiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

▶ Karekodu okutarak metni dinleyiniz.
Önemli bulduğunuz yerleri
defterinize not alınız.

1. Etkinlik

Aşağıdaki kelime ve kelime gruplarını metnin bağlamından hareketle anlamlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. uzay istasyonu		a. Yüksekçe yer.
2. mekik		b. İşletilmesi belli bir yetkinlik gerektiren teknik araç, alet ve makineleri kullanabilen kimse.
3. hangar		c. Elektronik aygıtları belli bir uzaklıktan yönetmeye yarayan kablosuz alet.
4. platform		ç. Uzaya gitmek için yapılmış taşıt, uzay gemisi.
5. operatör		d. Bir aracın işlemesiyle ilgili bazı ölçümlerin sonucunu kendiliğinden gösteren araç.
6. itiraz		e. Uçak, araba, tarım aracı vb. nesneleri barındırmaya yarar kapalı yer.
7. kumanda		f. Yerleştirileceği yüzeyin bir bölümüne uyan, çoğunlukla dikdörtgen biçiminde düzgün parça.
8. panel		g. Uzay çalışmalarının yapıldığı, içinde insanların yer çekimi olmayan ortamlarda çalışabildiği yapay uydu; uzay üssü.
		ğ. Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.

2.

Etkinlik

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Okul yöneticilerinden biri, yarışmada dereceye giren öğrenciler için nasıl bir ödül önermiştir? Açıklayınız.
2. Yarışma sonucunda aynı okuldan üç arkadaş eşit puanı alınca birinciye belirlemek için ne yapılmıştır? Açıklayınız.
3. Uzay istasyonu nasıl bir yerdir? Burayı ilk kez görenler neler hissetmiştir? Açıklayınız.
4. Mekiğe gizlice girmek isteyen çocuklardan hangisi arkadaşlarını engellemeye çalışmıştır? Siz böyle bir durumla karşılaşırsaydınız ne yapardınız?
5. Hata yapmak üzere olduğunu düşündüğünüz bir kişiyi uyarma gereği duyar mısınız? Böyle bir durumda olumlu ya da olumsuz nelerle karşılaşabilirsiniz? Açıklayınız.

3.

Etkinlik

**A) Metni dinlerken not aldığınız bölümler nelerdir? Bu bölümleri ni-
çin önemli bulduğunuzu açıklayınız.**

B) Öğretmeninizle oluşturacağınız grubunuzla, dinlediğiniz metni tiyatro metni hâline dönüştürerek sınıfınızda canlandırınız.

4.

Etkinlik

Dinlediğiniz metinde mekik havalandıktan sonra sizce neler yaşanmıştır? Metnin devamıyla ilgili tahminlerinizi aşağıya yazınız. Tahminlerinizde metnin başlığını dikkate almayı unutmayınız.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue lines, resembling notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

5.

Etkinlik

Robotik kodlama eğitimi almak için bir kursa başvurduğunuzu hayal ediniz. Aşağıdaki formu yönergeler doğrultusunda doldurunuz.

ROBOTİK BİLİM ATÖLYESİ BAŞVURU FORMU

Öğrenci Bilgileri

Adı:

Soyadı:

Okulu:

Telefonu:

Sınıfı:

Okul No.su:

Veli Bilgileri

Adı:

Soyadı:

Adresi:

Telefonu:

Derste öğrencinin kullanacağı e-posta hesabı:

Öğrencinin Kursa Katılacağı Gün ve Saatler

- ☐ Pazartesi, çarşamba, cuma: 09.00-11.00
- ☐ Pazartesi, çarşamba, cuma: 19.00-21.00
- ☐ Salı, perşembe, cumartesi: 09.00-11.00
- ☐ Salı, perşembe, cumartesi: 19.00-21.00

Gönder

6. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerin türlerini belirleyerek örnekteki gibi ilgili bölümü işaretleyiniz.

	TEK YÜKLEMLİ CÜMLE	İÇİNDE FİİLİMSİ OLAN CÜMLE	BİRDEN ÇOK YÜKLEMİ OLAN CÜMLE	BAĞLACI OLAN CÜMLE
1. Çocuklarımızı sosyal medya kullanırken yaşayacakları olumsuzluklara karşı bilgilendirmeliyiz.		X		
2. İnsanlık, karşılaştığı tüm zorlukları bilimin ışığında ve bilimin sunduğu imkânlarla çözmelidir.				
3. Yeni bir proje için laboratuvara girdiler, yaklaşık iki gün boyunca çalışmalarını sürdürdüler.				
4. Çevreye zarar veren plastik atıklar toplandı ve geri dönüşüm yoluyla tekrar kullanıma sunuldu.				
5. Uzaya fırlatılan yeni uydu, iletişim ve internet erişimi ile ilgili yeni güncellemeler yapmamıza neden olacak.				
6. Mağara duvarlarındaki ilk resimler, bizlere o toplulukların yaşamları ile ilgili ilginç bilgiler veriyor.				
7. Bilgiye ulaşmak için elimizdeki kaynakları en verimli şekilde kullanmalı, bulduğumuz bilginin gerçekliğini araştırmalıyız.				
8. Yeni nesil robotlar, artık evlerimizin içine kadar girdi.				
9. Siber güvenlik, özellikle teknolojik araçların gizliliğini güvence altına alıyor.				
10. Derslerde öğrenilen bilgileri hayatımıza aktardığımız anda, o bilgileri kalıcı hâle getiririz.				

7. Etkinlik

Karekodu okutarak cümle türleri ile ilgili elektronik içeriğe verilen etkinliği yapınız.

Gelecek Derse Hazırlık

Doğanın duygularımız üzerindeki etkileri ilgili bir araştırma yapınız.

DORUKLARDAKİ USTALAR

(Serbest Okuma Metni)

Uluğ Bey (1393-1449)

Uluğ Bey'in kendisini bilmiyorsan bile dedesini mutlaka duymuşsundur. Evet, o çok meşhur bir insanın torunu. O zaman neden dedesini değil de onu anlattığımı soruyorsun. Yanıt basit; Dedesi çok meşhur bir adam ama bilim konusunda torunuyla boy ölçüşmesi olanaksız.

Uluğ Bey'in dedesi, tarihin en büyük imparatorluklarından birini kurmuş olan Aksak Timur'dur. Zaten Uluğ Bey, "büyük prens" demektir. Esas adı Muhammed Turagay'dır.

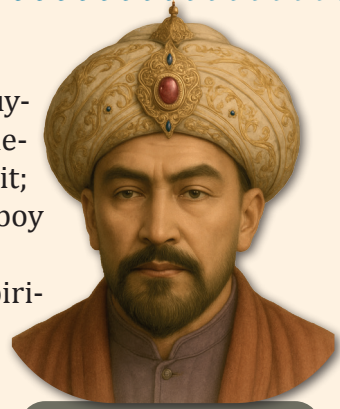
Uluğ Bey, babasının ölümünden sonra on altı yaşında tahta çıkar. Hükümdarlık yaparken de gönlü bilimdedir. Öyle deyince sakın aklına bilimi çok sevdiği ama ondan uzak yaşadığı gelmesin. Gerçek bir bilim insanı gibi çalışır. Matematikte ve astronomide önemli başarılarla imza atar. Onun hayatı, bilimin nasıl büyük bir tutku olduğunu gösterir.

(...)

Uluğ Bey, büyük bir astronom ve büyük bir matematikçidir. Hükümdarlığının olanaklarını bilimi geliştirmek için kullanır. Çağının en gelişmiş rasathanelerinden birini yaptırır. Rasathane, gözlemevi demektir ve içinde uzayı gözlemlemek için gereken her şey vardır.

Öyleyse Uluğ Bey'in, dedesinden çok daha fazlasını istediği söylenebilir. Dünya ile yetinmeyip uzayı fethetmenin peşindedir. Hem de tek damla kan dökmeden... Semerkant'ta büyük bir medrese, yani üniversite kurar. Zamanın en büyük bilim insanlarına bilim yapmaları için gerekli olanakları sunar.

(...)

Uluğ Bey
(Görsel temsilidir.)

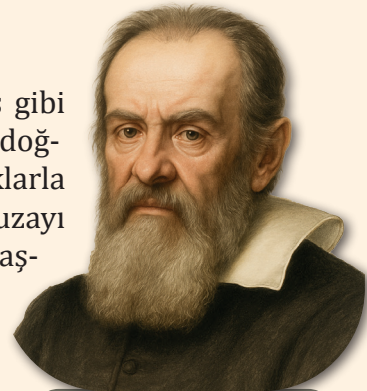
Toprak IŞIK
(Kısaltılmıştır.)

Galileo Galilei [Galileo Galilei (1564-1642)]

İtalya'daki Pisa Kulesi'ni biliyorsundur. Şu devrilecekmiş gibi eğik duran ama devrilmeyen kule. Galileo da Pisa şehrinde doğmuştur. Hatta o kulenin tepesine çıkıp aşağıya attığı ağırlıklarla bir sürü deney gerçekleştirmiştir. Kendi yaptığı teleskopla uzayı gözlemlemiştir. Fizikte ve matematikte çağının birikimlerini aşmıştır Galileo. Çoğuna göre modern bilimin kurucusudur. Bazıları ise matematiksel fiziğin babası olduğuna inanır; çünkü matematiği ilk kez fiziksel olayları anlamak için mükemmel biçimde kullanmıştır. Zaten bilim dünyasında çok tekrarlanan "Doğa matematiğin dili ile yazılmıştır" sözü de ona aittir. Doğayı anlamak istiyorsan matematiği kullanmak zorundasın.

(...)Galileo, Dünya'nın evrenin merkezinde olmadığını söyler.

Dünya, Güneş'in etrafında dönen bir gezegendir. Üstüne bir de kendi etrafında dönmektedir. Yani Galileo bir anda Dünya'yı hareketlendirir. (...)

Galileo Galilei
(Görsel temsilidir.)

Toprak IŞIK
(Kısaltılmıştır.)

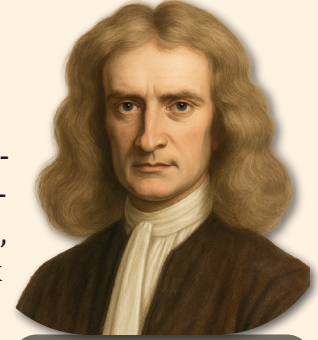
Isaac Newton [Ayzek Nivtın (1643-1727)]

(...)

Sana bir dikdörtgenin alanını sorsalar, iki kenarını çarpıp sonucu bulursun. Daireninki de kolay. Pi sayısı ile yarıçapın karesini çarpman yeterli. Üçgeninkini de biliyorsundur mutlaka. Peki, sana ortası şişman ağzı dar bir fıçı versem ne yaparsın? Büyük olasılıkla “kendin bul” dersin. Çünkü bunu nasıl yapacağını bilmiyorsun, değil mi? Newton’a kadar bu işi matematik kullanarak yapmayı kimse bilmiyordu. Artık biliyoruz.

Newton’ın zamanında gezegenlerin hareketleri biliniyordu ama bu hareketlerin nedeni bilinmiyordu. Newton evrensel çekim yasalarını buldu. “İki kütle birbirini çeker.” dedi. Daha fazlasını yapıp bunun formülünü de yazıverdi. İşte o formülle gezegenlerin hareketlerini açıklamak mümkün oldu. Fizikte ve matematikte bulduklarının yanında başarısının formülünü de söyler insanlara. Onca şeyi nasıl keşfettiğini soranlara, “Gece gündüz hiç durmadan çalışarak...” der. Anlaşılması oldukça basit bir formül değil mi?

Toprak IŞIK
(Kısaltılmıştır.)

Isaac Newton
(Görsel temsilidir.)

Marie Curie [Meri Kuri (1867-1934)]

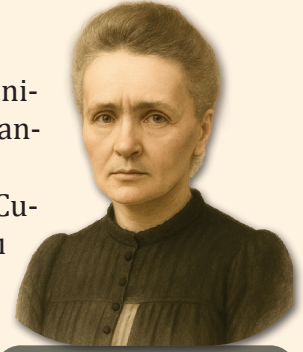
Polonya’nın Varşova kentinde dünyaya gelmiştir Marie Curie. Üniversiteyi Fransa’da okur ve bilim insanı olarak çalışmalarını da Fransa’da yapar. (...)

Nobel, bilim dünyasının en havalı ödülllerinden biridir ve Marie Curie, bu ödülü alan ilk kadındır. Ondan sonra başka bilim kadınları da Nobel almışlardır, bunlar arasında Marie Curie’nin kendi kızı da vardır. Ama Marie Curi, Nobel’i iki kez alan tek kadındır. İki farklı bilim dalında Nobel ödülü alan ondan başka bilim insanı ise hâlâ yoktur.

Radyoaktivite üzerine çalışmıştır Marie Curie. Radyoaktiviteyi kabaca şöyle tarif edebilirim: Bir atomun yapısı değişirse radyoaktif ışın yayar ve bu ışın çok kötü huyludur. Temas ettiği canlıların kanser olmalarına yol açar. Tabii kullanmasını bilen için radyoaktivitenin yararları yok değildir. İnanılmaz ölçüde verimli bir enerji elde etme yöntemidir. Tıpta kanser tedavisinde kullanılır.

(...)

Toprak IŞIK
(Kısaltılmıştır.)

Marie Curie
(Görsel temsilidir.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

4. Bu metinde Edison ile ilgili anlatılanlardan yola çıkarak bir bilim insanının hangi niteliklere sahip olması gerektiğiyle ilgili düşüncelerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Metnin ana düşüncesini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Metnin ana düşüncesini destekleyen bir atasözü bularak aşağıya yazınız.

.....

.....

7. Birden fazla cümle, fiilimsiler yoluyla tek cümle hâline getirilebilir.

Buna göre

- Laboratuvarı sabaha kadar çalıştı.
- Bir çiçeğin polenlerini inceledi.

cümlelerinin fiilimsi yoluyla birleştirilmiş biçimi aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Laboratuvarı sabaha kadar çalışarak bir çiçeğin polenlerini inceledi.
- B) Bir çiçeğin polenlerini incelemek için laboratuvarı sabaha kadar çalıştı.
- C) Laboratuvarı sabaha kadar bir çiçeğin poleni üzerinde çalıştı.
- D) Laboratuvarı bir çiçeğin polenlerini incelemek amacıyla sabaha kadar çalıştı.

8. Bilimsel araştırmalar yaparak hayatını geçiren bilim insanları, insanlık için çok değerli buluşlar yaptılar.

Bu cümle ile ilgili olarak aşağıdaki değerlendirmelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- (...) Amaç-sonuç cümlesidir.
- (...) İçinde fiilimsi olan bir cümledir.
- (...) Farklı fiilimsi türlerine yer verilmiştir.
- (...) Deyim kullanılmıştır.
- (...) “Bilimsel araştırmalar yaparak” bölümü, zarf tamlayıcısı olarak kullanılmıştır.
- (...) Nesnenin vurgulandığı bir cümledir.
- (...) Cümlelerin öznesi söz öbeğidir.
- (...) Olumlu bir isim cümlesidir.

9. “Son yıllarda bilim ve teknolojiye yapılan yatırım - - - arttı.” cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümle öznel bir anlam kazanır?

- A) giderek
- B) dikkat çekici şekilde
- C) yüzde yirmi
- D) kademeli olarak

10. Aşağıdakilerden hangisi, içinde fiilimsi olan cümledir?

- A) Bu bilgilerin bir kısmını makalemizde kullanabileceğiz.
- B) Bilim insanları, icatlarının sonuçlarında da sorumludur.
- C) Araştırmalar yaparak teknolojik gelişmeleri takip ediyorum.
- D) Yapay zekâ bazı mesleklerin işlerini kolaylaştıracaktır.

Daha fazla soru için
karekodu okutunuz.

Özet İçerik

Yazma

Okuma

Dinleme/İzleme

Konuşma

6. Tema Duygular

- Tepedeki Yalnız Ağaç
- Bu Çağrı Sanadır
- Umut...
- Dostluk Dediğin (Dinleme Metni)
- Ana Dili (Serbest Okuma Metni)

Hazırlık Çalışmaları

1. Doğanın duygularımız üzerindeki etkileri ile ilgili yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Metnin başlığı ve görsellerinden hareketle konusunu tahmin ediniz.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

TEPEDEKİ YALNIZ AĞAÇ

(Asım ne köye ne de kente ait olabilmenin huzursuzluğuyla geçirmektedir günlerini. Çukurova'nın uçsuz bucaksız tarlalarında çocukluğunun peşinden koştuğu sırada kendini kurumuş bir ağacı bahar için cesaretlendirirken buluverir.)

Kıpırtısız bir halde, olduğum yerde durarak ağaca bakıyordum. Beklemediğim bir anda onu bu kadar yakından görmek beni şaşırtmıştı. Mümkün olursa onu ziyaret edebileceğimin sözünü vermiş, daha birkaç saat geçmeden soluğu yanında almıştım. Elbette bilinçsiz bir ziyaretti bu. Ağaç sanki beni çağırmış, zorla yanına getirmeyi başarmıştı.

Ne ağacı olduğunu merak ettim. Adımı attığım anda acıyla ayağımı geri çektim. Çakırdikenler tamamen aklımdan çıkmıştı. Ağacın etrafına bakarak onu ulaşabileceğim küçük bir patika aradım. Ancak yoktu. Çakırdikenlerin sarmadığı bir adımlık boşluk bile kalmamıştı. Çakırdikenlerle çevrelenmek bir bakıma bu yalnız ağacın kaderi olmuştu. Yanına kimse varamasın, oturup gövdesine yaslanmasın, bir damla su bile veremesin diye engellerle örülmüştü sanki.

Ne zamandır bir portakal ağacımın olmasını istiyordum. Belki başka tür meyveler veren bir ağaç da olabilirdi. Ama karşımdaki gibi kurumuş, ne ağacı olduğu bile belli olmayan bir ağaca sahip olmayı aklımdan hiç geçirmemiştim. Daha güzel bir ağacımın olmasını isterdim. Hem abimin söylediği gibi hayata tekrar tutunması mümkün olmayan, çoktan ölmüş bir ağaç olabilirdi.

Yine de zavallı ağacın haline üzülüyordum. Bu yalnız ağaca ulaşmak isteyen birinin öncelikle etrafındaki dikenlerden kurtulması, ağaca giden küçük bir patika açması gerekirdi. Bu dikenler öyle belaydı ki çıplak ayakları çizip kanatır, şalvar veya entarilere takılıp kumaşlarda küçük delikler açardı. Çakırdikenlerin olduğu yerde başka çiçek açmaz, toprak tohum tutmazdı. Ağacın tepede yalnız başına kalması, kuruyup çürümeye yüz tutması anlaşılabilir şey değildi. Çakırdikenleri sümüklüböceklerden başkası sevmezdi. Minicik beyaz kabuklarıyla çakırdikenlerin gövdelerine yapışıp kalır, sarı çiçekli dikenlere yer yer beyazlıklar hediye ederlerdi. Çakırdikenlerin bile bir seveni vardı fakat ağaç yapayalnızdı.

“Zavallı ağaç,” diye fısıldadım.

Gitmek istesem de ağacın yanına varamazdım. Adımlarım geri geri gitti. Uzaklaşmaya, bu ağacı hayatım boyunca hiç görmemiş olmaya meyilliydim. Bir ağaca sırt çevirmiş olmak vicdanımı sızlatsa bile daha güzel ağaçlara layık olduğumu düşünüyordum. Düşünce belki bencilceydi fakat gerçek buydu. Arkamı dönmeme aniden birine çarpmam bir oldu. Korkuyla çekilince bu kez de dikenlerin arasında kaldım. Acıyla kendimi ileri attım. Dikenlerden bu kez kaçamamıştım.

Karşımda duran kişi, sakal ve bıyıkları yeni çıkmış genç bir erkekti. Taş çatlasa abilerimin yaşındaydı. Siması bu toprakların insanı olduğunu çağırıyordu fakat tanı-

miyordum. Köyden midir değil midir bilmiyordum. Elimden tutup beni dikenlerin içinden çıkardı.

“Seni izliyordum,” diye konuştu. “Dakikalardır şu ağaca bakıp duruyordun da merak ettim nedenini.”

Ağzımdan tek bir kelime bile çıkmadı. Kimdi bu adam? Köyde kendiliğinden benimle konuşmaya çalışan ilk kişiydi. Sessiz kaldığımı görünce konuşmaya devam etti.

“Nasıl da kurumuş değil mi?” Yeniden yeşerir mi dersin?”

Dilimi yutmuş gibiydim. Bir yabacıyla konuşmaya alışkın değildim. Üstelik kendi yaştlarım benimle konuşmazken abim yaşında birinin benimle diyalog kurma çabasına şaşıırıyordum.

“Bu ağacı hatırlıyorum,” dedi ağacı gözleriyle süzerek. “Hiç yeşermedi, hiç çiçek açmadı, meyve vermedi. Kimse de gelip onu kesmedi ama. Bu ağacı kesmeye bile layık görmediler. Ne acı!” Bakışlarını ağaçtan bana çevirdi. Gözlerimin içine baktı. “Ne ağacı olduğunu biliyor musun?” diye sordu.

“Bilmiyorum,” diye kekeledim.

“Portakal ağacı,” dedi gülerek.

“Portakal ağacı mı?” diye küçük bir çığlık kopardım.

Duyduklarıma inanamıyordum. Kurumuş, çürümek üzere olan bu yalnız ağaç gerçekten de bir portakal ağacı mıydı?

“Bu arsa boş. Kimseye ait değil,” diye konuştu. “Senin ağacın olmasını ister misin? Onu yeniden yeşertip çiçek açmasını, meyve vermesini sağlayabilir misin? Denemeye değer mi sence?” diye sordu.

Bu yabancı adam sanki zihnimi okuyordu. Bir portakal ağacımın olmasını istediğimi de nereden biliyordu? Her şeyimi bilen Rasim Abim bile bilmiyordu bunu.

“Siz kimsiniz?” diye sordum sonunda.

Tebessüm ederek cevapladı. Adı Cevahir’di. Köylümüzüdü. Üniversite eğitimi için bulunduğu İstanbul’dan dönmüş, ailesini ziyarete gelmişti. O konuşurken üstünü başını inceliyor, onu daha yakından tanımaya çalışıyordum. Şehirdeki beyefendiler gibi giyinmişti. Üzerinde bembeyaz çiçekleri olan siyah bir gömlek, altında gri renkte İspanyol paça pantolonu vardı.

“Ben de Asım,” diyerek tanıttım kendimi.

Başımı okşayıp, “Amma da sarışınmışsın ha! Güneşte mi demlendin?” dedi gülerek. “Ne dersin Sarı? Kurtarabilecek miyiz şu güzelim ağacı?”

(...)

Sessiz kaldığımı görünce, “Ha, ne dersin?” diye sordu yeniden.

Evet anlamında kafamı salladım.

“O halde yarın öğleden sonra gel de şu dikenlerin icabına bakalım. Saat tam birde burada olurum, şayet gelmezsen ben gelip seni bulurum,” dedikten sonra gülerek uzaklaştı.

Hayatıma ansızın giren bu davetsiz misafiri uzaklaşırken seyrettim. Ne kadar da güleç bir insandı. Kendimi yalnız, mutsuz hissederek kafamı kaldırmadan yürüyüp gelmişim bu tepeye. Şimdi gökyüzüne bakıyor, gülümsüyordum. İyi duygulara ihtiyacımız vardı. Kendimizi kötü hissettiğimiz zamanlarda gözümüze hiçbir şey güzel görünmezdi ki...

Utangaç bir tavırla gerisingeri ağaca döndüm. Biraz önce Cevahir Abi daha gelmemişken uzaklaşıp gidiyor, az kalsın bu zavallı ağacı kaderine terk ediyordum. Demek ki bir portakal ağacıydı. Şimdi ona bakarken bile nasıl da utanıyordum. Bugün bahçede gördüğüm bütün ağaçlar yemyeşildi. Hepsisi de çiçeklenmiş ve meyve vermişti. Orada küçücük, mutlu bir orman oluşturmayı başarmışlardı. Fakat karşımdaki ağaç öyle bir durumdaydı ki bir portakal ağacına bile benzemiyordu.

Etrafındaki dikenler, ağacı boğuyormuş gibi görünüyordu şimdi bana. Bir insanın kalbine ulaşmaya çalışırken de dikenler misali kötü duyguları aşmak gerekmez miydi? Zavallı oracıkta çakırdikenlerin maruz bırakacağı acıya aldırmadan yanına varabilecek birini arıyordu belki de. Kalbine ulaşılmasını bekliyordu.

Yanına gidip gövdesine dokunmak, çatlamış dallarını sevmek, onunla konuşmak istedim. Çakırdikenleri umursamadan koştum. Ayağımdaki çizikleri çoktan hak etmiştim. Nihayet biricik ağacımın gövdesine sarıldım. Ona hasret kalmış gibi dakikalar boyunca ayrıldım. Bu ağaç benim kalbimdi artık. Onu kalbimde hissediyordum.

“Binlerce kez özür dilerim senden,” diye fısıldadım. “Sen benim biricik portakal ağacımsın. Ah... Ya da daha doğru bir deyişle, ben senin insanınım. Bundan sonra seninle biz arkadaşız ve hiç ayrılmayacağız.”

(...)

Özgür BALPINAR

(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

6. Tema: Duygular

1. Etkinlik

A) Metinde geçen bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Kelimelerin anlamlarını tahmin ederek yanındaki sembolleri alttaki tabloda yer alan anlamlarla eşleştiriniz. Anlamanın yanına uygun sembolü çiziniz.

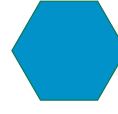
çakırdiken

patika

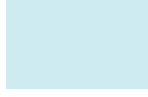
şalvar

entari

güleç

sima

diyalog

Sembol	Kelimenin Anlamı
	Karşılıklı konuşma.
	Her zaman gülümseyen; mütebessim.
	Genellikle tek parçalı kadın giyeceği.
	Genellikle ağı çok bol olan, bele bir uçkurla bağlanan, geniş bir pantolon türü; dizlik.
	Bencile yakışır bir biçimde; bencilcesine.
	Engibeli yerlerden gelip geçenlerin ayak izlerinden oluşan, tekerlekli araç işlemeyen dar yol.
	Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm.
	Maydanozgillerden, hekimlikte kullanılan bir bitki; deveelması.

B) Tahminlerinizi kelimelerin *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'teki açıklamaları ile karşılaştırarak kontrol ediniz.

C) Anlamını bilmediğiniz başka kelimeler varsa bu kelimelerin anlamını *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'ten araştırınız.

2. Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Asım, ağacı ilk gördüğünde nasıl bir manzara ile karşılaşmıştır? Açıklayınız.
2. Ağacın tepede yalnız başına olmasının nedenleri nelerdir?
3. Cevahir, tepedeki ağacın portakal ağacı olduğunu söylediğinde Asım niçin şaşırmıştır?
4. Cevahir, Asım'a hangi teklifte bulunmuştur?
5. Cevahir'le tanıştıktan sonra Asım'ın duygu ve düşünceleri hangi yönde değişmiştir? Açıklayınız.
6. Ağacın çevresindeki dikenlerle gerçek yaşam arasında nasıl bir ilişki kurulmaktadır? Hayatınızdan örnekler vererek açıklayınız.

3. Etkinlik

A) Okulunuzdaki en yakın arkadaşınıza, başka bir şehre taşındığınızı düşünerek bir mektup yazınız. Mektubunuza uygun bir hitap ifadesiyle başlamaya ve mektubunuzda nezaket kurallarına uygun ifadeler kullanmaya özen gösteriniz.

B) Mektubunuzu öğretmeninizin geri bildirimleri doğrultusunda yazım ve noktalama açısından düzenleyiniz.

4. Etkinlik

A) Aşağıda, okuduğunuz metinden alınan bazı cümleler yer almaktadır. Bu cümlelerden hareketle Asım'ın duygu durumunu tahmin ederek duygu cetvelinde uygun gördüğünüz değeri işaretleyiniz.

1. Beklemediğim bir anda onu bu kadar yakından görmek beni şaşırtmıştı.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2. Ne ağacı olduğunu merak ettim.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

3. Yine de zavallı ağacın hâline üzülüyordum.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

4. Şimdi gökyüzüne bakıyor, gülümsüyordu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

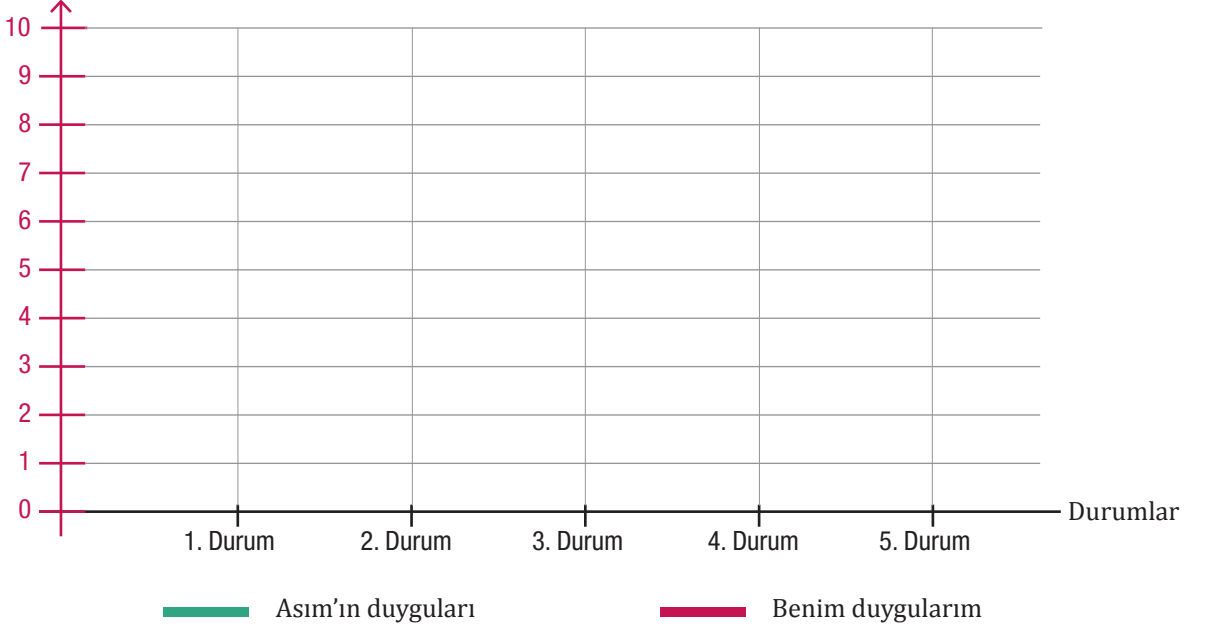
5. "Binlerce kez özür dilerim senden" diye fısıldadım.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

B) "Duygu cetvelinde verilen durumlarda siz ne hissederdiniz?" sorusundan hareketle kendi duygularınızı da duygu cetvelinde farklı renkte bir kalemle işaretleyiniz.

C) Duygu cetvelinde yaptığınız işaretlemeleri aşağıda oluşturacağınız çizgi grafikte gösteriniz.

Duygu Seviyesi

C) Grafiğinizi açıklayacağınız kısa bir konuşma yapınız.

5. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerini belirleyiniz. Yüklemdeki fiillerin öznesine göre çatı özelliklerini tablodaki ilgili yere örnekteki gibi işaretleyiniz.

	Etken	Edilgen
1. İnsan, kendine yapılan hataları çoğu zaman affeder.	×	
2. Sınav sonuçlarının yarın saat 09.30'da açıklanacağı bildirildi.		
3. O, hedeflerine ulaşmak için var gücüyle çalışıyor.		
4. Günlerdir kapısının çalındığı bile duyulmamıştı.		
5. Bizler, bazen etrafımızdaki güzellikleri görmezden geliyoruz.		
6. Çiçeklerle donatılmış bahçe ve rengârenk masalar çok beğenildi.		
7. Ayakkabı tamircisi yaşlı adam, dükkânının kepenklerini her sabah aynı heyecanla açardı.		
8. Gözlerimizin önünden bir film şeridi gibi akar zaman.		
9. Yapılan düzenlemeler toplantıda gözden geçirilmiş.		

6. Tema: Duygular

6. Etkinlik

Burdur'da yaşayan Ebru Hanım, Karabük'teki arkadaşını ziyaret edecektir. Ebru Hanım'ın arkadaşı, Karabük'ün Eflani ilçesinde oturmaktadır. Burdur'dan Eflani'ye doğrudan giden bir araç olmadığı için Ebru Hanım otobüsle belli yerlerde aktarma yaparak yolculuğunu gerçekleştirecektir. Ebru Hanım'ın yapacağı yolculukla ilgili bilinenler şunlardır:

- Yolculuğun tamamı otobüsle yapılacaktır.
- Ebru Hanım önce Burdur'dan Ankara'ya, sonra Ankara'dan Karabük'e, ardından da Karabük'ten Eflani'ye gidecek bir otobüse binecektir.
- Burdur-Ankara arası yolculuk 6 saat, Ankara-Karabük arası yolculuk 3 saat, Karabük-Eflani arası yolculuk ise 1 saat sürmektedir.
- Ebru Hanım, 3 Haziran 2026 Pazartesi günü sabah saatlerinde yola çıkmayı planlamaktadır.

Aşağıdaki biletleri inceleyerek bu biletlerin üstündeki bilgilerden hareketle Ebru Hanım'ın yolculuğunu en kısa sürede tamamlayabilmesi için alabileceği biletleri belirleyiniz. Bu biletlerin numaralarını alttaki ilgili bölümlere yazınız.

—OTOBÜS BİLETİ—

Tarih: 03.06.2026
Hareket Yeri: Burdur
Varış Yeri: Ankara
Hareket Saati: 09.30

Bilet No.: K237

—OTOBÜS BİLETİ—

Tarih: 03.06.2026
Hareket Yeri: Burdur
Varış Yeri: Ankara
Hareket Saati: 10.30

Bilet No.: H259

—OTOBÜS BİLETİ—

Tarih: 03.06.2026
Hareket Yeri: Burdur
Varış Yeri: Ankara
Hareket Saati: 11.15

Bilet No.: Z589

—OTOBÜS BİLETİ—

Tarih: 03.06.2026
Hareket Yeri: Ankara
Varış Yeri: Karabük
Hareket Saati: 15.00

Bilet No.: Ç529

—OTOBÜS BİLETİ—

Tarih: 03.06.2026
Hareket Yeri: Ankara
Varış Yeri: Karabük
Hareket Saati: 15.15

Bilet No.: A393

—OTOBÜS BİLETİ—

Tarih: 03.06.2026
Hareket Yeri: Ankara
Varış Yeri: Karabük
Hareket Saati: 17.00

Bilet No.: E330

—OTOBÜS BİLETİ—

Tarih: 03.06.2026
Hareket Yeri: Karabük
Varış Yeri: Eflani
Hareket Saati: 19.30

Bilet No.: G125

—OTOBÜS BİLETİ—

Tarih: 03.06.2026
Hareket Yeri: Karabük
Varış Yeri: Eflani
Hareket Saati: 20.15

Bilet No.: H777

—OTOBÜS BİLETİ—

Tarih: 03.06.2026
Hareket Yeri: Karabük
Varış Yeri: Eflani
Hareket Saati: 21.00

Bilet No.: S609

Burdur-Ankara Bilet Numarası

.....

Ankara-Karabük Bilet Numarası

.....

Karabük-Eflani Bilet Numarası

.....

Gelecek Derse Hazırlık

- Daha önce okuduğunuz ve sizi duygulandıran bir şiiri arkadaşlarınızla paylaşmak üzere sınıfa getiriniz.

1. Daha önce okuduğunuz ve sizi duygulandıran şiiri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Duygularınızı ifade etmekte zorlandığınız zamanlar oluyor mu? Örneklerle açıklayınız.

Şiiri, tür özelliklerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

BU ÇAĞRI SANADIR

Bir damla SU gönder bana
Eğer gönderebilirsen.
Ana sütü gibi tertemiz olsun
Bir damlası Karadeniz
Bir damlası Akdeniz olsun.

Bir avuç TOPRAK gönder bana
Edirne koksun, Ağrı koksun
Her zerresi burcu burcu
Türkiye koksun
Anadolu'dan çağrı koksun.

Bir dilim EKMEK gönder bana
Yiyince lezzetini hissedeyim
Bereketini hissedeyim.
Köy köy, tarla tarla
Memleketimi hissedeyim.

Bir demet ÇİÇEK gönder bana
Renkleri;
Sarı, kırmızı, beyaz ve mavi olsun
Râyihası, estetiği
Semavî olsun.

Bir tutam SEVDA gönder bana
Veysel Karanî'nin, Yunus Emre'nin
Sevdasından olsun.
Mevlâna'nın Mevlâ'sından olsun.
Sevdaların hasından olsun.

Bir RÜYA gönder bana
Yürürken, otururken
Güneşi, ayı seyredelim
Aradan kalksın tüm duvarlar
Maverayı seyredelim.

Bir damla ALINTERİ gönder bana
Yazdığın ŞİİRLERİ gönder bana
Okumaya ihtiyacım var...

Abdurrahim KARAKOÇ

* Metnin yazım ve noktalamasında
orijinaline bağlı kalınmıştır.

6. Tema: Duygular

1. Etkinlik

Aşağıda, metinden alınan bazı kelimelerin anlamları verilmiştir. Bu kelimeleri bulmacadan bularak örnekteki gibi renkli kalemle işaretleyiniz.

1. Güçlü sevgi, aşk.

2. Sanatsal yaratının genel yasalarıyla sanatta ve hayatta güzelliğin kuramsal bilimi, güzel duyu.

3. Güzel koku, ıtır.

4. Gökle ilgili, göğe ilişkin.

5. Çok küçük parçacık.

6. Birinin bir yere gelmesini isteme, davet.

7. Avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktarda olan.

8. Görülen âlemin ötesi.

9. Bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam.

10. İyi nitelikleri kendinde toplamış olan, en iyi cinsten.

V	Z	E	R	R	E	İ	F	R	H	A	S
A	D	S	İ	S	M	T	R	V	Ö	K	N
S	A	T	Ş	O	T	C	I	N	V	V	S
E	İ	E	L	Ç	A	Ğ	R	I	C	T	E
V	U	T	U	T	A	M	T	Ş	U	N	M
D	T	İ	E	Y	V	M	A	V	E	R	A
A	Y	K	D	E	M	E	T	İ	H	F	V
İ	D	F	R	A	Y	İ	H	A	L	Y	İ

2. Etkinlik

Okuduğunuz şiire benzetme söz sanatını kullanarak farklı başlıklar öneriniz.

Benzetme Söz Sanatını Kullanarak Önerdiğim Başlıklar

.....

.....

3. Etkinlik

Metinde şairin büyük harflerle yazarak vurguladığı ifadelerden bazıları aşağıda verilmiştir. Her ifadenin karşısına o ifadeyle ilgili duygu-yansıtacak birer örnek cümle yazınız.

Vurgulanan Öge	Duygu	Cümle
su	endişe	<i>Bugün su tasarrufu yapmaya başlamazsak yarın suyumuz olmayabilir.</i>
toprak	mutluluk	
ekmek	huzur	
çiçek	üzüntü	
sevda	sevgi	
rüya	korku	
alın teri	heyecan	

4. Etkinlik

Aşağıdaki görsellerin sizde uyandırdığı duygu ve düşüncelerden hareketle bir dörtlük yazınız.

6. Tema: Duygular

5.

Etkinlik

“Duygularımız ve yaşamımızdaki renkler arasında nasıl bir ilişki vardır?” sorusundan hareketle hazırlıksız bir konuşma yapınız. Konuşmanızda beden dilinizi etkili bir şekilde kullanınız.

6.

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerin öznesine göre çatı özelliklerini belirleyerek örnekteki gibi ilgili bölümü işaretleyiniz.

	ETKEN	EDİLGEN
1. Yaşanan o güzel günler unutuldu artık.		X
2. Buraya kadar gelip beni aramadınız mı?		
3. Yazarın son yazdığı eser, dil ve anlatım yönünden üst düzey bulunmuş.		
4. Orada yaşadıklarımız, hayata bakış açımızı değiştirdi.		
5. Çocukluğumuzda bize hep güzel öyküler anlatılmış.		
6. Deprem sırasında şehirde korku dolu anlar yaşandı.		
7. Herkesin bir köşeye fırlattığı eski eşyalardan harikalar yaratıyor.		
8. Geminin dumanından zar zor görünen şehre son bir kez baktı.		
9. Oğlunu görünce sevinçle koşup onu kucakladı.		
10. Elbet bir gün biz de mavi yolculuğa çıkacağız.		

Gelecek Derse Hazırlık

Aşağıdaki konulardan birini seçerek sınıfta arkadaşlarınızla paylaşmak üzere defterinize bir akrostiş yazınız.

UMUT

YAŞAMA SEVİNCİ

MUTLULUK

Defterinize yazdığımız şiiri arkadaşlarınızla paylaşınız.

▶ Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

UMUT...

Hayatınızın geride kalan kısmını şimdilik bir kenara bırakın.

Geleceğe ilişkin elinizde iki seçeneğiniz vardır; geleceğe, yarınlarınıza karşı umut içinde olmak ya da umutsuz ve ümitsiz olmak.

Umut, ümit düşleriniz üzerine kuruludur. Eğer hayal ediyorsanız, eğer kendinizi iyi tanıyorsanız, eğer kendinize inancınız ve güveniniz varsa hayallerinizi gerçek yapmamak için de bir neden yok demektir. Hayalleriniz varsa, hâlâ düş kurabiliyorsanız, geleceğe karşın hâlâ umutlusunuz demektir. Düşlerinizi kaybettiyseniz yarınlarınızı da kaybedersiniz.

Eğer umutlu değilseniz hayalleriniz ölmüş demektir. Hiç yoktur ya da olmamıştır demiyorum. Mutlaka geçmişinizde hayalleriniz olmuştur, ancak onlara olan inancınızı kaybetmişsinizdir ve sonuçta kendinize inancınızı kaybetmişsinizdir. Ve geleceğe umutla bakamaz, geçmiş günlerin etkisinde ve hayallerinde yaşarsınız. Sizi umutlu ve güçlü kılacak olan yarınlar ait hayallerinizdir. Yarına ait düşleriniz yoksa kendinizi değersiz görürsünüz, çevrenize karşı kendinizi değersiz ve anlamsız kılarırsınız. Yarına ait düşlerin olması, umudunuz olması kendinizi değerli gördüğünüzün de bir kanıtıdır.

(...)

Hayata olumlu, coşkulu, tutkulu, anlamlı, inançlı bakamıyorsanız sahip olduğunuz bilgilerin ne önemi olabilir ki?

Geleceğe ilişkin umutlarınız bugünkü gücünüzdür. Umudunuz olmazsa sizi yarına taşıyacak enerjiyi nereden bulacaksınız. (...) Heyecanınız yoksa yaşam size eziyet verir. İçinizdeki ateşi her zaman canlı tutun. Küllenmesine asla ve asla izin vermeyin. (...)

Yarına karşı kuşku, korku sizi aciz, çaresiz kılar. Başarısızlıklarınız da umudunu-

zu yitirtmesin. Başarısızlık size başarının kapısını açar. Yeter ki umudunuzu kaybetmeyin.

Hikaye Çinli düşünür Lao Tzu'nun (Lau Su) zamanında geçiyor.

"Bir köyde yaşlı bir adam varmış. Çok fakirmiş. Fakat kral bile onu kıskanmış. Öyle dillere destan bir beyaz atı varmış ki, kral atı için hazinesinin tamamını teklif etmiş fakat köylü satmaya yanaşmamış.

_ "Bu at, bir at değil benim için. Bir dost. İnsan dostunu satar mı?" dermiş.

Bir sabah kalkmışlar ki at yok. Köylüler ihtiyarın etrafına toplanmışlar:

_ "(...) Bu atı sana bırakmayacakları satacakları belliydi. Krala satsaydın, çok zengin olurdu. Şimdi ne paran, ne de atın var." demişler. İhtiyar:

_ "Karar vermek için acele etmeyin. Sadece at kayıp deyin. Çünkü gerçek bu. Ondan ötesi sizin yorumunuz ve verdiğiniz karar. Atımın kaybolması bir talihsizlik mi, yoksa şans mı bunu henüz bilmiyoruz. Çünkü bu olay bir başlangıç. Arkasının nasıl geleceğini kimse bilemez." demiş.

Köylüler ihtiyara kahkahalarla gülmüşler. Aradan 15 gün geçmeden at bir gece ansızın dönmüş. Meğer çalınmamış, dağlara gitmiş kendi kendine. Dönerken de vadi-deki 12 vahşi atı peşi sıra getirmiş. Köylüler ihtiyarın etrafına toplanıp özür dilemişler:

_ "(...) Sen haklı çıktın. Atının kaybolması bir şanssızlık değil adeta bir devlet kuşu oldu senin için. Şimdi bir at sürün var."

(...)

Lao Tzu bu hikayeyi şu öğütle tamamlamış:

_ "(...) Bir yol biterken yenisi başlar. Bir kapı kapanırken başkası açılır. Bir hedefe ulaşırsanız, daha yüksek bir hedefin hemen oracıkta olduğunu görürsünüz."

Hayatta her zaman yeniden başlayabilecek bir yeni başlangıç noktası bulabilirsiniz. Hemen şimdi yapın. Kalkın ve harekete geçin. (...)

Murat TOKTAMIŞOĞLU

(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1.

Etkinlik

A) Aşağıdaki ipuçlarından hareketle metinde geçen kelimeleri bularak örnekteki gibi yazınız.

1

zihin

görüntü

hülya

H A Y A L

2

coşku

eğilim

istek

T ... K ...

3

şüphe

kararsızlık

acaba

... Ş ... U

4

baht

şans

yazgı

... A ... İ ...

5

amaç

son
nokta

niyet

... E ... F

B) İpuçlarından hareketle bulduğunuz kelimelerin anlamlarını *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'ten araştırınız.

2.

Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Geleceğe ilişkin elimizdeki seçenekler nelerdir? Yazar, bu seçeneklerden hangisini önermektedir? Açıklayınız.
2. Umutlu insanlarla umutsuz insanların yaşamları arasındaki farklar nelerdir?
3. Kişinin umutlu olmasıyla kendine verdiği değer arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır? Açıklayınız.
4. Yazar, başarısızlık karşısında ne yapmamızı önermektedir? Siz bu öneriye katılıyor musunuz? Nedenleriyle açıklayınız.
5. "Hayatta her zaman yeniden başlayabilecek bir yeni başlangıç noktası bulabilirsiniz." sözüyle anlatılmak istenen düşünce nedir? Hayatınızdan örnekler vererek açıklayınız.

3. Etkinlik

Bir duygu seçiniz. Bir gün uyandığınızda seçtiğiniz bu duygunun insanlar tarafından artık hissedilmediğini hayal ediniz. “Sizce bu duygunun yokluğu yaşamınızda neleri değiştirdi?” sorusundan hareketle aşağıya öyküleyici bir metin yazınız.

4.

Etkinlik

A) Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Gazetecinin sorusuna cevap veren yazarın açıklamasında boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

Eserleriniz çok başarılı bulunuyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Ben bir yazarıyım. Bu türde yazmak kolay bir iş değil. Örneğin hikâye yazarken ayrıntılara girmiyorsunuz. Fakat ben mekân, zaman ve kahramanlarla ilgili detayları vermek zorundayım. Anlattıklarım gerçek yaşamdan izler taşımalı. Böyle olduğu için bu türün yazarlığını yaparken başarılı bulunmak beni çok mutlu ediyor.

A) Deneme

B) Destan

C) Roman

D) Sohbet

B) Aşağıdaki ifadelerden hangisi, etkinliğin A bölümünde ulaştığınız metin türünde yazılmış bir eserde yer almaz?

- A) Ağır adımlarla köy meydanına doğru yürüdü. Yıllardır özlemini çektiği ailesine kavuşmaya çok az kalmıştı.
- B) Elindeki tozlu kitabı rafın üstüne gizlice yerleştirdi. Bu kitabın bulunması belki de her şeyin sonu olabilirdi.
- C) Prenses, hapsedildiği kulenin kapısında nöbet tutan ejderhanın bir anlık dalgınlığından yararlanarak dışarı çıkmayı başarmıştı.
- D) Babasından kalan eski mektubu sandıktan çıkardı, okumaya başladı; okudukça gözyaşlarına hâkim olamıyordu.

5. Etkinlik

Daha önce okumadığınız kitaplardan birini öğretmeninizle seçiniz. Bu kitabı, öğretmeninizle belirleyeceğiniz sürede okuyarak aşağıdaki formu doldurunuz. Okuduğunuz kitabı, formdaki bilgilerden hareketle arkadaşlarınıza tanıtınız.

Kitabın Adı:

Yazarı:

Basım Yılı:

Sayfa Sayısı:

Kitabı Okumaya Başladığım Tarih:

Kitabı Okumayı Bitirdiğim Tarih:

Konusu:

Kahramanları:

En Sevdiğim Kahraman ve Özellikleri:

En Sevdiğim Bölümün Özeti:

Kitaptan Öğrendiklerim:

Kitap Hakkındaki Düşüncelerim:

6. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerini bularak bu yüklemelerin altlarını çizin. Bu yüklemeleri nesne-yüklem ilişkisine göre değerlendirerek yüklem bulundugu cümle numaralarını örnekteki gibi ilgili bölüme yazınız.

1. Etrafında olup bitenleri umutsuzca izliyordu.

2. Aradığı huzur ve mutluluğu evinden çok uzaklardaki bu küçük sahil kasabasında buldu.

3. Karşısındaki sevimli ve minik yüze acıyan gözlerle baktı.

4. Elindeki eski valizle köyün çamurlu yollarında yürüyor şimdi.

5. Anlatılan hikâyelere bakıldığında geçmişteki insanların daha kolay mutlu oldukları görülüyor.

6. Evinin balkonundan uçsuz bucaksız, muhteşem denizi seyredebiliyordu.

7. Burada yaşadığı her şeyi yıllar sonra defterine yazacaktı.

8. Onun burayı terk edişi, hepimizi düşündüğümüzden daha fazla yıprattı.

9. Her gün biraz daha fazla çoğalıyor yaşadığımız insanlara karşı duyduğumuz sevgi.

10. Okuduğum bu romanla farklı dünyalara gittim.

GEÇİŞLİ

1.

GEÇİŞSİZ

Gelecek Derse Hazırlık

“Zaman” ile ilgili atasözü ve deyimler araştırınız.

6. Tema: Duygular

Hazırlık Çalışmaları

1. Araştırdığınız “zaman” konulu atasözü ve deyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sizce zaman ve dostluk arasında nasıl bir ilişki vardır? Yaşamınızdan örnekler vererek açıklayınız.

▶ Karekodu okutarak metni dinleyiniz. Başlık ve içerik uyumunu değerlendiriniz..

DOSTLUK DEDİĞİN

(Dinleme Metni)
Selim KEKLİK

1. Etkinlik

Yandaki saatin akrebi, saat içindeki kelimelerin ilk hecesini; yelkovanı ise ikinci hecesini göstermektedir. Buna göre aşağıdaki saatlerin gösterdiği kelimeleri örnekteki gibi ilgili alana yazınız. Bu kelimelerin anlamlarını tahmin ederek karşılıklarına yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'ten kontrol ediniz.

12.15 → **şüp**he :

13.40 → :

14.55 → :

17.20 → :

21.35 → :

22.30 → :

2.

Etkinlik

Dinlediğiniz metni özetleyerek aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.

Etkinlik

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Mustafa, niçin zamanın kendisi için durduğunu ve ilerlemeyeceğini düşünmektedir?
2. Mustafa ders esnasında Alp'in hangi davranışlarına üzüldü ve şaşırmaktadır? Açıklayınız.
3. Sizce Mustafa, Alp'in yaptıklarını niçin sindiremiyor? Açıklayınız.
4. Mustafa'ya göre iyi bir dostun özellikleri nelerdir? Siz onun bu düşüncesine katılıyor musunuz? Nedenleriyle açıklayınız.

4.

Etkinlik

Aşağıdaki ifadelerden hareketle defterinize yaşamınızdan örnekler yazınız.

Zamanın geçmesini hiç istemediğim bir an

Zamanın hızlı geçmesini istediğim bir an

Zamanın durduğunu hissettiğim bir an

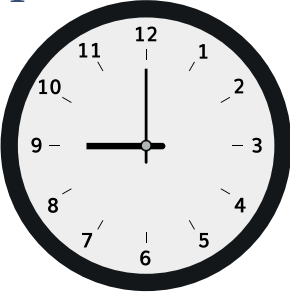
5. Etkinlik

A) Arda, Cenk, Fırat, Hakan adlı erkeklerle Birgül, Defne, Ezgi, Gonca adlı kadınlar bir iş yerine yaptıkları iş başvurusu üzerine bir gün içinde sırayla mülakata çağırılmışlardır. Bu kişilerin mülakat zamanı ve sırasıyla ilgili bilinenler şunlardır:

1. Mülakatlar 09.00'da başlamıştır ve adaylar yarım saat arayla görüşmeye alınmıştır.
2. Mülakata ilk giren aday erkektir.
3. Mülakatlara 12.00'de öğle yemeği için ara verilmiş, 13.00'te tekrar başlanmıştır.
4. Cenk mülakata 2. sırada girmiştir.
5. Arda mülakata Ezgi'den hemen sonra ve öğleden önce girmiştir.
6. Birgül mülakata öğleden sonra girmiştir.
7. Hakan mülakata 10.30'da girmiştir.

B) Bu bilgilere göre aşağıdaki saatlerde mülakata giren kişilerin adlarını, saatlerin altına yazınız?

1

.....

2

.....

3

.....

C) Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?

- A) Fırat, mülakata saat 13.00'te girmiştir.
- B) Defne, mülakata öğleden önce girmiştir.
- C) Gonca, mülakata 10.00'da girmiştir.
- D) Arda, mülakata 11.30'da girmiştir.

Ç) Bu bilgilere göre aşağıdakilerin hangisinden sonra kimin mülakata girdiği kesin olarak bilinmektedir?

- A) Arda
- B) Cenk
- C) Defne
- D) Fırat

6. Etkinlik

Öğretmeninizle oluşturacağınız grubunuzla aşağıda verilen durumlardan birini içeren bir tiyatro metni oluşturarak metninizi sınıfta canlandırınız.

- Çok istediğiniz bir şey hediye edilmiştir.
- Sevdiğiniz bir büyüğünüzle karşılaşmışsınızdır.
- Arkadaşınız hoşunuza gitmeyen bir şey yapmıştır.
- Hayranı olduğunuz bir ünlüyle tanışmışsınızdır.

7. Etkinlik

Aşağıdaki formu kullanarak grup arkadaşlarınızdan birinin 6. Etkinlik'e katılım sürecini değerlendiriniz. Arkadaşınızın durumuna uygun kutuyu çarpı (X) ile işaretleyiniz.

	Evet	Kısmen	Hayır
Tiyatro metninin oluşturulmasına katkı sağladı.			
Canlandırmada aktif rol aldı.			
İşitilebilir bir ses tonu ile konuştu.			
Canlandığı karaktere uygun vurgu ve tonlama yaptı.			
Beden dilini etkili bir şekilde kullandı.			
Mekânı etkili bir şekilde kullandı.			

8. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde yüklemelerin çatı özelliklerini belirleyerek örnekteki gibi ilgili bölümü işaretleyiniz.

	ÖZNESİNE GÖRE		NESNESİNE GÖRE	
	ETKEN	EDİLGİN	GEÇİŞLİ	GEÇİŞSİZ
1. Üzerimizden geçerken bize müthiş bir görsel şölen sunan göçmen kuşları seyrettik.	×		×	
2. Sonunda baharın habercisi beyaz çiçekler donattı her yanı.				
3. Çocuğun kaybettiği küçük, sevimli oyuncak nihayet bulundu.				
4. Memleket hasreti, gün geçtikçe daha fazla hissediliyor.				
5. Gösterdiği çalışma azmi ile herkesi büyülemişti.				
6. Öğretmenimizin sınıfta yaptığı şakaya hepimiz katıla katıla güldük.				
7. Eserin incelenmesi sunum gününden bir gün önce tamamlandı.				
8. Umarım istediğiniz okula kaydınızı yaparlarsınız.				
9. Öfke kontrolünün sosyal ilişkiler üzerindeki etkisi anlatıldı.				
10. Yalnız kalmak, bazen insanın kendini sorgulamasına yardımcı olur.				

9. Etkinlik

Karekodu okutarak fiil çatısı ile ilgili elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız.

Gelecek Derse Hazırlık

Yaşadığınız ili tanıtan bir afiş hazırlayınız.

ANA DİLİ

(Serbest Okuma Metni)

Konuşmaya başlayınca ilk önce “ana” deriz biz
“Ana dili”dir ilk dersimiz.
İlk trkmz ninniye anamız öz style
İirir ruhumuza bu dilde damla damla.

Bu dil, bizim ruhumuz, aşkımız, canımızdır,
Bu dil, birbirimizle yeminimiz-ahdımızdır.
Bu dil, tanıtımış bize dünyada her şeyi
Bu dil, ecdadımızın bize bırakıp gittiğı
En kıymetli mirastır, onu gözümüz gibi
Koruyup gelecek nesillere biz de hediye verelim.

Bizim yüce dağların sonsuz azametinden,
Yatağına sığmayan çayların hiddetinden,
Bu topraktan, bu yerden,
Halkın bağıından kopan yanık ezgilerden,
Gllerin renklerinden, eklerin kokusundan,
Mil ovasının, Muğın’ın sonsuz genişliğinden,
Ak saçlı babaların aklından, olgunluğundan,
Düşman üstüne koşan o Kırat’ın nalından
(...)

Sende benim halkımın kahramanlıkla dolu
Tarihi yazılır.
Sende nice bin yıllık benim medeniyetim,
şan şöhretim saklanır.
Benim adım sanımsın,
Namusum, vicdanımsın.
(...)

Bu dil, tanıtımış bize bu dünyada her şeyi,
Bu dil, ecdadımızın bize bırakıp gittiğı
En kıymetli mirastır, onu gözümüz gibi
Koruyup gelecek nesillere biz de hediye edelim.
(...)

Bahtiyar VAHAPZADE

(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağılı
kalmıştır.*

(...)

Bütün sokaklar çocuklarla dolup taşmıştı; iki kitapçı dükkânı da, çanta, defter, kalem satın almak isteyen annelerle ve babalarla tıklım tıklım dolmuştu. (...) Ben kapıya henüz yaklaşmıştım ki omuzuma bir elin dokunduğunu hissettim. İkinci sınıf öğretmenimdi bu, her zamanki gibi yine neşeliydi (...). Bana şöyle dedi:

“Demek ki, Enrico, (Enriko) artık birbirimizden tamamen ayrıldık.”

Gerçi bunu ben de biliyordum ama, yine de bu sözler bana dokundu, üzüldüm. Güçlkle içeri girdik. (...) Etrafta devamlı bir uğultu vardı, sanki bir tiyatro kapısından içeri giriliyordu.

Yedi sınıf kapısının üzerine açıldığı o geniş holü görünce içimi bir sevinç kapladı; üç yıl boyunca hemen hemen her gün buradan geçmişim. Etraf çok kalabalıktı, öğretmenler durmadan gidip geliyorlardı. Birinci sınıftaki öğretmenim benimle sınıf kapısında selâmlaştı ve:

“Enrico, sen bu yıl üst katta okuyacaksın, buradan geçmeyeceğine göre artık seni sık sık göremeyeceğim,” dedi ve üzgün üzgün yüzüne baktı.

(...)

Edmondo de AMICIS
(Edmundo de AMİÇİS)
(Çev.: Neyyire MİLÂNİ)
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1-5. soruları metne göre cevaplayınız.

1. Enrico, okula vardığında kimlerle karşılaşmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Metinde anlatılan olaylar boyunca Enrico, hangi duyguları yaşamıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Enrico'nun yaşadığı duygulara uygun üç deyim bulunuz. Bu deyimleri, Enrico'nun duygularını anlatmak için kuracağınız cümlelerde kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Metnin devamında olayların nasıl geliştiğini tahmin ederek bir paragraflık sonuç bölümü yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Metne uygun bir başlık belirleyiniz.

6. Yaşadığınız duygusal anlardan birini düşünerek o anda hissettiklerinizi anlatan hikâye edici bir metin yazınız.

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiilin öznesine göre çatı özelliği yay ayrıç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Saksılardaki çiçeklerin bazıları yeterince gün ışığı almadığı için kurumuştur. (Edilgen)
- B) Odanın içindeki tanıdık kokuyla hepimiz güzel anılarımızı hatırladık. (Etken)
- C) Dinleyicilere güzel vakit geçirmeleri için Türk sanat müziği eserleri dinletildi. (Edilgen)
- D) Çocukluğunun geçtiği yerleri yıllar sonra bile özlüyordu. (Etken)

8. Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiilleri inceleyerek geçişli fiillerin yer aldığı cümlelerin başındaki yay ayraç içine çarpı (X) işareti koyunuz.

- A. (.....) Sevdiklerinden uzun süre haber alamayınca endişeleniyor.
- B. (.....) Sizi üzen insanları bile affetmeyi öğrenmelisiniz.
- C. (.....) Babasının getirdiği kırmızı bisikleti görünce çok sevinmişti.
- Ç. (.....) Öğretmenimizin anlattığı fıkraya hepimiz çok güldük.
- D. (.....) Ağabeyi askerden gelince evin içi mutlulukla doldu.
- E. (.....) Müziğin duygularımıza olan etkisi hakkında bir konferans dinledik.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde neden ve sonuç yargıları fiilimsi yardımıyla bir araya getirilmiştir?

- A) Sakinleşmişti çünkü arkadaşı hatasını fark etmişti.
- B) Annesine hediye etmek için kıra çıkıp papatyalar topladı.
- C) Gece, gözleri iyi görmediğinden artık araba kullanmak istemiyordu.
- D) Havanın soğukluğu yüzünden hepimizin keyfi kaçmıştı.

Daha fazla soru için
karekodu okutunuz.

Özet İçerik

Yazma

Okuma

Dinleme/İzleme

Konuşma

7. Tema Doğa ve Evren

- Ardahan'dan Gelen Mektup
- Bitkiler Nasıl Hareket Eder?
- Gazlı Göl
- “Gökyüzünden Mektuplar” Kar Kristalleri (Dinleme Metni)
- Yeşil Alanların Şehir Yaşamındaki Önemi (Serbest Okuma Metni)

1. İlinizi tanıtmak amacıyla hazırladığınız afişi arkadaşlarınıza sununuz.
2. Ülkemizde görmeyi en çok istediğiniz iller hangileridir? Nedenleriyle açıklayınız.

Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

ARDAHAN'DAN GELEN MEKTUP

(Mustafa, Ardahan'da yaşayan bir çocuktur. Yine okula geç kaldığı sabahlardan birinde Mustafa, sınıf arkadaşlarını diğer günlere göre daha kaygılı bulur. Öğretmenleri onlara bir ödev vermiştir. Mustafa'nın da çok yakında öğreneceği gibi onlara birer mektup arkadaşı bulmuştur. Mustafa mektup arkadaşı Diyar ile mektuplaşmaya başladığında her ikisi için de bilmedikleri eşsiz yerlerin kapıları açılmış olur.)

Sevgili Diyar,

Ardahan'a gelmek istemene çok sevindim. Gerçi bu mevsimde her yer karla kaplı ama yine de görebileceğin, gördüğün için sevineceğin pek çok yere götürebilirim seni. Kuşlarla ilgilendiğine göre abin de gelmeli. Burada şahin ve pelikandan başka onun ilgisini çekecek bir sürü kuş türü var. İkincisi için de ilginç bir seyahat olacağından eminim.

Çıldır Gölü'ne götürürüm sizi. Buralı yazar Dursun Akçam'ın adını taşıyan kültür evine gideriz birlikte. Ardahan Kalesi'ne çıkarız. Ani Harabeleri'ne bile götürürüm sizi. Damal'da yapılan o güzel bebekleri görünce mutlaka onlardan birini almak isteyeceksin.

Gelmeden önce Ardahan hakkında biraz daha bilgi sahibi olmanız gerekir diye size bildiklerimi ve okulda öğrendiklerimi anlatmak istiyorum. Bizim buralarda eskiden çok daha fazlası yapılmış ama şimdi de en çok yapılan iş hayvancılıktır. Kekik kokulu sütler verir bizim ineklerimiz. Sütleri bir parmak kalınlığında kaymak tutar. Tereyağı, yoğurt, ayran, lor, kaşar peyniri, bizim "çeçil" dediğimiz peynirler yapılır o sütlerden. Ardahan kaşarının eşi benzeri yoktur. Kafkas arısı balı diye geçen balımızı anlatmaya sözcüklerim yetmez. Tattığında anlayacaksınız, şimdiye kadar yediğin balların hiçbirine benzemez.

Yılımız ilkbahar, sonbahar ve kış olmak üzere üç mevsimden ibaret gibidir. Yazımız çok nazlıdır. Kimi yıllarda çok bekleriz ama bir türlü gelmez. Mayıs'ta, haziranda hatta temmuzda bile kar yağdığı olur. Bu uzun ve soğuk kışları zevkli geçirmek için sık sık bir araya geliriz. Âşıklar saz çalar, "muamma" denen bil-meceler sorar, birbirleriyle atışırlar. Atışma, bir âşığın çalıp söylediği şiire ötekini yine şiirle karşılık vermesi demek. Artık, insanların çoğu televizyon izlemeyi âşık atışmasından daha keyifli bulsa da âşıklarımız şehir merkezinde değilse bile köylerde şiirler, destanlar söylemeye devam ederler. Köroğlu Destanı'nı, Ki-

zıroğlu'nun Köroğlu'yla kavgasını anlatırlar. Ben en çok Mihrali Bey'in Yemen'e gidişini anlatan destanı dinledim şimdiye kadar ama o destandan da kala kala aklımda şu üç dize kalmış:

Hemene de benim beyim hemene

Mihrali Bey endi m'ola Yemen'e

Çadırların kurdu m'ola çimene

Ocak başı söyleşileri olur. Eskiden daha sık olurmuş. Şimdi onlar da azaldı. Geldiğinde seni ocakbaşı söyleşilerine götürürüm. Nuri adlı ozanın Ardahan'ı öven şiirini orada dinlemiştim. Sadece ilk iki dördlüğü ezberimde. Onları da hem yazıyorum buraya:

Nasıl methedeyim Ardahan seni

Kalem ile seni yazmak isterim

Bahar ile açar çayır çimeni

Çayırın çimenin gezmek isterim

Bir yanın bağ bahçe bir yanın meşe

Bir yanın seherle dönmüş güneşe

Bir yanın laledir biri menekşe

Senin resmini ben çizmek isterim

Evlenecekler hep baharı bekler ama umarım siz buradayken bir düğün de yapılır. Düğünlerimiz çok güzel olur. El ele tutuşur, kadınlı erkekli yan yana dizilerek halay çekeriz. (...)

Kar kalkmayagörsün otlaklarımız, çiçek tarlasına döner. Hiçbir yerde bu kadar temiz göller, ırmaklar, bu kadar temiz bir hava yoktur.

Bazıları Ardahan için "güneşin bile üşüdüğü şehir" dermiş. Öyledir, soğuktur biraz. "Biraz" dediğime bakma, bizim öğretmen burada askerlik yapan bir arkadaşının Çıldır'da eksi otuz yedi (-37) dereceyi gördüğünü söylemişti. Biz daha soğuğunu bile yaşıyor olabiliriz ama ölçme şansımız olmadığından farkına varamıyoruz. (...)

Çok uzattım, bitiriyorum. Geldiğinde doya doya konuşuruz.

Mektubunu dört gözle bekleyeceğim.

Mustafa

Feyza HEPÇİLİNGİRLER
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1. Etkinlik

Metinden alınan bazı kelimelerin anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelimeleri anlamları ile eşleştirerek açıklama numaralarını örnekteki gibi ilgili bölüme yazınız.

1. lor		a. Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, sena etmek, övmek, yermek karşıtı.
2. âşık		b. Bir kahramanlık hikâyesini veya bir olayı anlatan, koşma biçiminde, ölçüsü on bir hece olan halk şiiri.
3. destan		c. Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı veya şafak sökme üzere olan zaman; seher vakti.
4. dize		ç. Arkadaşça, dostça karşılıklı konuşma, hasbihâl, sohbet.
5. methetmek	1.....	d. Bir tür taze, yumuşak ve tuzsuz beyaz peynir.
6. seher		e. Halk ozanı; halk içinde yetişen, deyişlerini genellikle sazla söyleyen, sözlü şiir geleneğine bağlı ozan; halk şairi.
7. söyleşi		f. Şiirin satırlarından her biri, mısra.
8. nazlı		g. Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer.
		ğ. Kolayca gönlü olmayan, kendini ağır satan, ısrar bekleyen, edalı.

2. Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Metin hangi amaçla yazılmıştır? Açıklayınız.
2. Ardahan'ın hangi lezzetlerinden bahsedilmiştir? Açıklayınız.
3. Ardahan'ın iklim özellikleri ile ilgili hangi bilgilere yer verilmiştir? Anlatınız.
4. Metinden hareketle Ardahan'ın hangi kültürel özelliklerine ulaşılabilir? Anlatınız.
5. Bir arkadaşınıza ilinizi tanıtan bir mektup yazsaydınız ilinizin hangi özelliklerinden bahsederdiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

3.

Etkinlik

Okuduğunuz mektubu Mustafa, Diyar'ın mektubuna cevap olarak yazmıştır. Bu mektuptaki ipuçlarından hareketle Diyar'ın Mustafa'ya yazdığı mektubu kurgulayarak aşağıya yazınız.

Sevgili Mustafa,

4.

Etkinlik

“Mustafa'nın yerinde siz olsaydınız Diyar'a nasıl bir gezi programı hazırlardınız?” sorusundan hareketle okuduğunuz metinde verilen bilgilerden yararlanarak bir gezi programı hazırlayınız. Gezi programınızı aşağıdaki alana yazınız.

GEZİ PLANI

Gezi Tarihi:/...../.....

	Gezilecek Yerler	Gidiş Saati	Dönüş Saati	Gezinin Amacı
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

5. Etkinlik

Gezip gördüğünüz ve sizi çok etkileyen bir yeri anlatacağınız bir konuşma yapınız. Konuşmanızda beden dilinizi etkili şekilde kullanınız.

6. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenlerini bulunuz. Cümle numaralarını örnekteki gibi ilgili bölüme yazınız.

1. Doğa konulu belgeseli izledim, çok başarılıydı.

2. Eren'in peyzaj bölümündeki stajı bitecek, gelecek yıl göreve başlayacak.

3. İlkbaharın gelişiyle yağmurlar da yağmaya başladılar.

4. Piknikteki herkes çevre bilinciyle davranıyor, yerlere çöp atmıyordu.

5. Deprem sırasında sadece ben ve arkadaşım, soğukkanlı davrandı.

6. Yemyeşil ağaçlarla kaplı bu mesirelikte annemin hazırladığı çay ve kurabiyeleri afiyetle yedik.

7. Çöpleri çöp kutusuna atmayanlar, çevreye zarar ve insanlara kötü örnek oluyorlar.

8. Üç gündür ne yazık ki kedimi çok az, köpeğimi ise hiç göremedim.

9. Çocukların sokakta oyun oynayacakları yer kalmadığından, hep yolda oyun oynuyorlar.

ANLATIM BOZUKLUĞU NEDENLERİ

ÖZNE EKSİKLİĞİ

1.

ÖZNE-YÜKLEM UYUMSUZLUĞU

YÜKLEM EKSİKLİĞİ

Gelecek Derse Hazırlık

Bitkilerle ilgili ilginç bilgiler araştırınız.

Bitkilerle ilgili yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

BİTKİLER NASIL HAREKET EDER?

(...)

Hayvanlar gibi kaslara, eklemlere ve sinir sistemine sahip olmasalar da bitkiler de hareket edebiliyor. Bitkilerin tohumlarını etrafa saçmak ya da başka canlıları avlayıp yemek için nasıl hareket ettiği, geçmişte daha çok biyologlar tarafından üzerine çalışmalar yapılan bir konuydu. Günümüzde ise doğadan esinlenerek robotlar geliştiren araştırmacılar, bitkilerin hareketlerinin ardındaki fiziksel süreçleri çözmeye çalışıyor.

(...)

Sinekkapan

Bitkilerin çoğu ihtiyaçları olan mineralleri topraktan, enerjiyi ise güneşten alır. Ancak hayvanları avlayarak beslenen bitkiler de vardır.

Hayvan avlayan bitkilerin en bilinen örneklerinden biri sinekkapandır. (...) Amerika kıtasının alt tropikal bölgelerinde yetişen bu bitkilerin yaprakları açılıp kapanabilen bir kapan gibidir. Bir “menteşeyle” birbirine bağlanmış gibi görünen iki parçalı yaprakların üzerindeki

hassas tüylere bir sinek temas ettiğinde, yapraklar saniyenin onda biri kadar bir süre içerisinde kapanır ve sineği içlerine hapseder. Daha sonra avın yumuşak dokularını parçalayan enzimler salgılanmaya başlanır. Yapraklar bir süre sonra yeniden açıldığında sindirim tamamlanmış, besinler özümsemiştir. Sindirimden geriye kalan artıklar rüzgâr tarafından alıp götürülür. Yapraklar bir sonraki av için hazır hâle gelir.

Sinekkapanların yapraklarının hızlı bir biçimde kapanmasını sağlayan iki mekanizma var. Birincisi yapraklara bir sinek dokunduğunda, yaprağın farklı bölgelerinde bulunan hücrelerdeki iyon derişimleri değişmeye başlar. İyon derişimi azalan hücreler su kaybederken iyon derişimi artan hücreler su kazanır. Hücreler arasındaki bu su alışverişi sırasında su kaybeden hücreler büzüşürken su kazanan hücreler şişer. Böylece yaprağın şekli değişir.

Su alışverişi sadece sinekkapanlar tarafından değil, başka pek çok bitki tarafından da ha-

reket etmek için kullanılan bir mekanizmadır. Ancak bu mekanizma, yaprakların sadece 100 milisaniye içerisinde kapanacak kadar hızlı hareket etmesini sağlamak için tek başına yeterli değildir.

Sinekkapanların yaprakları açıkken dışbükey, kapalıyken içbükey bir şekle sahiptir. Bu iki yapı da mekanik olarak kararlıdır, bir dış müdahale olmadığı sürece aynı biçimde kalabilirler. Ancak yapraklara etki eden ufak bir kuvvet, dengenin bozulmasına ve yaprağın şekil değiştirmesine neden olur. Bu süreci bir şemsiyenin rüzgârın etkisiyle ters dönmesine benzetebiliriz. Başlangıçtaki ve sondaki geometrilerin ikisi de kararlıdır. Üzerine herhangi bir kuvvet etki etmedikçe şemsiyenin şekli değişmez. Ancak rüzgârın uyguladığı kuvvet, dengenin bozulmasına ve şemsiyenin şekil değiştirmesine neden olur. Sinekkapanların yapraklarının hızla hareket etmesini sağlayan ana etken de başlangıçtaki dışbükey biçimli yaprakların bir elastik kararsızlığın eşiğinde olmasıdır: Yapraklardaki tüylere dokunan ufak bir sinek bile dengenin bozulmasına, yaprakların hızla şekil değiştirmesine yol açar.

Su Çarkı

Hayvanları avlayarak beslenen bir diğer bitki, (...) su çarkıdır. Suda yaşayan bitkinin bu isimle anılmasının nedeni, uzun ince gövdesi boyunca çember biçiminde dizilmiş yapraklara sahip olmasıdır. Su çarklarının yapraklarının görünümü sinekkapanlarınkine benzer ancak ortalarında bir menteşe yoktur.

Su çarklarının yapraklarının üzerinde de sinekkapanların yapraklarında olduğu gibi duyarlı tüyler vardır. Tüylere dokunan nesneler, yaprakların kapanmasını tetikler. Eğer içeride kalan av yaprakları parçalayamayacak kadar güçsüzse bitkiye yem olur.

Su çarklarının yapraklarının kapanmasında da hücreler arasındaki su alışverişi rol alır. Ancak hücreler arasındaki su alışverişi, tıpkı sinekkapanlarda olduğu gibi, tek başına avları yakalamaya yetecek hızları sağlayamaz.

Su çarkları yapraklarını kaparken “kinetik yükseltge-me” olarak adlandırılan bir ilkedden yararlanır. Bu durumu açıklamak için bir kapıyı kapatmak istediğimizi düşünelim. Kapıyı kolundan iterek ufak bir kuvvetle ya da menteşelere yakın bölgelerden iterek daha büyük bir kuvvetle kapatabiliriz. Menteşelere yakın bölgelerin kontrollü bir biçimde biraz hareket ettirilmesi, diğer kısımların çok daha fazla hareket etmesine neden olur.

Su çarklarının yaprakları hareket ederken de benzer bir süreç gerçekleşir. Sıvı hareketlerinin yaprakların gövdeye yakın kısımlarında sebep olduğu ufak bir deformasyon, yaprakların uçlarının hızla kapanmasına neden olur.

Yaprakların hızla hareket etmesine yardımcı olan bir diğer etken de açık yapraklarda, gergin bir yay gibi, esneklik potansiyel enerjisi depolanmış olması. Yapraklar hareket etmeye başladığında bu gergin yayda depolanmış potansiyel enerji açığa çıkar ve böylece hareket daha da ivmelenir. Yapraklar tekrar açılırken yay yeniden gerilir.

Güneş Gülü

Etçil bitkilerin bir diğer örneği, (...) güneş gülüdür. Güney Afrika'ya özgü bu bitkinin ince yaprakları, uçlarında damlacıklar hâlinde yapışkan bir madde bulunan ince tüylerle kaplıdır. Yaprakların üzerine konan böcekler, yapışkan maddeye saplanıp kalır. Daha sonra bitkinin yaprakları avın etrafına dolanır. Böylece daha fazla sindirim bezi ava temas eder ve özümseyen besin miktarı artar.

Bilimsel çalışmalar güneş güllerinin yapraklarının avın etrafında dolabilmesinin sırrının, yapraklardaki hücrelerin yapısında gizli olduğunu gösteriyor.

Yaprakların alt kısımlarındaki hücreler daha ince ve uzun, üst kısımlarındaki hücrelerse daha yuvarlak bir şekle sahip. Yapraklara dokunan canlıların tetiklediği biyokimyasal sinyaller, hücrelerin iç basıncının değişmesine neden olur. Tıpkı şişirilen bir balonun hangi şekli alacağının yapısına bağlı olması gibi, farklı yapıdaki hücreler basınç değişimine farklı tepkiler verir. Alt kısımdaki ince ve uzun hücreler, üst kısımdaki yuvarlak hücrelere kıyasla çok daha fazla şişer ve böylece yaprak avın etrafına sarılır.

Doğadan İlham Alan Mühendislik

Günümüzde robotlar üzerine araştırmalar yapan mühendisler, kaslara ve eklemlere sahip olmayan bitkilerin uyarılara tepki vererek hızla hareket edebilmesinden esinlenerek çalışmalar yapıyorlar. Örneğin güneş güllerinin yapraklarının avlarının etrafına dolanmasından esinlenerek robot parmakları geliştirmeye çalışan araştırmacılar var. Bu ve benzeri çalışmaların, hidrofobik (suyu sevmeyen) nilüfer yapraklarından esinlenerek kendini temizleyen camlar üretmek ya da kirpi oklarından esinlenerek cerrahi zımbalar geliştirmek gibi doğadan ilham alan mühendislik çalışmalarının ufak bir parçası olduğu söylenebilir.

Klasik mühendislik araştırmaları sırasında önce bir tasarım yapılır, sonra da gerçekten işe yarayıp yaramayacağını görmek için bir prototip üretilip test edilir. Doğadan esinlenen mühendislik uygulamalarının önemli bir özelliği ise gerçeğe dönüştürebildiğiniz takdirde tasarımınızın çalışacağını zaten bilmenizdir.

Dr. Mahir E. OCAK
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1. Etkinlik

A) Metinde geçen bazı kelimeler bulmacanın alt bölümüne, bu kelimelerin anlamları ise bulmacanın sol bölümüne yazılmıştır. Anlamlarla kelimeleri örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. Vücut kemiklerinin uç uca veya kenar kenara gelip birleştiği yer.	D	F	Z	E	B
2. Biyoloji ile uğraşan kimse.	İ	C	R	U	O
3. Bitkilerde döllenme sonunda yumurtacıktan oluşan ve yeni bir bitki oluşmasını sağlayan tane; ekecek.	A	U	T	M	N
4. Tellerden oluşan ve kasılarak vücut hareketlerini sağlayan organ ve bu organın teli dokusu; adale.	I	L	S	K	P
5. Biçimsizleşme, şekilsizleşme.	F	İ	Ö	Y	A
	biyolog	deformasyon	tohum	kas	eklem

B) Kelimelerle anlamların kesiştiği yerlerdeki harfler aşağıdaki kutulara sırasıyla yazıldığında hangi kelimeye ulaşılmaktadır? Yazınız.

B	...	...	...	...
1	2	3	4	5

2. Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Sinekkapan çiçeğine bir sinek konduğunda çiçeğin yaprağını harekete geçiren mekanizma nasıl çalışmaktadır? Anlatınız.
2. Sinekkapan çiçeğinin yapraklarındaki tüylere sinek dokunduğunda yaprakların hızla kapanmasının nedeni nedir?
3. Su çarkı ile sinekkapan çiçeği arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?
4. Güneş güllerinin yapraklarının avın etrafına dolanmasını sağlayan etkenler nelerdir?
5. Günümüzde kullandığımız teknolojik araçlardan hangilerinin mühendisliğinde doğadan ilham alınmış olabilir? Örnekler vererek açıklayınız.

3.

Etkinlik

Öğretmeninizle oluşturacağınız grubunuzla okulunuz veya yakın çevrenizde bir ağaçlandırma projesi başlatınız. Aşağıdaki proje formunu projenize uygun şekilde doldurunuz. Hazırladığınız projeyi arkadaşlarınıza sununuz.

PROJE FORMU

Projenin Adı:

.....

Projenin Başlangıç ve Bitiş Tarihleri:

.....

Projenin Amacı:

.....

.....

.....

.....

.....

Projenin Katılımcıları:

.....

.....

.....

Projenin Sloganı:

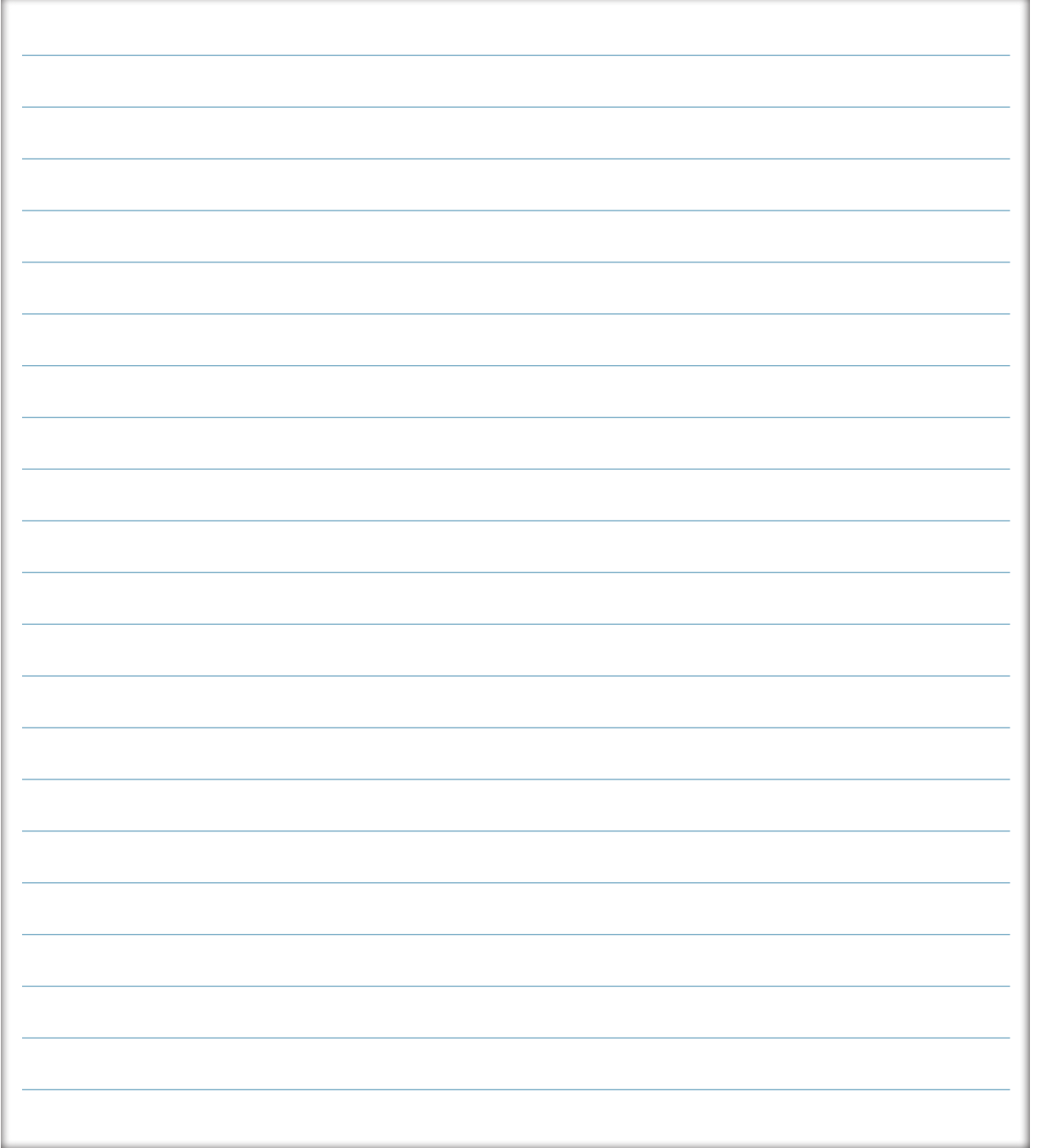
.....

.....

.....

4. Etkinlik

Doğa ve insan ilişkisi ile ilgili hikâye edici bir metin yazınız. Yazınızda bildiğiniz atasözleri ve deyimlerden uygun olanlarını kullanınız. Metninize uygun bir başlık yazmayı unutmayınız.

5. Etkinlik

“Geri Dönüşümün Önemi” konulu bir afiş hazırlayınız. Afişinizde daha önce kullandığınız ve geri dönüştürebileceğiniz malzemeler kullanınız. Afişinizi sınıfta arkadaşlarınıza sunarken ikna edici bir konuşma yapınız. Öğretmeninizle seçeceğiniz afişleri sınıf veya okul panosunda sergileyiniz.

6. Etkinlik

Aşağıda verilen cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenlerini bulunuz. Bu nedenleri verilen boşluklara örnekteki gibi yazınız.

1. Çukurova'nın bereketli toprakları, insanı kendine hayran bırakıyor; yaşama sevinci veriyor.
(*Yer tamlayıcısı eksikliği*)

2. Ağaçlandırma çalışmalarıyla ilgili öğrencileri dinlemek ve iş birliği yapmak istiyoruz.
(.....)

3. Çocuk sokakta gördüğü kediye sevgiyle okşadı, mama ve su verdi.
(.....)

4. Yaz tatili boyunca köyünden ayrı kalmıştı, çok özlemişti. (.....)

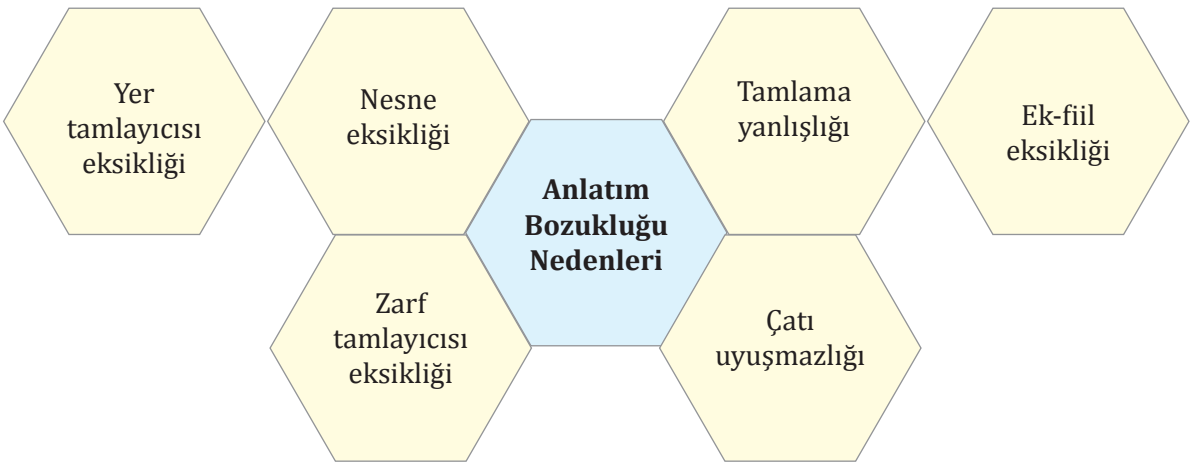
5. Dedemin bahçesindeki elmalar kıpkırmızı ama lezzetli değildi. (.....)

6. Bu aralar tarihî ve doğa kitaplarına merak saldı. (.....)

7. Caddeye dikilen çiçeklere hayranlıkla bakıyor, sulamak için sabırsızlanıyordu.
(.....)

8. Arazide yaşanan toprak kaymasının nedenleri belirlendi ve bunlara çözüm üretti.
(.....)

9. Uzay araştırmalarına ilgi duyan birçok kişiler bu konuda ciddi araştırmalar yapıyor.
(.....)

Gelecek Derse Hazırlık

Yaşadığınız bölgeye ait bir efsane araştırınız.

1. Araştırdığınız efsaneyi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Doğal kaynakların (kayık, göl, mağara vb.) beden ve ruh sağlığımız üzerindeki etkileri nelerdir? Açıklayınız.

► Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

GAZLI GÖL

(...) Bir varmış, bir yokmuş, bir kral varmış. Bu kralın adı Midas'mış.

Kral dediğin sevinç içindedir, yaşamı yaşamdır, onun emrine boyun eğenler ağamdır, paşamdır. Midas'ın işi iş, her gün tasarladığı, gördüğü hep altınlı düşmüş. Ama yüreğinin tam ortasında, düşünüy, işini kendine acılarla zehir ettiren kapkara bir tasası varmış. Biri-cik kızı, bir tanesi, nur tanesi; gençliğinin sevinçleriyle baharının türkülerıyla coşamıyor-muş. Vücudunun her yerinde iri iri, kara kara, başları al al, yara yara, kocaman çibanları varmış. Uyuyamıyor, yatamıyor, gezemiyor, tozamıyormuş. Bir dakikası, bir yıl kadar uzun; bir günü, bir ömür kadar genişmiş. Her yerinde sanki bin yılan, etini, kemiğini dilim dilim doğruyor, tatlı canına bir tadımlık yaşam mutluluğu vermiyor-muş.

Kral Midas, bu günleri karartan, geceleri uzatan bu yasin içinde, kızıyla birlikte kıvranıp duruyormuş. Çalmadığı kapı, almadığı öğüt kalmamış. Yedi yüz dağın otu, yedi yüz hayvanın eti; ırmakların suları, dudakların duaları bir fayda vermemiş. On çiban sönerken, yeniden on çiban daha başlarmış genç kızın canını yakmaya. Fidan kız, ceylan kız, civan kız "Ah!" ettikçe kral "Vah!" ediyormuş; ama hiçbir can acısı kızın yarasına merhem olamıyormuş.

Kral Midas, her gün tüm ülkelere kızının durumunu bildiren adamlar gönderir, bir ilaç, bir derman ararmış. Elden ne gelir, dilden ne gelir, yelden ne gelir! Kızın yıllar süren bu çilesi dolmamış, yüzü hiç gülmemiş.

Günler hep kara, geceler hep yara olur, can ağrıların elinde dilim dilim doğranır da buna yürek dayanır mı? Dayanmaz. Kızın sabrı taşmış, akli yerinden oynamış, gözleri evi, yeri görmemiş, atmış kendini ovalara dağlara... Herkes, kızın aklını kaçırdığını söylemiş.

Kral, bu durum karşısında yaşlara dalmış, yaşama düzeni iyiden iyiye bozulmuş. Kızın

ardından adamlar salmış, onu uzaktan gözetmeye başlamış.

Kız, ele avuca sığmıyormuş. Deli mi deli. Yaraların, sancıların kaskacında, pençesinde öyle inlermiş, öyle inlermiş ki dağlar, seller çın çın ötermiş. Her yerde ağlar, her dereyle çağlarmış. Yerinde duramaz, yattığı yerlerde kalamaz, saç baş dağınık, üst baş yırtık kendini çayların sularına atarmış.

Gün gelmiş, ay geçmiş, aylar dolmuş. Artık kızın yanına kimse yaklaşmaz olmuş. Yabancılaşmış; yüzünün, gözünün renklerini yitirmiş, üstünü başını bitirmiş, bir ses bile anlamaz duruma gelmiş.

Onu tanıyan kalmamış. Sesi, ovaların sesi; ağlayışları, dağların nefesi olmuş.

Kral Midas, sarayında dertlerle baş başa, acılar içinde; iğneli beşikte sallanır gibi, kızını düşüne düşüne solmuş, mutsuz bir can olmuş.

Günler geçmiş durmadan. Bir tan vakti, deli kız, bir tadımlık uykudan uyanıp hemen fırlamış, başlamış koşmaya. Koşmuş, koşmuş, bir yamaçtan yel gibi inmiş. Uzaktan uzağa kuşlar ötüyor, köylerin bacaları yeni yeni tütüyormuş. İğne iğne batan, ısırın, koparan çibanların sancısıyla, önüne çıkan bir kaynağa hemen kapanmış. Kana kana içmiş, kendinden geçmiş.

Bir süre sonra uyanmış, bir daha, bir daha içmiş, yine kendinden geçmiş. Daha sonra başını suyun içine sokmuş. Su ak bir kayanın altından dupduru, köpük köpük kabarıyor, tertemiz çakıl taşlarının üstünden akıp gidiyormuş. Kız suyun gözüne bakmış içmiş, suyun yüzüne bakmış, içmiş... Sevmiş suyu. Sızıları diner gibi olmuş. Sonra kollarını daldırmış içine, sonra ayaklarını sokmuş. Daha sonra rahatlamış. Hemen kendini atıvermiş suyun içine. Yüzmüş, dışarı çıkmamış.

Bu su başka bir su; bu su başka bir duygu gibi sarmış onu. Gecelerce, gündüzlerce kalmış içinde. Susadıkça içmiş, kandıkça içmiş, durmadan içmiş ve yatışan ağrıların ardından kendinden geçmiş.

Onu gözetleyen saray adamları, suyun yakınına hemen bir oda yapmışlar, yemeklerini taşımışlar. Güzel, yeni giysiler getirmişler. Bir yandan da suyun aktığı çakıllı çukuru genişletmişler.

Gün gelmiş, gün geçmiş. Bu su, Midas'ın bir tek kızına tüm derman olmuş. Zamanla ne yara kalmış ne çiban. Tüm deri yeniden değişmiş. Kıpırmızı, kara kara çiban başları sönmüş, hepsi tatlı tatlı pembeleşen güllere dönmüş. Kızın yüzüne kan, her yerine can, yüreğine derman gelmiş. Gülmeye başlamış. Sudan çıktıktan sonra yeşil çayırdaki gezmiş, gökyüzüne bakarak tüm varlığı şöyle bir içten süzmüş ve kendini anlamaya başlamış.

Midas'ın kızı suda yıkana yıkana ayrı bir can olmuş, ayrı bir can bulmuş. Yepyeni bir güzel kız olarak çevresindeki saray adamlarıyla konuşmuş.

Kral Midas, sevinmiş, sarayına sığamamış. Tüm acıları kaybolmuş, hiç dert çekmemiş bir can olmuş. Kızıyla mutlu günlere, yarınlara dalarken adamlarına kesin emrini vermiş:

— Suyu kazın göl olsun, tüm canlar bu sudan şifalarını bulsun!

Su, göl olmuş. O günden beri derilerinde bir acı duyanlar, sızılardan kurtulamayanlar buraya gelerek dertlerinden kurtulurlar.

Varın siz de için. Varın su için de siz de kendinizden geçin. Ne dileğiniz varsa ona göçün.

İbrahim Zeki BURDURLU

(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

1. Etkinlik

Aşağıda anlamları verilen kelimeleri metinden hareketle bularak bulmacaya örnekteki gibi yerleştiriniz. Bulmacanın sayıyla belirtilen kutularında yer alan harfleri bulmacanın altındaki bölüme yazarak şifreyi bulunuz.

1. Bir suyun çıktığı yer, kaynarca, pınar, memba, göz.
2. Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç.
3. Ölüm veya bir felaketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar, matem.
4. Zahmet, sıkıntı.
5. Bir gereksinimini, bir isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak.
6. Bedensel veya ruhsal bir hastalığın son bulması, hastalıktan kurtulma.
7. Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya.
8. Vücudun herhangi bir yerinde oluşan ve çoğu, deride veya deri altında şişkinlik, kızartı, ağrı ve ateş ile kendini gösteren irin birikimi.
9. Üzüntülü düşünce durumu, kaygı, endişe, gam.

1	K	1	A	Y	N	A	K
2			E	2			
3		3	S				
4				4	E		
5		A			5		
6		6	F				
7	7		Ş				
8		I			8		
9	T			9			

ŞİFRE:

1	2	3	4
K			

5	6	7	8	9

2.

Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Kral Midas ve kızının mutsuz olmasının nedeni nedir? Açıklayınız.
2. Kral Midas, kızının derdine çare bulabilmek için neler yapmıştır? Metinden örnekler vererek açıklayınız.
3. Kral Midas'ın kızı, çektiği acılara daha fazla katlanamayınca ne yapmıştır? Açıklayınız.
4. Kral Midas'ın kızının günlerce içinde kaldığı ve kana kana içtiği su, onda nasıl bir değişim meydana getirmiştir? Anlatınız.
5. Kralın su kaynağıyla ilgili olarak adamlarına verdiği emir nedir? Açıklayınız.
6. Yaşadığınız bölgede hastalıklara iyi geldiği düşünülen su kaynakları ve kaplıcalar var mı? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.

Etkinlik

Ekolojik ayak izi ile ilgili bir araştırma yapınız. Araştırma sonucu elde edeceğinizi bilgileri sınıfta arkadaşlarınıza sununuz. Yaşamınızdan örnekler vererek araştırma konusu üzerinde tartışınız.

4. Etkinlik

Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Görselin sizde çağrıştırdığı duygu ve düşüncelerden hareketle bir konuşma yapınız.

5. Etkinlik

Topluma önemli sosyal mesajlar vermek için hazırlanan reklamlara “kamu spotu” denmektedir. Öğretmeninizle oluşturacağınız grubunuzla aşağıya, suyun doğru kullanımıyla ilgili bir kamu spotu senaryosu yazarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue lines, resembling notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

6.

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerin altındaki boş bölümlere cümlelerde görülen anlatım bozukluklarının nedenlerini ve cümlelerin doğru biçimlerini örnekteki gibi yazınız.

1. Kampta bu gece nöbeti ben, yarın Sena tutacak.

Anlatım Bozukluğunun Nedeni: *Yüklem eksikliği*

Cümlenin Doğru Biçimi: *Kampta bu gece nöbeti ben tutacağım, yarın Sena tutacak.*

2. Okyanustaki köpekbalıkları yüzeye çok yakın yüzüyorlardı.

Anlatım Bozukluğunun Nedeni:.....

Cümlenin Doğru Biçimi:.....

3. Kimse uzayın derinliklerinde neler olduğunu bilmiyor, merak ediyor.

Anlatım Bozukluğunun Nedeni:.....

Cümlenin Doğru Biçimi:.....

4. Yağmurun ince ince yağdığını görmüş, daha iyi hissetmek için dışarı fırlamış.

Anlatım Bozukluğunun Nedeni:.....

Cümlenin Doğru Biçimi:.....

5. Bu yöntemle hedeflenen başarıya erişiyor muyuz yoksa daha da uzaklaşıyor muyuz?

Anlatım Bozukluğunun Nedeni:.....

Cümlenin Doğru Biçimi:.....

6. Dün okul bahçesinde oynayan çocuklara rastladım, uzun uzun sohbet ettim.

Anlatım Bozukluğunun Nedeni:.....

Cümlenin Doğru Biçimi:.....

7. Bu sefer de ben, Nisa ve Mert kartopu oynayacak.

Anlatım Bozukluğunun Nedeni:.....

Cümlenin Doğru Biçimi:.....

Gelecek Derse Hazırlık

“Doğa” konulu bir şiir araştırınız.

7. Tema: Doğa ve Evren

Hazırlık Çalışmaları

Araştırdığınız “doğa” konulu şiiri arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Karekodu okutunuz. Metni, anlamını bilmediğiniz kelimeleri not alarak dinleyiniz.

1. Etkinlik

A) Metni dinlerken not aldığınız kelime veya kelime gruplarının anlamlarını tahmin ederek aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Tahminim

B) Tahminlerinizi kelime veya kelime gruplarının *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'teki açıklamaları ile karşılaştırarak kontrol ediniz.

C) Anlamlarını öğrendiğiniz kelime veya kelime gruplarından iki tanesini birer cümlede kullanınız. Cümlelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

2.

Etkinlik

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Wilson A. Bentley (Vilsin A. Bendli) kar kristalleri konusunda hangi öncüllükleri yapmıştır?
2. Ukichiro Nakaya'nın (Ukiçiro Nakaya) kar kristalleri ile ilgili yaptığı çalışmalar nelerdir?
3. Nakaya, kar kristallerini niçin “gökyüzünden gelen mektuplar” olarak tanımlamaktadır?
4. Kar kristallerinin genellikle altıgen prizma şeklinde olmalarının nedeni nedir?
5. Kar kristalleri nasıl oluşmaktadır? Aşamalar hâlinde anlatınız.
6. Yağış türünü belirleyen etkenler nelerdir?
7. Karın beyaz olmasının nedenleri nelerdir?
8. En sevdiğiniz yağış türü hangisidir? Nedenleriyle açıklayınız.

3.

Etkinlik

Dört mevsimden birini seçiniz. Bu mevsimin duygularınız üzerindeki etkisini anlatan bir şiir yazınız. Şiirinize uygun bir başlık yazmayı unutmayınız.

[illegible]

4. Etkinlik

Hava olaylarıyla ilgili bir hatıranızı arkadaşlarınızla paylaşınız. Konuşmanızda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanınız.

5. Etkinlik

Aşağıda yüksek kalitede bir mikroskopla incelenmiş kar tanesi şekilleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Buna göre görsellerden hangisinin açıklaması yapılmamıştır?

1. Bazı kar taneleri, altıgen bir merkezden geçen üç doğrusal çizgiden oluşmaktadır. Bu kar tanelerinin birbirini keserek merkezden geçen ve ilk bakışta balık kılçığını andıran çizgileri mevcuttur.

2. Yıldız benzeyen iki şeklin iç içe geçtiği ve ortasında bir dairenin bulunduğu kimi kar tanelerinde yıldız şekillerinin uçlarının her birinde küçük daireler bulunmaktadır. Merkezdeki yıldız şekillerinin ortasından ise ok biçiminde üç çizgi kesişerek geçmektedir.

3. Çizgilerin üzerinde bulunan, sağa ve sola ayrılmış iki dal görünümlü şekliyle en rahat görünen şekillerden biri olan bu kar tanesinin merkezinde herhangi bir geometrik şekil bulunmamaktadır.

4. Bazı kar taneleri çok karmaşık bir yapıya sahiptir. Karmaşık yapıları kar tanelerinde dikdörtgen biçimli kristaller ile daire biçimli kristaller birbirinden bağımsız bir görüntü sergiler.

A)

B)

C)

D)

6. Etkinlik

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenlerini tablodaki ilgili yerlere örnekteki gibi yazınız.

		Anlatım Bozukluğunun Nedeni
1	Ben doğa yürüyüşü yapmayı, o ise dağ tırmanışı yapmayı tercih etti.	<i>Yüklem eksikliği</i>
2	Gökyüzünde taklalar atan güvercinler bir süre sonra çatıya kondular.	
3	Diktiğimiz fidanları suladım, ilgi gösterdim.	
4	Dün mahalledeki kedileri besledik ve epey vakit geçirdik.	
5	Yaylanın tertemiz havasına bayılır, balkona çıkıp tüm gücüyle içine çekerdi.	
6	Hiç kimse ıslanmaktan korkmuyor, sokaklarda yağmurun keyfini çıkarıyordu.	
7	Buraların toprakları çok verimli ama bakımlı değilmiş.	
8	Çevre konferansına ben ve sınıf arkadaşlarım katıldı.	
9	Bu küçük ülke, coğrafi ve iklim açısından komşularından çok farklıydı.	
10	Kampta biraz sohbet edip erkenden çadırlara geçildi.	

7. Etkinlik

Karekodu okutarak anlatım bozuklukları ile ilgili elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız.

Gelecek Derse Hazırlık

- Ülkemizin farklı yörelerine ait kahvaltı kültürleri ile ilgili bir araştırma yapınız.

YEŞİL ALANLARIN ŞEHİR YAŞAMINDAKİ ÖNEMİ

(Serbest Okuma Metni)

Ağaçlar birer ses salkımıydı kuşların ağzında...” diyor Şükrü Erbaş (Bağbozumu Şarkıları). Kuşların şarkısıydı ağaçlar, insanların en eski dostu. Evimizin direği ağaçlar; kapımız, penceremiz; aşımız, ekmeğimiz, tadımız; ateşimiz, serinliğimiz... Yeşil dostlarımız; ağaçlar, bitkiler ve diğer yeşil dünya canlıları. Onlarsız bir yer, yurt, vatan, dünya düşünmek mümkün mü?

Bir yeri yurt yapmanın ilk şartı oraya bir çınar ağacı dikmektir Türklerde. O ağaçla birlikte toprağa, vatan tuttuğu yere, kök salmanın güvenini hissederek içinde, kendini oraya ait hisseder, dikili bir ağacı vardır o topraklarda. Bir yere yerleştiğinde bahçeye ağaç diker; çocuğu olduğunda yine ağaç diker, ağaç gibi uzun ömürlü, hayırlı, bereketli olsun diye. Öldüğünde mezarının başına bir ardıç yahut servi dikilsin ister, ağacın yeşilliği cenneti hatırlatacaktır. Cennet yemyeşil bir bahçe değil midir neredeyse tüm inançlarda?

Sanayi Devrimi'yle birlikte dünya cennetinden uzaklaşan insana; bahçesiz, ağaçsız, çiçeksiz bir dünya sunuldu. Bu kentler; alıştığı şeyden, binlerce yıllık tecrübelerini devraldığı atalarının yaşam şekline uzaklaşıyordu insanı. O nedenle şehir insanı biraz gariptir, yalnızdır, kendisinin ve şehrin yabancıdır; dağlarda, ormanlarda, tabiatla iç içeyken kendimizi daha özgür hissetmemizin nedeni budur. Ait olduğumuz yerdeyizdir.

Yeşil alanlar bizi niye mutlu eder? Doğa ve yeşil alanlar insanlara iyi gelir de ondan. Doğayla bütünleştiğinde, doğanın bir parçası olduğunda insan içgüdüsel olarak huzur bulur. Pandemi sürecinde bir daha anladık ki yeşil alanlar şehrin dekoratif unsurları değil, hayatımızın vazgeçilmezi. Dünya nüfusunun %60'ı, ülkemiz nüfusunun %80'i kentlerde yaşıyor. Kentler, yeterince yeşil mi peki?

Yeşil alanların yaşamımızdaki varlığı konusunda karamsar değiliz, umudumuz her geçen gün artmaktadır. Yeni kurulan şehirlerde açık yeşil alanlar görülmektedir. Özellikle son yıllarda yapılan planlı yeşil alan çalışmalarıyla parklar, hobi bahçeleri, yollar; içimizdeki yeşil özlemine az da olsa cevap verebilmektedir. Az ya da çok hemen her kentte bulunabilen açık ve yeşil alanları sayacak olursak:

a. Ormanlar ve ağaçlandırma alanları,

b. Akarsular, göller ve göletler,

c. Piknik ve mesire alanları,

d. Botanik ve hayvanat bahçeleri,

e. Hobi bahçeleri,

f. Semt, mahalle ve kent parkları,

g. Spor sahaları, çocuk oyun alanları,

h. Yaya yolları ve meydanlar,

i. Mezarlıklar,

j. Kara ve demir yolu güzergâhları,

k. Kamu kurumlarına ve konutlara ait bahçeler,

l. Bina çatılarındaki bahçeler.

Bu yeşil alanların kent yaşamına, dolayısıyla bizim hayatımıza faydalarını şöyle sıralayabiliriz: erozyonu önleme, oksijen üretimi, kirli havanın filtre edilmesi, nispi hava nemi üzerine etkisi, atmosferdeki karbonun tutulması ve sera etkisinin azaltılması, biyolojik çeşitliliği koruma, gürültünün azaltılması. Ekolojik faydaları, ekonomik faydaları ve turizme olan etkisi artık iyice anlaşılmıştır.

Melih AKİFOĞLU

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

TEMA DEĞERLENDİRME

DENİZ YILDIZLARI

Uzun kumsalı olan bir tatil kasabasına giden bir yazar denizi seyrederken bir adamın garip hareketler yaptığını görür. Sahile biraz yaklaşınca adamın çırpınırcasına kumsalın üzerindeki deniz yıldızlarını alıp denize fırlattığını fark eder. Yazar adama sorar “ne yapıyorsun?” diye. Adam “deniz yıldızlarını denize atıyorum” der. Sonra ekler “bunlar kumsalda kalmış, az sonra kızgın güneş altında kuruyacaklar ve ölecekler.” Yazar, kumsala bir bakar ki kilometrelerce uzunlukta ve üzerinde belki binlerce deniz yıldızı var. “Deniz yıldızları, o kadar çok ki, senin attıklarınla ne fark eder?” der. Adam, bir deniz yıldızını daha denize attıktan sonra “işte onun için fark etti” cevabını verir..

Ziya BARAN-Canten KAYA

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1-5. soruları metne göre cevaplayınız.

1. Yazar, denizi seyrederken neyle karşılaşmıştır? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Sahildeki adamın davranışları karşısında yazar ne düşünmektedir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Bu metinde anlatılanlardan hareketle sahildeki adamın doğa ile ilgili duygu ve düşünceleri hakkındaki tahminlerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Metinde yazarın bakış açısıyla anlatılan olayları siz de sahildeki adamın ve bir denizyıldızının bakış açısıyla yeniden kurgulayarak özetleyiniz.

Sahildeki adamın bakış açısıyla:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bir denizyıldızının bakış açısıyla:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Metindeki yazım ve noktalama hatalarını belirleyerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

6. İnsan, son birkaç asırdır doğaya karşı savaş ilan etti. Başka bir deyişle doğayı düşman belleyen insan, elindeki bütün teknolojik imkânlarla doğal kaynakları sömürmek için doymak bilmeyen bir iştahla saldırıya geçti. Oysaki en başından beri doğa, insanın biricik evi ve sığınağıydı. Yiyecek verdi, barınak verdi; kısaca insana yaşaması için her şeyi cömertçe sundu. İnsan, özellikle doğayla uyum içinde yaşadığı dönemlerde huzur ve bolluk içinde yaşadı.

Bu metinde geçen altı çizili ifadelerin, metnin anlamına olan katkısını açıklayınız.

7. Aşağıya doğanın insan hayatındaki yeri ve önemi konulu bilgilendirici bir metin yazınız. Metninizde “Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, kısaca, böylece, ilk olarak, son olarak” ifadelerinden en az üçünü kullanarak bunların altını çizersiniz.

8. Aşağıda verilen cümlelerin hangisinde amaç-sonuç ilişkisi vardır?

- A) Gezegenimizin kaynaklarını verimli bir şekilde kullanmalıyız.
- B) Bahar geldiği için her yer yeşilin farklı tonlarına bürünmüştü.
- C) Yıldızları gözlemlemek için büyük bir teleskop alacaktım.
- D) Yağmurdan sonra doğayı seyretmek çok keyifli oluyor.

9. Durmak:

- İşlemez olmak, çalışmamak.
- Dinmek, kesilmek.
- Varlığını sürdürmek.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “durmak” kelimesi, verilen anlamlarından herhangi biriyle kullanılmamıştır?

- A) Binlerce yıl önce patlayan yanardağın izleri bu bölgede hâlâ duruyor.
- B) Yolun ortasında durup çevresini incelerken şaşkınlığını gizleyemedi.
- C) Sabaha kadar yağın yağmur başladı gibi durmuş ve gökyüzü açılmıştı.
- D) Şehir meydanındaki kulenin saati bir anda durunca herkes şaşırıldı.

10. Aşağıdakilerin hangisinde nesne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) Diş sağlığı için dişlerin düzenli şekilde fırçalanması gerekir.
- B) Spor malzemelerini dolabına düzenli bir şekilde yerleştirdi.
- C) Kullandığı eşyalara özen gösterir, her zaman titizlikle kullanırdı.
- D) Dengeli beslenme kurallarını öğrenmeli ve uygulamalısınız.

Daha fazla soru için
karekodu okutunuz.

Özet İçerik

Yazma

Okuma

Dinleme/İzleme

Konuşma

8. Tema Sağlık ve Spor

- Kahvaltının Önemi
- Spor Yap, Beynin Formda Kalsın!
- Obezite Nedir?
- Atatürk ve Spor (Dinleme Metni)
- Badminton Oynamaya Var mısınız? (Serbest Okuma Metni)

Hazırlık Çalışmaları

1. Ülkemizin farklı yörelerine ait kahvaltı kültürleri ile ilgili yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Yörenizin kahvaltı kültürünü ülkemizin diğer yöreleri ile karşılaştırınız. Karşılaştırma sonuçlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

KAHVALTININ ÖNEMİ

Bedenimiz uyurken çalışmaya devam eder. Akşam yemeği ile sabah kahvaltısı arasında neredeyse 12 saatlik uzun bir süre vardır. Bu sürede vücut, besin öğelerinin neredeyse hepsini kullanır. Kahvaltı yapılmadığında, beyinde yeteri kadar enerji oluşmaz. Bu durum da kişiye yorgunluk, baş ağrısı, dikkat ve algılama zorluğu gibi problemler yaşatır.

Araştırma sonuçlarına göre kahvaltı yapmayan çocukların okul başarısı düşüş göstermektedir. Çocuklarda odaklanma ve konsantrasyon azalır. Vücut, depolarından kullanır ve hastalıklar karşısında vücudun direnci düşer. Açlık hissiyle birlikte yorgunluk oluşur.

Öğünler içerisinde en önemlisi sabah kahvaltısıdır.

Bedenin düzenli çalışması için kan şekerinin belirli bir düzeyde olması gerekir. Kan şekerinin düşüklüğü kadar yüksekliği de sakıncalıdır. Düzenli ve uygun miktarlarda öğün tüketilmesi kan şekeri düzeyini dengede tutacağı için vücut da dengede çalışır.

Kahvaltı yapmadan güne başlamak üretkenliği düşürür.

Kahvaltıda yeterli düzeyde protein tüketen kişilerin iş verimi ve konsantrasyonu yüksektir. Kahvaltı yapmayan kişilerde ise anlama ve kavrama seviyesi düşüktür. Kahvaltı yapmadan egzersiz yapanlarda baş dönmesi, bulantı ve kusma şikâyetleri oluşmaktadır. Düşük protein içeren kahvaltı sonrası 2 ve 3. saatler arasında kan şekeri açlık seviyesinin altına düşmekte ve kişilerde açlık hissi gelişmektedir. Yeterli protein içeren kahvaltıdan sonra ise kişilerin kan şekeri düzenli gitmekte ve kişiler açlık hissi duymamaktadırlar.

Yeterli ve Dengeli Kahvaltı

Dengeli bir kahvaltı günlük enerjinin 1/4'ü veya en az 1/5'ini karşılamalıdır. Günlük enerji gereksinimi yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. Bireyin enerji gereksinimi 2.000-3.000 kalori olduğunda kahvaltıda alınması gereken enerji miktarı 400-600 kalori civarındadır.

Kahvaltıda tüketilecek proteinin miktarı; kan şekerini düzenlemede, yorgunluk ve açlık gibi duyguların önlenmesinde etkilidir.

Günlük tüketilecek protein miktarının en az 1/5'i kadar olmalı ve bu değer altına düşmemelidir. Kahvaltıda meyve veya sebze yenilmesi bu öğünü besin öğeleri bakımından dengelediği gibi meyve ve sebzeler içerdikleri posa nedeniyle de emilimi düşürerek yorgunluğun daha uzun süre devam etmesini sağlamak ve kan şekerinin daha geç düşmesine yardımcı olmaktadır. Kahvaltıda tüketilecek meyve veya sebze, özellikle C vitamininden yüksek ise demir emilimini de artırır. Kahvaltıda tüketilen meyve veya sebzelerin kan kolesterol düzeyini düşürmede de etkili olduğu bilinmektedir.

(...)

T.C. Sağlık Bakanlığı
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

8. Tema: Sağlık ve Spor

1. Etkinlik

Metinde geçen bazı kelimeler ve bu kelimelerin anlamları aşağıda verilmiştir. Harfleri eksik verilen kelimeleri örnekteki gibi tamamlayınız.

1. K O N S A N T R A S Y O N : Dikkatin sürekli olarak bir nesne veya konunun belirli bir yönü üzerinde toplanması.
2. D — R — Ç : Dayanma, karşı koyma gücü; dayanırlık, mukavemet.
3. E — Z — S — Z : Alıştırma; bir beceriyi, bilgiyi kazanmak için yapılan tekrar.
4. G E — E — S — — — : Eksikliği duyulan şey; ihtiyaç.
5. P — — A : Suyu alınmış her tür yiyecek maddesinin artığı.
6. D — Y — N — K : Doygun olma durumu; gönül tokluğu, istişna, tatmin.

2. Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Kahvaltı yapılmadığında vücudumuzda hangi problemler yaşanır? Metinden örnekler vererek açıklayınız.
2. Metinde kahvaltı ile okul başarısı arasında nasıl bir ilişki kurulmuştur?
3. Öğünler içerisinde en önemlisi sizce hangisidir? Nedenleriyle açıklayınız.
4. Sizce, iyi bir kahvaltı nasıl olmalıdır?
5. Kahvaltının yaşamımızdaki yeri ve yaşamımıza etkileri nelerdir?

3. Etkinlik

“Sağlıklı Yaşam”ın sizde çağrıştırdıklarını aşağıdaki noktalı alanlara yazınız. Yazdığınız kelimeleri kullanarak hazırlıksız bir konuşma yapınız.

.....

.....

.....

.....

Sağlıklı Yaşam

.....

.....

.....

.....

4.

Etkinlik

A) Aşağıdaki hikâye unsurlarını kullanarak defterinize hikâye edici bir metin yazınız.

Olay

Bir gencin sağlığına zarar veren yiyecekleri yeme alışkanlığından vazgeçmeye karar vermesi

Kahramanlar

Filiz teyze, Duygu, Fatih, Leyla

Başlık**Yer**

Okul kantini

Anlatıcı

Birinci kişi

Zaman

Karne günü

B) Hikâyenizi öğretmeninizin geri bildirimleri doğrultusunda anlatım bozukluğu, yazım ve noktalama açısından düzenleyiniz.

5.

Etkinlik

A) Aşağıda bir bisikletin kullanım kılavuzundan alınan bölümler verilmiştir. Bu bölümleri dikkatlice okuyunuz.

UYGUN VİTES SEÇİMİ VE DOĞRU VİTES KULLANIMI

Sayın Kullanıcı,

- * Bisikletinizle hareket hâlinde değilken vites değiştirmeyiniz. Vites değiştirme işlemini sadece pedal çevirirken gerçekleştiriniz.
- * Vites değiştirirken ters yönde pedal çevirmeyiniz.
- * Ön ve arka vites değişimini aynı anda yapmaya çalışmayınız.
- * Vites mekanizmanızı, zincirinizi ve vites dişlilerinizi düzenli olarak yağlayınız. Aksi hâlde zincirinizde ve vites mekanizmanızda aşınmalar meydana gelebilecektir.
- * Bir aylık kullanımdan sonra bisikletinizin vites ayarlarını bir bisikletçiye tekrar yaptırınız.

SÜRÜŞ GÜVENLİĞİYLE İLGİLİ UYARILAR

- * Bisikletinizi kullanırken mutlaka kask veya koruyucu başlık kullanınız.
- * Bisikletinizi yaya kaldırımlarında kullanmayınız. Her zaman yayaalara yol veriniz. Yoğun trafikte dikkatli olunuz.
- * Sürüş sırasında çevrenizle iletişiminizi kesecek kulaklık, şapka vb. kullanmayınız.
- * Bisikletinizi kullanırken ani ve sert manevralar yapmayınız.
- * Gece sürüş yapacağınız zaman bisikletinizin aydınlatma sistemini kontrol ediniz. Görünürlüğü yüksek kıyafetler ve renkler tercih ediniz.

B) Aşağıdakilerden hangileri bu kılavuza göre yapılması gereken davranışlardır? Başına çarpı işareti (X) koyarak işaretleyiniz.

- () Yayaaların güvenliğini tehlikeye atmadan sürüş yapmak
- () Ön ve arka vitesleri aynı anda değiştirmek
- () Bisikleti kullanacağımız araziye göre lastik seçmek
- () Sürüş sırasında koruyucu kıyafetler kullanmak
- () Vites değiştirirken düz yönde pedal çevirmek

6.

Etkinlik

Öğretmeninizin rehberliğinde oluşturacağınız grubunuzla “sağlıklı yaşam” konulu sloganlar üreterek aşağıya yazınız. Ürettiğiniz sloganlardan beğendiklerinizi öğretmeninizin uygun bulduğu güvenli bir sosyal medya ortamında paylaşınız.

7.

Etkinlik

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Cümlelerin altındaki tablolarda ilgili bölümleri örnekteki gibi doldurunuz.

1. Yaşadığımız çağda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de birçok etkene bağlı olarak fiziksel hareketlilik azalırken obezite ve kronik rahatsızlıklar hızla artmaya devam ediyor.

Cümlede hangi tür fiilimsiler bulunmaktadır?	<i>Sıfat-fiil, Zarf-fiil, İsim-fiil</i>
Cümlenin yapı özelliği nedir?	<i>İçinde fiilimsi bulunan cümle</i>
Cümle, yüklemine göre nasıl bir cümledir?	<i>Fiil cümlesi</i>
Cümle, yüklemine göre nasıl bir cümledir?	<i>Kurallı cümle</i>
Cümlede altı çizili fiilin özne ve nesnesine göre çatısı nedir?	Öznesine göre: <i>Etken</i> Nesnesine göre: <i>Geçişsiz</i>

2. Şehir yaşamı ve yoğun stres, pek çok hastalığı tetikliyor.

Cümlelerin yapı özelliği nedir?	
Cümle, yüklemine türüne göre nasıl bir cümledir?	
Cümle, yüklemine yerine göre nasıl bir cümledir?	
Cümlede altı çizili fiilin özne ve nesnesine göre çatısı nedir?	Öznesine göre: Nesnesine göre:

3. Düzenli yapılan yürüyüşlerin bazı nedenlere bağlı hastalık riskini belli oranda azalttığı biliniyor.

Cümlede hangi tür fiilimsiler bulunmaktadır?	
Cümlelerin yapı özelliği nedir?	
Cümle, yüklemine türüne göre nasıl bir cümledir?	
Cümle, yüklemine yerine göre nasıl bir cümledir?	
Cümlede altı çizili fiilin özne ve nesnesine göre çatısı nedir?	Öznesine göre: Nesnesine göre:

4. Sağlıklı yaşamak, insanların birinci önceliğidir her zaman.

Cümlede hangi tür fiilimsiler bulunmaktadır?	
Cümlelerin yapı özelliği nedir?	
Cümle, yüklemine türüne göre nasıl bir cümledir?	
Cümle, yüklemine yerine göre nasıl bir cümledir?	

Gelecek Derse Hazırlık

İlgi duyduğunuz bir spor dalı ile ilgili haber metni araştırınız.

Hazırlık Çalışmaları

1. Araştırdığınız haber metnini arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sporun bedensel ve zihinsel gelişimimize katkıları nelerdir? Açıklayınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

SPOR YAP, BEYNİN FORMDA KALSIN!

Fiziksel olarak aktif ve zinde olunan bir yaşam biçimi, hem vücudumuzun hem de beynimizin yıllarca sağlıklı ve formda kalmasını sağlar. Düzenli ve tempolu bir şekilde yapılan fiziksel etkinliklerin kan basıncını ve vücut ağırlığını optimum düzeyde tuttuğunu, enerji verdiğini, stresi ve depresyonu azalttığını, duygularımızı olumlu yönde etkilediğini, kanser, diyabet ve obezite riskini azalttığını, kalp sağlığını koruduğunu biliyoruz.

Bütün bunlara ek olarak, düzenli olarak yapılan egzersizler beynin özellikle hafıza ve öğrenmeden sorumlu olan bölgesinde yeni sinir hücrelerinin ve bağlantıların oluşmasını sağlayan maddelerin üretilmesini de teşvik ediyor.

Tıpkı vücudumuzdaki kaslar gibi, beynimizi de ya çalıştırırız ya da tembelleştiririz. Kas hücrelerinin büyümesini teşvik etmek için nasıl spor yapıyorsak, beyin hücreleri arasındaki iletişimi kuv-

vetlendirmek için de bilmece, bulmaca, problem çözmek, yazmak, çizmek, okumak, ezber yapmak, satranç ve yabancı dil öğrenmek gibi zihnimizi zorlayan bazı etkinlikler yaparak beynimizi sürekli aktif tutmaya çalışırız. Ancak bilimsel çalışmaların sonuçları, hangi yaşta olunursa olunsun, düzenli olarak yapılan fiziksel hareket ve egzersizlerin sadece vücut sağlığı açısından değil, beynin zinde kalması için de çok önemli olduğunu gösteriyor. Özellikle kasların orta düzeyli zorlanmasından başlayan ve yüksek kalp atım oranının korunduğu hareketleri içeren aerobik tipi egzersizlerin, beynin moleküler düzeyden bilişsel ve davranışsal seviyeye kadar birçok işlevinde olumlu etkisinin olduğundan bahsediliyor. Günde en az 30 dakika yapılan egzersiz bilginin kolayca işlenmesine, hafızanın aktif kalmasına ve yeni beyin hücrelerinin gelişmesine katkı sağlıyor.

(...)

Çocuklar dikkate alınarak yapılan çalışmalarda ise okullardaki 5-14 yaş aralığındaki öğrencilerden formda ve zinde olanların akademik testlerde diğerlerine göre daha başarılı olduğu tespit edilmiş. Sportif etkinlikleri yaşamının bir parçası haline getirmiş, özellikle okul çağındaki çocuklar ve gençler stresle daha kolay başa çıkabildikleri için eğitim hayatlarında da daha başarılı oluyor. Bu nedenle birçok ülkede, sağlık ve eğitim bakanlıklarının iş birliği ile okullardaki beden eğitimi ve spor derslerine ayrılan zaman artırılmış. İlkokul öğrencilerinin her gün en az 30 dakika, ortaokul ve lise öğrencilerinin ise günde 45 dak-

ka fiziksel egzersiz yapmasına dikkat ediliyor. Sağlıklı bir vücut ve beyin için yetişkinlerin de her gün 10.000 adım atmasına yönelik bilinçlendirme ve farkındalık yaratma çalışmaları yapılıyor.

Beynin formda kalmasında, hem zihinsel hem fiziksel egzersizlerin birbirini tamamlayacak şekilde aynı anda yapılması daha da etkili oluyor. Örneğin dans sırasında hem kardiyovasküler egzersiz yapılmış oluyor, hem de beynin koordinasyon, odaklanma, ritim ve strateji gibi bilgileri ve komutları işleyen birçok kısmı bütünleşik bir şekilde etkinleşiyor.

Koştuğumuzda Beynimiz Daha da Hızlı Koşuyor!

Peki, yapılan egzersizler beynimizi nasıl bir mekanizmayla etkiliyor? Öncelikle kalp atış hızı arttığı için beynimize daha çok oksijen ve kan taşınıyor. Ayrıca birçok hormonun daha fazla miktarda salgılanmasına neden olduğu için beyin hücrelerinin büyümesine ve gelişmesine yardımcı olacak, faydalı ve besleyici bir ortam hazırlanıyor.

Beynimizin değişen koşullara ve çevreden gelen taleplere doğru bir şekilde cevap verebilmesi, esnekliğinin derecesini belirler. İşte bu da beynin farklı kortikal bölgeleri arasındaki sinirsel bağlantıların kalitesine göre değişir. Yapılan çalışmalar, sportif etkinliklerin sinir hücreleri arasında yepyeni bağlantılar ve sinir sinyallerini taşıyan önemli kimyasal maddeler oluşmasını teşvik ettiğini gösteriyor. Ayrıca düzenli olarak koşan kişilerde beyin öğrenme ve hafızadan sorumlu olan hipokampus bölgesinde daha fazla beyin hücresi geliştiği belirlenmiş. Beyin görüntüleme yöntemleri kullanılarak yapılan çalışmalarda özellikle hipokampus bölgesine kan akışının arttığı anlaşılmış ki Alzheimer (Alzaymır) hastalarında bu bölgenin önemli ölçüde zarar gördüğü biliniyor. (...)

Sinirleri Besleyen Proteinler Sadece Düzenli Spor Yapıldığında Üretiliyor!

Nörogenetik araştırmalara göre, düzenli ve tempolu olarak yapılan egzersizler sinir sisteminin yapılanmasında önemli rol oynayan nörotrofik faktör proteinlerinin oluşmasına ve seviyelerinin artmasına neden oluyor. (...)

Uzmanlar her gün yapılan tempolu yürüyüşlerin, aerobik tipi egzersizlerin, yüzme ve bisiklete binme gibi etkinliklerin, hatta bahçe işleriyle uğraşmanın bile kısa ve uzun vadede mutlaka etkisini göstereceğini ve hayatımızın kalitesini önemli ölçüde artıracığını vurguluyor. Eh, hadi o zaman! Hiçbir şey için geç değil. Kalkın, dışarı çıkın ve biraz hareket edin. En önemlisi de bunu bir alışkanlık ve yaşam tarzı haline getirin.

Dr. Özlem KILIÇ EKİCİ
(Kısaltılmıştır.)

** Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.*

1. Etkinlik

A) Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyerek bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Tahminim

B) Tahminlerinizi kelime veya kelime gruplarının *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'teki açıklamaları ile karşılaştırarak kontrol ediniz.

2. Etkinlik

A) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Düzenli olarak yapılan egzersizler yaşamımızı nasıl etkiler? Metinden örnekler vererek açıklayınız.
2. Vücudumuzdaki kasların gelişimi ile beyin hücrelerinin gelişimi arasında nasıl bir benzerlik kurulmuştur? Açıklayınız.
3. Metinde öğrencilerin fiziksel egzersizlere ayırmaları gereken süre ile ilgili nasıl bir belirleme yapılmıştır? Eğitim kademelerine göre açıklayınız.

B) Metinden hareketle arkadaşlarınıza yöneltmek üzere iki soru hazırlayarak aşağıya yazınız.

1.

2.

3.

Etkinlik

Aşağıdaki cümleleri duygu ve düşüncelerinizden hareketle tamamlayınız.

Spor gibidir. Çünkü

Sağlık gibidir. Çünkü

Beyin gibidir. Çünkü

Başarı gibidir. Çünkü

4.

Etkinlik

Yılmaz ailesinin ebeveynleri Emine Hanım ve Murat Bey, kızları Gülseren'i Gençlik Spor Kulübünün okçuluk kursuna göndermek istemektedir. Cumartesi ve pazar günleri öğleden sonra kursa katılabilecek olan Gülseren, Atatürk Ortaokulunda 8. sınıfta okumaktadır. Gülseren, doldurduğu formdaki bazı bilgileri hatalı yazmış, bazı bilgileri de eksik bırakmıştır. Formdaki eksik bilgileri formun üzerinde tamamlayınız. Hatalı bilgileri yönergeden hareketle düzeltiniz.

GENÇLİK SPOR KULÜBÜ SPORCU KAYIT FORMU

ADI SOYADI: *Emine*

DOĞUM TARİHİ (GÜN/AY/YIL): *01/06/2010*

CİNSİYETİ: Kız ☐ Erkek ☐

ANNE ADI:

BABA ADI: *Murat*

OKULU: *Ortaokulu*

SINIFI: 5. Sınıf ☐ 6. Sınıf ☐ 7. Sınıf ☐ 8. Sınıf ☐

KATILMAK İSTEDİĞİ SPOR DALLARI: Karate ☒ Okçuluk ☐ Basketbol ☐
Yüzme ☐ Jimnastik ☐

KATILMAK İSTEDİĞİ PROGRAM: Hafta içi ☐ Hafta sonu ☒

KATILMAK İSTEDİĞİ SAAT: 10.00-12.00 ☐ 13.00-15.00 ☐

5. Etkinlik

A) Aşağıdaki bilgileri okuyunuz.

Bir ortaokulun her yıl düzenlenen “Doğa Şenliği Bisiklet Yarışı” etkinliğine bu yıl 8. sınıflardan her sınıfı temsilen bir öğrenci katılmıştır. Ahmet, Beyza, Cemil, Damla ve Eray yarışa mavi, kırmızı, sarı, siyah ve yeşil bisikletlerden biri ile katılmıştır. Yarışla ilgili bilinenler şunlardır:

- Yeşil bisikletin sahibi Damla’dır.
- Yarışı sarı bisikletin sahibi kazanmıştır.
- Beyza’yı yarışta sadece bir öğrenci geçebilmiştir.
- Mavi bisikletli öğrenci yarışı iki kız öğrencinin arasında tamamlamıştır.
- Eray, bisikletindeki arızadan dolayı yarışta hiç kimseyi geçememiştir.

B) Buna göre aşağıdakilerin hangisi kesinlikle yanlıştır?

- A) Beyza yarışı kırmızı bisikletiyle ikinci tamamlamıştır.
 B) Cemil siyah bisikletiyle yarışta üçüncü olmuştur.
 C) Yarışı sarı bisikletiyle Ahmet kazanmıştır.
 D) Yarışı dördüncü sırada bitiren kişi Damla’dır.

C) Beyza’nın bisikletinin kırmızı olduğu biliniyorsa aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?

- A) Ahmet sarı bisikletiyle yarışmıştır.
 B) Cemil yarışmada üçüncü olmuştur.
 C) Sonuncu olan öğrencinin bisikleti siyahtır.
 D) Damla sıralamada Ahmet’in hemen arkasında yer almıştır.

6. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerin çatı özelliklerini belirleyerek örnekteki gibi işaretleyiniz.

Cümleler	Öznesine Göre		Nesnesine Göre	
	Etken	Edilgen	Geçişli	Geçişsiz
1. Çocuklar, doğaları gereği çok hareket ederler.	×			×
2. Uzmanlar antibiyotiğin gereksiz kullanımından kaçınmamız gerektiğini söylüyorlar.				
3. Spordaki başarılarda tek etkenin fiziksel antrenman olmadığı görülmüştür.				
4. Bu çiçek, yüzyıllardır hastalıkların tedavisinde kullanılıyormuş.				
5. Gün içerisinde uzun süre hareketsiz kalmamalıyız.				

Gelecek Derse Hazırlık

Sağlıklı bir yaşam için nasıl beslenmeliyiz? Araştırınız.

1. Sağlıklı bir yaşam için nasıl beslenmemiz gerektiği ile ilgili yaptığınız araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Doğru beslenmenin yaşamımıza katkıları nelerdir? Açıklayınız.

► Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

OBEZİTE NEDİR?

Vücutta aşırı ölçüde yağ birikmesine obezite denir. Obezite ciddi bir sağlık sorunudur ve tedavi edilebilir. Bazı kişilerin bünyesi biyolojik nedenlerle obeziteye daha yatkındır. Günümüzde obezitenin hızla yayılmasının asıl nedeni beslenme bozuklukları ve hareketsiz bir yaşam sürmemizdir. Tükettiğimiz hazır gıdaların bazıları gerektiğinden fazla yağ, tuz ve şeker içerir. Bu gıdalardan aldığımız kalori, harcadığımız kaloriden fazla hale gelir. Çünkü kentleşmeye bağlı olarak daha az hareketli bir yaşam süreriz.

(...)

Obezite tedavi edilmezse böbrek hastalıklarına, kalp ve damar hastalıklarına, diyabete (şeker hastalığı), iskelet ve kas bozukluklarına, solunum güçlüklerine, yüksek tansiyona ve psikolojik sorunlara neden olabilir.

Kalori dengesini nasıl koruruz?

(...) Yiyecekler metabolizmamız tarafından öğütülerek enerjiye dönüştürülür. Beslenme biliminde kalori, bir yiyeceğin barındırdığı enerji miktarıdır, "kcal" (kilokalori) şeklinde ifade edilir. Kalori hesaplamalarında cinsiyeti, yaşı, kiloyu, boyu, hareketliliği göz önüne almak gerekir. 8 yaşındaki bir çocuk için ortalama 1800 kaloriye ihtiyaç vardır. Kalorisi yüksek sağlıklı yiyecekler arasında, havuç, bezelye, fındık, fıstık, kurutulmuş meyveler, süt, yumurta, balık ve et bulunur.

Bazı pişirme yöntemleri besinlerin yararını azaltır. Hatta onları sağlığa zararlı hale getirir. Az suda pişirmek ya da ızgara ve fırın tercih edilmelidir. Pişirme yöntemleri kalori değerlerini de etkiler. Örneğin patates haşlaması 76, patates kızartması 280 kalori içerir.

(...)

Ekran karşısında boşa zaman harcama!

Hareketsiz bir yaşam sürmemek için ekran başında geçirdiğimiz süreyi iyi kullanmalıyız. Öncelikle bize sunulan içeriklere rastgele bakmak yerine seçim yapabiliriz, daha nitelikli ve ilgi alanlarımızı zenginleştirecek içerikleri tercih edebiliriz. Bu araçları eğitim dışında iki saatten fazla kullanmamaya özen gösterebiliriz. Tabii en önemlisi iyi bir uykuyu ihmal etmemektir. Çünkü iyi bir uyku, günün yorgunluğunu alıp ertesi sabah neşe içinde uyanmamızı sağlar.

UNLU MAMULLERE DİKKAT!

Açma, poğaç, börek, çörek gibi yiyecekler sıklıkla tüketilir. Ancak bu unlu besinler kalp sağlığı için en zararlı yağ olan margarin ile yapılır. Karbonhidrat yüklü bu yiyeceklerdeki yüksek kalori miktarı kolayca kilo almamıza ve bedenimize zarar vermemize yol açar. Ayrıca dolaşım sistemi ve sindirim sistemi için tehlike oluşturlar. Sıcak olarak yendiklerinde midede yanma ve ağrı meydana getirebilirler.

Hareketsizlik obeziteyi tetikler

Hareketli bir yaşam sürmek, bedenimizin mükemmel çalışmasını sağlar. Düzenli spor yaptığımızda kendimizi disipline edebiliriz. Becerilerimizin farkına varırız, özgüvenimiz artar. Günlük gerilimlerle başa çıkmayı ve olumlu ilişkiler kurmayı öğreniriz. İlk iş en sevdiğin aktiviteyi bulmaktır. Herkes basketbol ya da voleyboldan hoşlanmaz. Dans etmek, karate yapmak ya da sadece koşmak aktivite seçenekleri arasındadır. Her gün en az bir saat güvenli ortamda uygun bir mesafeyi yürümek, sizi canlı kılar.

(...)

Türk Böbrek Vakfı

(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

1. Etkinlik

A) Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyerek bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Tahminim

B) Tahminlerinizi kelime veya kelime gruplarının *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'teki açıklamaları ile karşılaştırarak kontrol ediniz.

2. Etkinlik

A) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Günümüzde obezitenin hızla yayılmasının asıl nedeni nedir? Örnekler vererek açıklayınız.
2. Obezitenin tedavi edilmemesi hangi hastalıklara neden olabilir?
3. Kalori hesaplamalarında hangi etkenler göz önüne alınmalıdır?
4. Unlu mamulleri sıklıkla tüketmek sağlığımızı nasıl etkiler? Açıklayınız.
5. Hareketsiz kalmanın yaşamımıza etkileri nelerdir? Yaşantınızdan örnekler vererek açıklayınız.

B) Metinden hareketle arkadaşlarınıza yöneltmek üzere iki soru hazırlayarak aşağıya yazınız.

1.
2.

3. Etkinlik

A) “Sağlık, spor ve beslenme arasında nasıl bir ilişki vardır?” sorusundan hareketle öğretmeninizle oluşturacağınız grubunuzla defterinize eleştirel bir konuşma metni yazınız. Konuşmanızı görsel, işitsel ve benzeri materyallerle destekleyiniz.

B) Hazırladığınız metni bir grup sözcüsü belirleyerek arkadaşlarınıza sununuz. Konuşmanıza etkileyici bir hitap ifadesiyle başlayınız. Konuşmanızı mantıksal bir bütünlük içinde sununuz.

4. Etkinlik

A) “Beden Kitle İndeksi (BKİ)” ile ilgili bir araştırma yapınız. Araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

B) Siz de BKİ’nizi Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne ait genel ağ adresine (<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/beslenmehareket-hesaplamalar>) girerek hesaplayabilirsiniz.

5. Etkinlik

Sağlıklı beslenme ve spor yapma konularında planlı olmanın sağlığınıza katkılarını arkadaşlarınızla tartışınız. Daha sonra kendinize bir haftalık beslenme ve spor programı hazırlayınız.

Günler	Beslenme Programım	Spor Programım
Pazartesi		
Salı		
Çarşamba		
Perşembe		
Cuma		
Cumartesi		
Pazar		

6. Etkinlik

A) Efe, öğretmeninin verdiği etkinlik kâğıdında yer alan cümleleri yönergeye uygun şekilde incelemiş ve tüm cümlelerde yönergede istenileni doğru yapmıştır. Efe'nin etkinlik kâğıdında yer alan cümleler şunlardır:

1. Ona altın madalyayı, yaptığı düzenli antrenmanlar kazandırmış.
2. Güne güzel bir kahvaltıyla başlamak, sağlıklı bir yaşam için çok önemlidir.
3. Çekişmeli bir maç değildi turnuvarın son maçı.
4. İstanbul'da dünyaca ünlü raketler korta çıkacaklar.
5. Egzersizler kadar sağlıklı beslenmenin de önemli olduğunu her sporcu bilir.
6. Bugün antrenmana gelmeyecek mi kardeşin?
7. Çocuklar gün boyu kurallara uyarak havuza bonesiz girmediler.

B) Verilen bilgilere göre Efe'nin yaptığı etkinliğin yönergesi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Cümlelerin yüklemelerini bularak bunların altını çiziniz.
- B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan yer tamlayıcılarını bularak bunların altını çiziniz.
- C) Aşağıdaki cümleleri inceleyerek cümlelerde yer alan öznelerin altını çiziniz.
- D) Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde nesne yer almaktadır? Bu cümleleri belirleyerek nesne görevinde yer alan kelime ve kelime gruplarının altını çiziniz.

C) Efe'nin etkinlik kâğıdında yer alan cümlelerin tür özelliklerini örnekteki gibi yazarak belirtiniz.

Cümleler	Yüklemin Türüne Göre	Anlamına Göre	Yüklemin Yerine Göre
1. Cümle	<i>Fiil cümlesi</i>	<i>Olumlu cümle</i>	<i>Kurallı cümle</i>
2. Cümle			
3. Cümle			
4. Cümle			
5. Cümle			
6. Cümle			
7. Cümle			

Gelecek Derse Hazırlık

Atatürk'ün spor ve sporcuyla ilgili özdeyişlerini araştırınız.

8. Tema: Sağlık ve Spor

Hazırlık Çalışmaları

1. Araştırdığınız özdeyişleri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Hangi spor dallarıyla ilgileniyorsunuz? Nedenleriyle açıklayınız.

► Karekodu okutunuz. Metni, anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını not alarak dinleyiniz.

ATATÜRK VE SPOR

(Dinleme Metni)

Hanri BENAZUS*

* Henri BENAZUS

1. Etkinlik

Metni dinlerken not aldığınız kelime veya kelime gruplarının anlamlarının *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'ten bularak aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Sözlükteki Anlamı

2. Etkinlik

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Atatürk'ün spor konusundaki görüşleri nasıldır? Açıklayınız.
2. Mustafa Kemal'in en sevdiği spor hangisidir?
3. Atatürk'ün bilfiil yaptığı sporlar nelerdir? Örnekler veriniz.
4. Sizce gençlik ve spor arasında nasıl bir ilişki vardır? Düşüncelerinizi Atatürk'ün bu konudaki düşünceleriyle ilişkilendirerek açıklayınız.
5. Atatürk nasıl bir nesil yetiştirmeyi hedeflemiştir? Onun bu hedefi için Türk gençliğine hangi görevler düşmektedir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.

Etkinlik

“Gençlik ve Spor” konulu bir akrostiş yazınız.

G	
E	
N	
Ç	
L	
İ	
K	
V	
E	
S	
P	
O	
R	

4.

Etkinlik

Okulunuzda bir spor turnuvası düzenleneceğini hayal ediniz. Bu spor turnuvası ile ilgili bir afiş tasarlayarak afişinizi sınıf panosunda sergileyiniz. Hayal ettiğiniz spor turnuvasını gerçekleştirmek için beden eğitimi öğretmeninizle görüşebilirsiniz.

5.

Etkinlik

Verilen cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenlerini yanlarındaki alana örnekteki gibi yazınız.

Cümleler	Anlatım Bozukluğunun Nedeni
1. Sporcularımızın başarıları bize gurur verir, mutlu eder.	Nesne eksikliği
2. Bugün ödül törenine gidip kupa alınacak.	
3. Takım kaptanımız bilgili ama tecrübeli değildi.	
4. Diyet programındaki yanlışlar düzeltilecek ve yeniden programlanacak.	
5. Meyveyi kararında, abur cuburu ise hiç yememelisin.	

6. Etkinlik

“Sağlam kafa, sağlam vücutta bulunur.” sözünden hareketle hazırlıksız bir konuşma yapınız. Konuşmanızda beden dilinizi etkili şekilde kullanınız.

7. Etkinlik

- Yaz tatilinde yapmayı planladığınız sportif faaliyetleri anlatacağınız bilgilendirici bir metin yazınız.
- Metninizi yazmadan önce bir metin taslağı oluşturunuz.
- Yazınızın gelişme bölümünde düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak görüşlerinizi ifade etmeyi, görüşlerinizi destekleyecek kanıtlar sunmayı, günlük hayatınızdan örnekler vermeyi, sonuç bölümünde ise düşüncelerinizi mantıksal temellendirmeyle bir sonuca bağlamayı unutmayınız.
- Metninize uygun bir başlık yazınız.

[illegible]

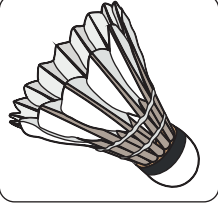
8. Etkinlik

Karekodu okutarak anlatım bozukluklukları ile ilgili elektronik içerikte verilen etkinliği yapınız.

BADMİNTON OYNAMAYA VAR MISINIZ?

(Serbest Okuma Metni)

Badminton (bedminton), hem açık hem de kapalı alanda yapılabilen bir raket sporudur. Tenise benzerliğiyle dikkat çeken bu sporda, sporcunun çok daha hızlı ve atak olması gerekir. Ayrıca tenis sahasından daha küçük bir alanda oynanmasına karşın, badminton sporcularının kat ettikleri mesafe tenis sporcularınınkinden daha fazla olur.

Badminton, dünyanın en hızlı raket sporlarının başında gelir. Bir badminton topunun hızı saatte 330 kilometreye ulaşabilir. Tüytop da denen badminton topu yaklaşık bir koni biçimindedir. Topun alt kısmında ince deriyle kaplanmış, yuvarlak bir mantar parçası yer alır. Üst kısmıysa kimi zaman plastik bir parçadan kimi zamansa 16 kaz tüyünden oluşur. Çok hafif olan badminton topu, rüzgârdan çok kolay etkilenir.

Sporcular topun alttaki mantar kısmına rakete vururlar. Top rüzgârda süzülürken mantar kısmı öne geçer ve tüylü kısım geride kalır. Oyun sırasında topun başka yönler savrulmaması için tüyleri nemlendirilir. Çabuk kırılabilen badminton toplarının oyun sırasında birkaç defa değiştirilmesi gerekebilir. Badminton raketiye genellikle alüminyum ve karbon fiber gibi çok hafif malzemelerden yapılır. Bu raket çok hafiftir. Telleri genellikle plastikten yapılır.

Badminton sahasının ortasında 1,55 metre yüksekliğinde bir file bulunur. Sporcular badminton topuna raketleriyle vurarak topu filenin üzerinden rakip sporcunun tarafına göndermeye çalışır. Amaç topu rakip sporcunun tarafında yere düşürerek sayı almaktır. Rakip sporcunun da topu kendi tarafında yere düşmeden önce karşılaması gerekir. Karşılayamazsa topu atan sporcuyu sayı alır.

Bu oyun iki kişiyle oynanabileceği gibi, ikişer kişilik iki rakip takımla da oynanır. Maça başlarken yapılan yazı tura atışını kazanan, servis atışıyla oyuna başlar. Servis atan oyuncu, raketi bel seviyesini geçmeden topu aşağıdan yukarıya doğru gönderir. Topun mantarlı alt kısmının aşağıya doğru bakması zorunludur. Servis atma sırasında sporcular iki ayaklarının da yerle temasını kesmemelidir.

Bir badminton maçı 3 setten oluşur. Her set 21 sayı üzerinden oynanır. Skorun 20-20 olması durumunda 2 sayı fark oluşana kadar set devam eder. 2 sayı fark yapan taraf o seti kazanır. Eğer bir sette skor 29-29 ulaşırsa 30. sayıyı ilk alan taraf oyunu kazanır. Her set bitiminde oyuncular saha değiştirirler. Bir sonraki sete başlama hakkı önceki seti kazananın olur. Toplamda 2 set kazanan maçı da kazanmış olur.

Badminton ilk kez 1972 Münih Olimpiyatları'nda gösteri sporu olarak yapılmıştır. 1988'de ise Seul'de (Seul) ikinci kez oynanan badminton, 1992 yılında Barselona'da esas spor olarak ilk kez oynanmıştır.

Türkiye Badminton Federasyonu 31 Mayıs 1991 tarihinde kurulmuştur. Federasyon 3 Kasım 1991 tarihinde 104. üye sıfatıyla Uluslararası Badminton Federasyonu tarafından tam üyeliğe kabul edilmiştir.

Mehmet KOÇAK

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı kalınmıştır.

TEMA DEĞERLENDİRME

**ESKİ YUNAN'DAN MODERN OYUNLARA:
OLİMPİYATLARIN TARİHİ**

M.Ö. 776 yılında Yunanistan'ın Olimpia (Olimpiya) bölgesinde, Sparta (Sıparta) Kralı Likorgos'un (Likorgos) da önerisiyle yapılan şenlikler, tarihteki ilk olimpiyat oyunlarını temsil eder.

M.Ö. 146'da Yunanistan'ın Romalılar tarafından işgal edilmesi üzerine oyunlar Atina'ya alınır.

(...)

İlk modern olimpiyatlar, Olimpiyat Komitesi tarafından 1896 yılında Atina'da düzenlendi.

İlk başarılı organizasyondan sonra olimpiyatların hep Atina'da düzenlenmesi teklif edilmiş ancak Millî Olimpiyat Komitesi bu görüşe karşı çıkmış ve 1900 Olimpiyatları'nı Paris'e vermiştir.

1900 yılındaki Paris oyunlarında ilk defa kadın sporcular da yarışmalara katıldı.

1912 Stockholm (Sitokholm) Olimpiyatları'nda 27 ülke arasında Türk bayrağı ilk kez yer aldı. Oyunlarda Osmanlı Devleti'ni iki sporcu temsil etti.

1916 yılında Berlin olimpiyatları 1. Dünya Savaşı nedeniyle iptal edildi.

1920 Anvers Olimpiyatları'nda iç içe geçmiş 5 halkadan oluşan ve 5 kıtayı temsil eden olimpiyat bayrağı, ilk kez göndere çekildi ve ilk kez organizasyonu üstlenen kentin seçeceği bir sporcu tarafından, sporcu yemin töreni yapılmaya başlandı.

Türkiye olimpiyatlara ilk defa 1924 yılında Paris'te katıldı. Bu olimpiyatta herhangi bir derece alınamadı.

1928 Amsterdam Olimpiyatları'nda ilk kez olimpiyat ateşi yakılmaya başlandı.

1936 Berlin Olimpiyatları'nda 78 kiloda üçüncülük elde ederek güreşte bronz madalya kazanan Ahmet Kireççi, olimpiyatlarda madalya kazanan ilk Türk sporcu oldu.

Türkiye olimpiyatlardaki ilk altın madalya-

sını yine 1936 yılında Berlin'de kazandı. Grekoro-men güreşte 61 kiloda Yaşar Erkan birinci olarak altın madalya aldı.

(...)

Gençlik ve Spor dergisi
(Kısaltılmıştır.)

* Metnin yazım ve noktalamasında orijinaline bağlı
kalmıştır.

1-5. soruları metne göre cevaplayınız.

1. Tarihte görülen ilk olimpiyat oyunlarının ortaya çıkışında hangi gelişmeler etkili olmuştur? Açıklayınız.

.....
.....

2. Olimpiyat oyunları tarihinde Atina'nın yerini açıklayınız.

.....
.....
.....

3. 1912 yılından önce olimpiyat oyunları tarihinde hangi gelişmeler yaşanmıştır? Yazınız.

.....
.....
.....

4. Olimpiyat oyunları tarihinde yaşanan ilklerden iki tanesini aşağıdaki örneğe uygun şekilde yazınız.

- 1900: Paris'teki oyunlarda ilk kez kadın sporcular yarışmalara katıldı.

-

-

5. Olimpiyat oyunları tarihinde Türkler açısından yaşanan ilklerin neler olduğunu yazınız.

.....

.....

.....

6. Birden fazla cümle, fiilimsiler yoluyla birleştirilerek tek cümle hâline getirilebilir.

Aşağıdakilerin hangisinde ilk iki cümle zarf-fiil kullanılarak birleştirilmiş ve üçüncü cümle oluşturulmuştur?

- A) 1. Spor salonuna gidecekmış.
2. İki saat spor yapacaktı.
3. İki saat spor yapmak için spor salonuna gidecekmış.
- B) 1. Öğrenciliğinde farklı spor dallarıyla ilgilenirdi.
2. İlk madalyasını 21 yaşında kazandı.
3. Spor yaparak kendini yetiştirip 21 yaşında ilk madalyasını kazandı.
- C) 1. Her sabah düzenli spor yapıyor.
2. Sağlığını koruyor.
3. Her sabah düzenli spor yaparak sağlığını koruyor.
- D) 1. Ülkemizde büyük sporcular yetişmiştir.
2. Sporcu yetiştirmek zaman alır.
3. Sporcu yetiştirmek zaman alsa da ülkemizde büyük sporcular yetişmiştir.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili fiilin çatı özelliği yay ayraç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Yeni aldığı eşofman takımını giyip spor salonuna gitti. (Geçişli)
- B) Sporcular birkaç dakika sonra müsabaka için sahaya çıkacak. (Geçişsiz)
- C) Güreşçilerimiz bu turnuvada üç altın, yedi gümüş madalya kazandı. (Geçişli)
- D) Sağlığımızı korumak için sağlıklı ve dengeli beslenmeliyiz. (Geçişsiz)

8. Yüklemdeki eylemin kim tarafından yapıldığı belli olmayan cümlelerde eylem “edilgen çatılı”dır.

Bu bilgiye göre aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi edilgen çatılıdır?

- A) Güneşe serilen domateslerin neredeyse tamamı kurumuş.
- B) Kaslarını geliştirmek için bazı egzersiz hareketleri yapmasını önermişler.
- C) Bilim insanları, formda kalmak için düzenli yüzmeyi öneriyor.
- D) Sporcuların bazılarının formalarında ki yazılar silinmiş.

9. Yer tamlayıcısı, cümlede yönelme (yaklaşma), bulunma (kalma), uzaklaşma (ayrılma) bildirerek yüklemi tamamlar.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde yer tamlayıcısı bulunmamaktadır?

- A) Günde sekiz saat antrenman yaparak bu yılki şampiyonaya hazırlanıyorlar.
- B) Dağcılar, tırmanışa başladıklarında malzemelerini sırtlarında taşırlar.
- C) Doğal yollarla yetiştirilmiş sağlıklı ürünleri güvenle tüketebilirsiniz.
- D) Vücudumuz için gerekli besinleri yiyecek ve içeceklerden alırız.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) Hayatımızda önemli bir yeri olan spor, düzenli yapılması gereken bir aktivitedir.
- B) Sağlığa zararlı besinlerden uzak durmalı ve kesinlikle tüketmemeliyiz.
- C) Yürümek ve koşmak insanların bireysel olarak yapabileceği sporlardandır.
- D) Bir insan ne kadar çok spor yaparsa yapsın iyi beslenemiyorsa sağlık açısından zor duruma düşebilir.

Daha fazla soru için
karekodu okutunuz.

- Akbaba, N. (2017). *Uzayın derinliklerine yolculuk robotlar gezegeni*. İstanbul: Damla Yayınevi.
- Akıfoğlu, M. (2021). Yeşil alanların şehir yaşamındaki önemi, *Çevre ve Şehir Dergisi*, 8, s.48-51.
- Aktan, B. (2020). *Nasrettin Hoca hikâyeleri*. İstanbul: İskele Yayınevi.
- Amicis, E. D. (2006). *Çocuk kalbi* (N. Milâni, Çev.). İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Asya, A. N. (2007). *Bir bayrak rüzgâr bekliyor*. Ankara: Ötügen Yayınları.
- Atçakarlar, N. (2013). *Ezop masalları*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Balpınar, Ö. (2022). *Portakal çiçekleri*. İstanbul: Genç Timaş Yayınları.
- Banarlı, N. S. (1983). *Resimli Türk edebiyatı tarihi*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Baran, Z., Kaya, C. (2007). *İlham veren başarı öyküleri*. İstanbul: Kariyer Yayınları.
- Başar, Ş. N. (2013). *Demaniç dağlarının yolcusu*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Başat, İ. M. (2020). *Merhaba ben kitap*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Benazus, H. (2016). *Atatürk'ün yorumuyla Atatürkçülük*. İstanbul: Morpa Ofset.
- Bulut, S. (2020). *Büyük Atatürk'ten küçük öyküler 1*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Burdurlu, İ. Z. (2018). *Ülkemin efsaneleri*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Demirel, S. T. (2021). Bozkırda bir macera, (Ed.: Ali Saçıkara), *Atasözü Ağacı*, s.145-148, Konya: Lepisma Yayınevi.
- Erol, M. (2021). Hava nasıl oralarda?, *Bilim Çocuk Dergisi*, 286, s.18-23.
- Gençcan, M. İ. (2007). *İlham veren başarı öyküleri* (Haz.: Ziya Baran ve Canten Kaya). İstanbul: Kariyer Yayınları.
- Gökyay, O. Ş. (2002). *Bu vatan kimin?*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Güler, M. (1998). *Türkçe "off"*, (Haz.: Feyza Hepçilingirler). İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Güngör, N. (2017). *Bir hikâye yaz içinde insan olsun*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Hepçilingirler, F. (2021). *Ardahan'dan gelen mektup*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Hepçilingirler, F. (2021). *Türkü çocuk*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Işık, A. (2006). *Konya mutfak kültürü ve konya yemekleri*. Konya: T. C. Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- Işık, T. (2016). *Acaba ne olsam? "bilim insanı"*. Ankara: Tudem Yayınları.
- İlgiç, H. H. (2021). Umutla umutsuzluk, (Ed.: Ali Saçıkara), *Atasözü Ağacı*, s.78-81, Konya: Lepisma Yayınevi.
- Karakıya, Y. (2014). *21 sıradan şeyin sıradışı tarihi*. İstanbul: Hayyikitap Yayınları.
- Karakoç, A. (2015). *Bütün şiirleri-parmak izi*. Ankara: Kadim Yayınları.
- Keklik, S. (2021). Dostluk dediğin, (Ed.: Ali Saçıkara),

- Atasözü Ağacı, s.90-93, Konya: Lepisma Yayınevi.
- Kılıç Ekici, Ö. (2014). Spor yap, beynin formda kalsın, *Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi*, 562 (47), s.39-41.
- Koçak, M. (2019). Badminton oynamaya var mısınız?, *Tübitak Bilim Çocuk Dergisi*, 262 (22), s.38-41.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara.
- Naci, M. (2020). *Ömer'in çocukluğu*. İstanbul: İskele Yayınevi.
- Özel, N. (2010). *Mesnevi'den seçmeler*. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Özer, Z. (2004). "Gökyüzünden mektuplar" kar kristalleri, *Bilim Çocuk Dergisi*, S. 73, ss.8-12.
- RTÜK Medya ve Çocuk Dergisi, Yankı Odası Nedir?, 2, s. 59-65.
- Soysal, M. (2020). *Eyvah kitap*. Ankara: Günışığı Kitaplığı.
- Sönmez, C. (2015). *Büyük Atatürk'ten küçük öyküler 2* (Haz.: Süleyman Bulut). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Su, M. K. (2019). *Vatan toprağı*. Ankara: Elips Kitap.
- Şatıroğlu, A. V. (2018). *Âşık Veysel* (Haz.: Alim Yıldız). İstanbul: Ketebe Yayınları.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı (2021). Eski Yunan'dan modern oyunlara: olimpiyatların tarihi, *Gençlik ve Spor Dergisi*, 2757-8526, s.48-49.
- TDK. (1998). *Türkçe sözlük 1 (A-J)*. Ankara: TDK Yayınları.
- TDK. (1998). *Türkçe sözlük 2 (K-Z)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Toktamışoğlu, M. *Kendine Yeni Bir Hayat İsmarla*, İstanbul: Kapital Yayınları.
- TRT. (2022). *Muhteşem Türkler/Seyit Onbaşı*. Ankara: TRT Arşivi.
- TRT. (2022). *Türk Halk Edebiyatı: Âşık Veysel*. Ankara: TRT Arşivi.
- TSE Öncü Çocuk Dergisi, (2021). Kâğıdın serüveni, *TSE Öncü Çocuk Dergisi*, 97, s.32-33.
- Turan, A. (2010). *İnsanlarım var*. Konya: Gençlik Kitabevi.
- Turgut, S. (2018). *Hezarfen Ahmet Çelebi*. İstanbul: Güneş-yolu Yayıncılık.
- Türk Böbrek Vakfı, (2019). *Böbrek Dede ile sağlıklı beslen, formda kal, eğlenceli yaşa*. İstanbul: Martı Ofset.
- Uçar, A. C., Demirkaya, S., Doğan, H. (2015). *Dünya markası Uşak halısı*. Uşak: Uşak Olay Medya Matbaacılık.
- Uslu, T. (2014). *Bilim öyküleri*. İstanbul: Uğurböceği Yayınları.
- Vahapzade, B. (2020). Ana Dili, *Yunus Emre Enstitüsü Türk Dünyası Dergisi*, S.3, ss.21-22.

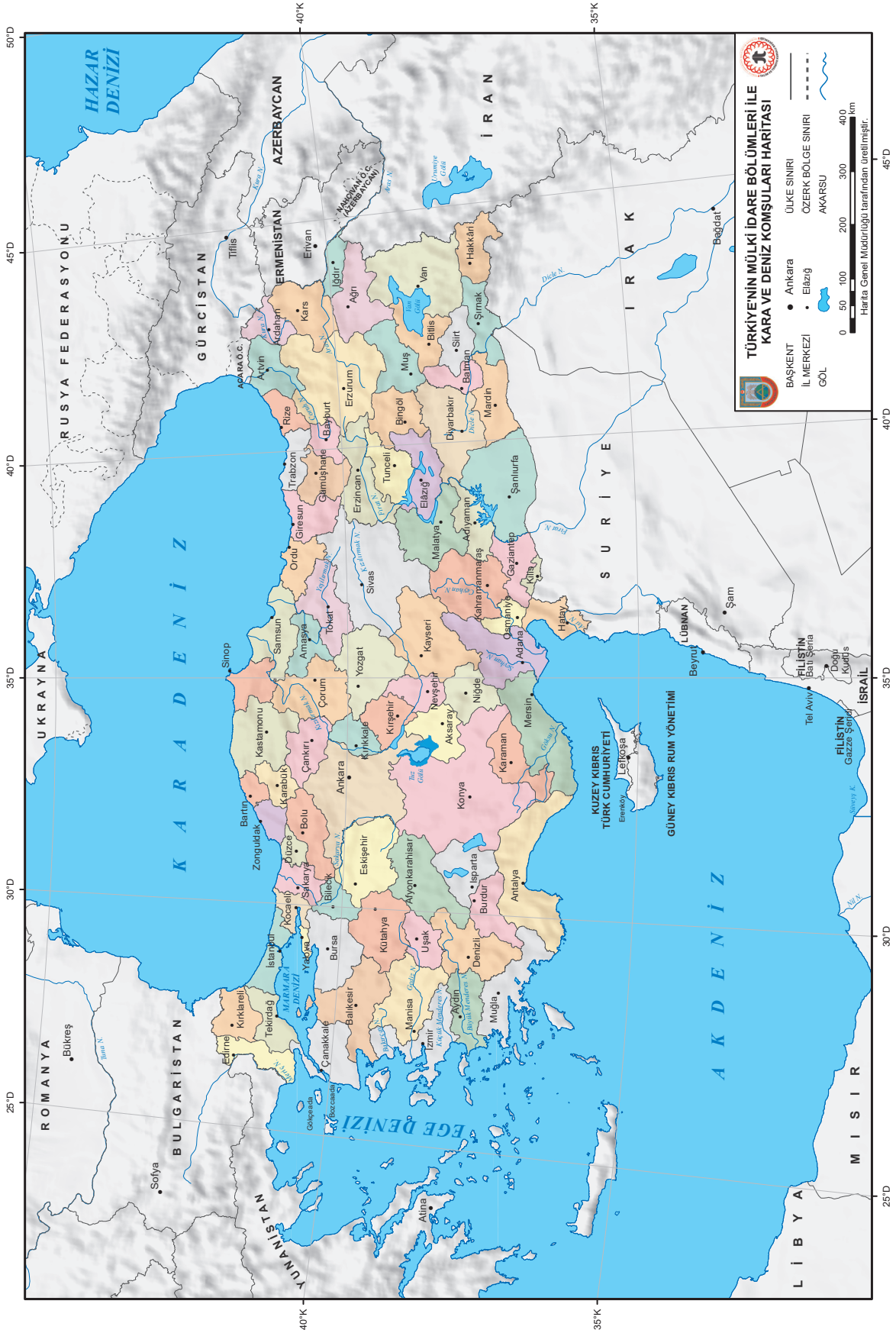
*Kaynakçada APA 6. sürüm atıf sistemi kullanılmıştır.

Bu ders kitabının genel ağ kaynakçası ile görsel kaynakçası için karekodu okutunuz.

Bu ders kitabının cevap anahtarı için karekodu okutunuz.

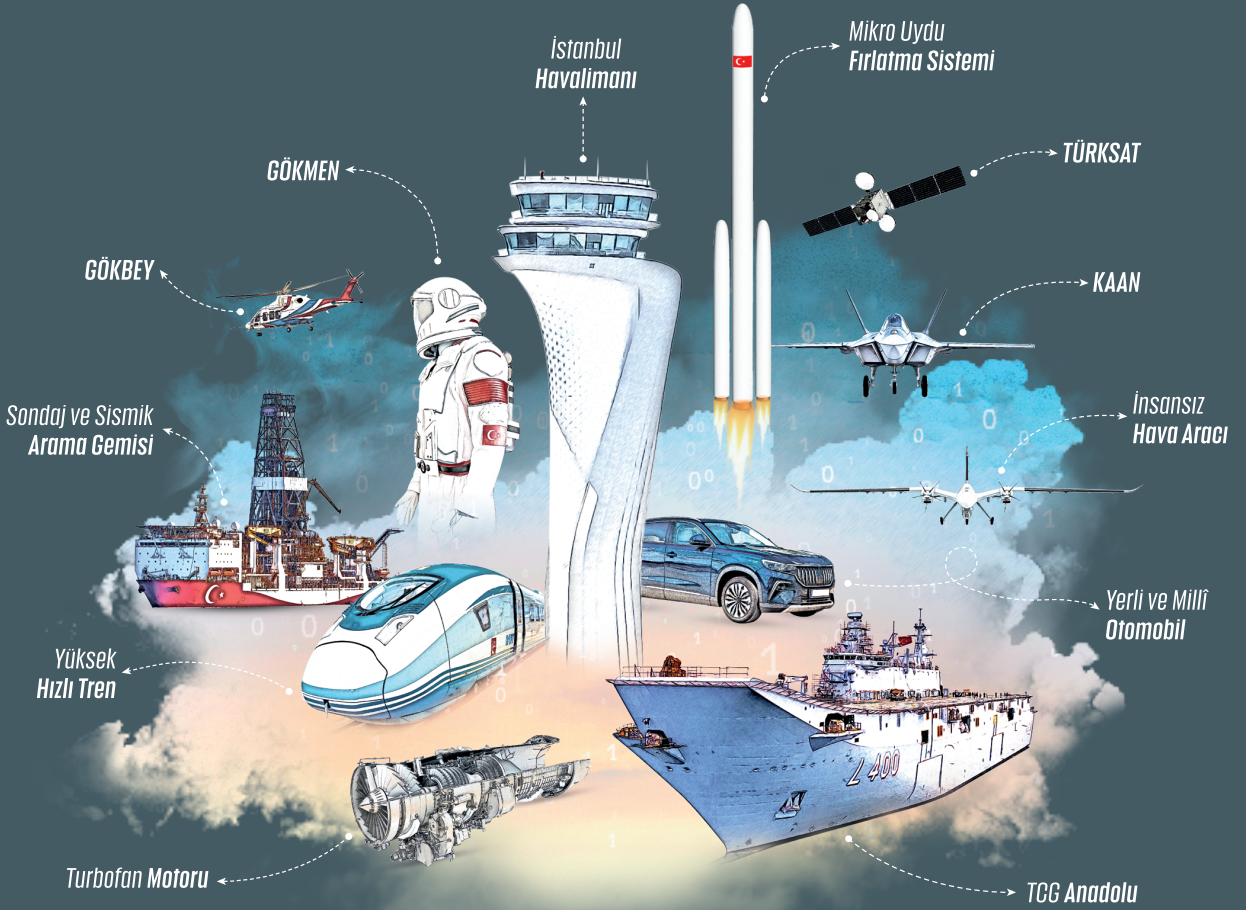
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla
ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.